

โครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หรือ “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” เป็นคำที่บัญญัติขึ้นใหม่ ซึ่งหมายถึง ความรู้ การแสดงออก การประเพณีปฏิบัติ หรือทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ วัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน เช่น เพลง ดนตรี การเต้น การแสดง การปรุงอาหาร หัตถกรรม ที่มีการสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีหลากหลายรูปแบบ แต่ประเด็นที่สำคัญคือ การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้คงอยู่และสืบทอดต่อไปในอนาคต อาจกล่าวได้ว่าก่อนที่จะมีการประกาศอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) หลายประเทศทั่วโลกได้มีความพยายามในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังเช่น ประเทศญี่ปุ่น ในปี ๒๕๔๓ รัฐบาลญี่ปุ่นได้มีการออกกฎหมาย “Law for the Protection of Cultural Properties” เพื่อเป็นการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ประเทศอื่น ๆ อาทิ ประเทศเกาหลี ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศไทย ประเทศฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ฯลฯ ก็มีการดำเนินการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในลักษณะที่คล้ายกันกับประเทศญี่ปุ่น

อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) ในเดือนตุลาคม ปี ๒๕๔๓ (ค.ศ. ๒๐๐๓) มีการจัดประชุมสำหรับพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ หลากหลายประเด็นเพื่อให้มีการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ สำหรับดำเนินการส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้สามารถดำรงสืบทอดต่อไป อีกทั้งยังมีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันสำหรับทุกประเทศภาคีสมาชิก นอกจากนี้ยังมีการทบทวนคำจำกัดความ คุณสมบัติและลักษณะต่าง ๆ ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เช่น มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจะต้องมีคุณสมบัติที่มีการถือปฏิบัติและสืบทอดจนถึง

ปัจจุบัน รวมถึงมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต้องได้รับการยอมรับจากชุมชนและแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ ด้วยเหตุดังกล่าว ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงได้เข้าร่วมเป็นประเทศภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

สำหรับประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริม กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการอนุรักษ์ การวิจัย การฟื้นฟู การสืบสาน และการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งเป็นองค์กรที่ให้บริการ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยที่ผ่านมามีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ผลักดันให้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในทุกภาคส่วน ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ อีกทั้งในปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศภาคีสมาชิก ลำดับที่ ๑๗๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาในระดับนานาชาติร่วมด้วย

ทิศทางที่สำคัญของประเทศต่อไป คือ การดำเนินการโครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อวางแนวทางรองรับบทบาทของประเทศไทยทั้งในระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ อีกทั้งยังเพื่อเป็นแนวทางสำหรับก้าวให้ทันกระแสของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในเวทีโลกที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการดำเนินงานเรื่องการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งในเชิงรับและเชิงรุก ตลอดจนเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ ภารกิจของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๘ (๑) การเสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศ อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมบนพื้นฐานของวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตลอดจนเกิดการสืบสานคุณค่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ดั่งามต่อไป และเพื่อให้การจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ เป็นแผนแม่บทที่มีความครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ รวมถึงได้เก็บข้อมูลจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ตลอดจนเป็นแผนแม่บทที่จะนำไปใช้ในกระทรวงอื่น ๆ นอกเหนือจากกระทรวงวัฒนธรรม รวมทั้งสามารถนำไปใช้ได้ในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อศึกษาทบทวนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศ

๒.๒ เพื่อให้เกิดการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศแบบมีส่วนร่วมสามารถนำไปปฏิบัติจริงและมีประสิทธิภาพ

๓. ขอบเขตงานวิจัย

๓.๑ ศึกษา อำนาจหน้าที่และภารกิจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๓.๒ ศึกษา พันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก

๓.๓ ศึกษา แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ด้านวัฒนธรรมของประเทศ แผนแม่บทวัฒนธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๔ กรณีศึกษา: คันทัวร์ วิเคราะห์ การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ จำนวน ๓-๕ ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียแปซิฟิก ยุโรป และแนะแนวทางที่สามารถปรับใช้กับประเทศไทย

๓.๕ บุคลากรในกระทรวงวัฒนธรรม ผู้บริหารกระทรวง คณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บุคลากรของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

๓.๖ ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ แผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วม

๔.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ โครงการ กิจกรรม อย่างมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ

บทที่ ๒

ทบทวนประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการวิจัย “โครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” จึงได้ทำการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการวิจัย โดยทบทวนประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ พันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก

๒.๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

๒.๓ แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ด้านวัฒนธรรมของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนแม่บทวัฒนธรรม และนโยบายรัฐบาล

๒.๔ กรณีศึกษา: คันทัว วิเคราะห์ การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ จำนวน ๓ - ๕ ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียแปซิฟิก ยุโรป และแนะแนวทางที่สามารถปรับใช้กับประเทศไทย

๒.๕ กำหนดกรอบแนวคิด เพื่อรวบรวมข้อมูล ไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒.๑ พันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก ดำเนินการทบทวนดังนี้

ก่อนทศวรรษ ๑๙๘๐ แนวทางการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม (Cultural Resource Management) มุ่งเน้นและให้ความสำคัญเฉพาะกับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) เป็นส่วนใหญ่ (ธนิช เลิศชาญฤทธ์, ๒๕๕๔) อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) และวัตถุนิยม (Materialism) รัฐบาลในหลายประเทศได้พยายามผลักดันให้เกิดนโยบายวัฒนธรรมและกำหนดแนวทางการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage หรือ ICH) อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากต่างตระหนักดีว่ามรดกวัฒนธรรมประเภทนี้มีแนวโน้มที่จะสูญหายและมีความสำคัญในฐานะที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของมนุษยชาติ (UNESCO, ๒๐๐๓) ประกอบกับกระแสการตื่นตัวของจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือองค์การยูเนสโก (UNESCO) เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๓ โดย

เนื้อหาสาระของอนุสัญญาฉบับดังกล่าวมุ่งเน้นการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมประเภทนี้ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ซึ่งตระหนักถึงบทบาทสำคัญของชุมชน (Community) สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการกับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ดังสะท้อนให้เห็นจากอารัมภบท (Preamble) ของอนุสัญญาฉบับดังกล่าวดังต่อไปนี้

“โดยตระหนักว่าชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชุมชนพื้นเมือง กลุ่มคน ในบางกรณีปัจเจกชนมีบทบาทสำคัญในการผลิต ส่งเสริม อารัง สร้างสรรค์ใหม่ซึ่งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ก่อให้เกิดความหลากหลายและการสร้างสรรค์ผลงานของมวลมนุษยชาติอย่างสมบูรณ์¹”

กรอบแนวคิดการวิจัยที่คณะผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แนวคิดการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ทั้งนี้ แนวคิดการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนานพร้อม ๆ กับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Ruggles and Silverman, ๒๐๐๙) แต่เพิ่งปรากฏเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเมื่อองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือองค์การยูเนสโกได้ตราอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในปี ค.ศ. ๒๐๐๓ โดยอนุสัญญาฉบับดังกล่าวได้นิยามความหมาย “มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” ในมาตรา ๒ ไว้ว่า

The 2003 Convention defines ICH as the practices, representations, expressions, as well as the knowledge and skills, that communities, groups and, in some cases, individuals recognize as part of their cultural heritage

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ หมายถึง ข้อปฏิบัติ การนำเสนอ การแสดงออก ตลอดจนความรู้และทักษะซึ่งชุมชน กลุ่มชน และปัจเจกบุคคลตระหนักหรือรับรู้ร่วมกันว่าเป็นมรดกวัฒนธรรมของตนเอง นอกจากนี้ จากมาตรา ๒ แห่งอนุสัญญาฉบับดังกล่าว ยังได้กำหนดลักษณะของมรดกวัฒนธรรมประเภทนี้เพิ่มไว้ว่ามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เหล่านี้จะต้องสามารถส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เป็นผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มตนเองให้ยั่งยืนยาวนาน เป็นงานสร้างสรรค์ซึ่งผลิตโดยกลุ่มคนหรือ

¹แปลจากข้อความภาษาอังกฤษ “Recognizing that communities, in particular indigenous communities, groups and, in some cases, individuals, play an important role in the production, safeguarding, maintenance and recreation of the intangible cultural heritage, thus helping to enrich cultural diversity and humanity creativity (UNESCO, 2003, p. 1)

ชุมชนอย่างต่อเนื่อง และตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ความเป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ของตน โดยมรดกวัฒนธรรมประเภทนี้มีรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ประเพณีและการแสดงออกของมุขปาฐะ รวมถึงภาษาในฐานะเครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมประเภทนี้ (Oral Traditions and Expressions Including Language as a Vehicle of the Intangible Cultural Heritage)

๒. ศิลปะการแสดงประเภทต่าง ๆ (Performing Arts) อาทิเช่น ดนตรี การเต้นรำ และการแสดงดั้งเดิมประเภทต่าง ๆ

๓. แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล (Social Practices, Rituals and Festive Events)

๔. ความรู้และวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและจักรวาล (Knowledge and Practice about Nature and the Universe)

๕. ทักษะทางการช่างที่สืบทอดกันมา (Traditional Craftsmanship) ทั้งทักษะและความรู้ในการประดิษฐ์งานหัตถกรรม และการส่งผ่านทักษะและความรู้เชิงช่างสู่คนในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกัน

นอกจากนี้ อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ยังเสนอแนะแนวทางในการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับประเทศให้แก่ประเทศภาคีสมาชิกอนุสัญญา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ถือครอง/ผู้สืบทอด (Bearers) หรือชุมชนที่เป็นเจ้าของมรดกวัฒนธรรมเพื่อดำเนินการจัดการ ดังปรากฏในมาตรา ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔ และ ๑๕ ดังนี้

มาตรา ๑๑ บทบาทของรัฐภาคี

แต่ละรัฐภาคีจะมีบทบาทดังต่อไปนี้:

(ก) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันว่ามีการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่ในอาณาเขตของตน

(ข) ในบรรดามาตรการเพื่อการส่งเสริมและรักษาดังที่เอ่ยถึงในข้อ ๒ วรรค ๓ รัฐภาคีจำแนกและนิยามองค์ประกอบต่าง ๆ ของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีอยู่ในอาณาเขตของตน ทั้งนี้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มชน และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๒ การจัดทำบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(ก) เพื่อประกันว่ามีการจำแนกเพื่อการส่งเสริมและรักษา แต่ละรัฐภาคีจะจัดทำบัญชีไว้หนึ่งรายการหรือมากกว่านั้น ตามความเหมาะสมสภาพของตนเพื่อแสดงมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีอยู่ในอาณาเขตของตนโดยบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้จะปรับให้เป็นปัจจุบัน

(ข) เมื่อแต่ละรัฐภาคีเสนอรายการตามระยะเวลาที่กำหนดต่อคณะกรรมการ ตามข้อ ๒๙ รัฐภาคีควรให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเรื่องบัญชีดังกล่าว

มาตรา ๑๓ มาตรการอื่น ๆ เพื่อการส่งเสริมและรักษา

เพื่อประกันว่ามีการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่อาณาเขตของตน แต่ละรัฐภาคีต้องพยายามที่จะ:

(ก) กำหนดนโยบายทั่วไปที่มุ่งส่งเสริมบทบาทของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในสังคมและเพื่อรวมการส่งเสริมและรักษามรดกดังกล่าวไว้ในแผนงานของโครงการต่าง ๆ

(ข) มอบหมายหรือจัดตั้งองค์กรที่มีความสามารถหนึ่งองค์กรหรือมากกว่านั้นเพื่อส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่ในอาณาเขตของตน

(ค) สนับสนุนให้เกิดการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคนิค และศิลปะ รวมทั้ง ระเบียบวิธีวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่ในสถานะเสี่ยงต่อการสูญหายหรืออันตราย

(ง) กำหนดใช้มาตรการที่เหมาะสมทางกฎหมาย ทางเทคนิค ทางการบริหาร และทางการเงิน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อ:

(๑) สนับสนุนการสร้างสรรคหรือเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่สถาบันต่าง ๆ ในการจัดฝึกอบรมด้านการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมดังกล่าวผ่านเวที และพื้นที่ต่าง ๆ ที่จัดไว้เพื่อการแสดงผลงานหรือการแสดงออกในเรื่องดังกล่าว

(๒) ประกันการเข้าถึงมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ในขณะเดียวกันก็เคารพต่อวิถีธรรมเนียมปฏิบัติตามจารีตที่ใช้บังคับการเข้าถึงมรดกวัฒนธรรมเฉพาะด้านด้วย

(๓) จัดตั้งสถาบันเพื่อการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และให้ความสะดวกในการเข้าถึงสถาบันดังกล่าว

มาตรา ๑๔ การศึกษา ปลุกฝังความตระหนักรู้ และเสริมสร้างขีดความสามารถ

แต่ละรัฐภาคีจะต้องดำเนินการทุกวิถีทางที่เหมาะสม เพื่อ:

(ก) ประกันการรับรู้ เคารพ และส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านกระบวนการดังนี้:

(๑) แผนงานด้านการศึกษา ปลุกฝังความรู้ และให้ข้อมูลข่าวสารที่มุ่งไปสู่ประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

(๒) แผนงานด้านการศึกษาและการฝึกอบรมเฉพาะเรื่องภายในชุมชนและกลุ่มชนที่เกี่ยวข้อง

- (๓) กิจกรรมสร้างเสริมขีดความสามารถในการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์
- (๔) วิธีถ่ายทอดความรู้ผ่านการศึกษาอบรม
- (๕) เผยแพร่ข่าวสารเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงอันตรายที่กำลังคุกคามมรดกดังกล่าว และเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินไปตามแนวทางของอนุสัญญาฉบับนี้
- (๖) ส่งเสริมการศึกษาเพื่อการคุ้มครองพื้นที่ทางธรรมชาติและสถานที่แห่งความทรงจำ ซึ่งจำเป็นต้องมีไว้เพื่อแสดงให้เห็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๑๕ การมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มชน และปัจเจกบุคคล

ภายในกรอบของกิจกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ แต่ละรัฐภาคีจะต้องพยายามดำเนินการเพื่อให้ชุมชน และกลุ่มชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางที่สุด และหากเป็นการเหมาะสมให้มีปัจเจกบุคคล ซึ่งสร้างสรรค์ อนุรักษ์ และถ่ายทอดมรดกดังกล่าวเข้าร่วมด้วย และนำบุคคลเหล่านั้นเข้ามามีบทบาทในการจัดการอย่างแข็งขันด้วย

จากอนุสัญญาฯ ดังกล่าวที่ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับประเทศสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ ข้อเสนอแนะในการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับประเทศจากอนุสัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตราที่ ๑๑	มาตราที่ ๑๒	มาตราที่ ๑๓	มาตราที่ ๑๔	มาตราที่ ๑๕
■ การจำแนกและนิยามมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่ภายในอาณาเขตของตน	■ การจัดทำและปรับปรุงบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ภายในอาณาเขตของตน	■ การกำหนดนโยบายที่มุ่งส่งเสริมบทบาทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในสังคม ■ การจัดตั้งองค์กรที่มีความสามารถในการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ■ การสนับสนุนให้มีการศึกษาและการวิจัยเพื่อส่งเสริมและรักษา	■ ประกันความรู้ความเคารพและส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในสังคม ■ เผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนทราบถึงภัยคุกคามและ	■ แต่ละรัฐภาคีต้องพยายามดำเนินการเพื่อให้ชุมชนกลุ่มชนมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดการอย่างแข็งขัน

มาตราที่ ๑๑	มาตราที่ ๑๒	มาตราที่ ๑๓	มาตราที่ ๑๔	มาตราที่ ๑๕
		มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ต้องมีประสิทธิภาพ ■ การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมทางกฎหมายทางเทคนิค ทางการบริหาร รวมทั้งมาตรการทางการเงินโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและรักษา และการเข้าถึงมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อย่างเท่าเทียม	กิจกรรมที่ดำเนินการ ■ ส่งเสริมการศึกษาเพื่อการคุ้มครองพื้นที่ทางธรรมชาติและสถานที่แห่งความทรงจำ	

ที่มา: *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage* (pp. 9 - 10), by UNESCO, 2003, <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001325/132540e.pdf>

๒.๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

ท่ามกลางการที่โลกมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ก่อให้เกิดสังคมไร้พรมแดนอันนำไปสู่การหลั่งไหลทางวัฒนธรรม สังคมไทยก็อยู่ในภาวะเดียวกัน วัฒนธรรมไทยดั้งเดิมบางส่วนมีแนวโน้มที่จะถูกลบเลือนและอาจสูญหาย โดยเฉพาะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Identity) ซึ่งเป็นทุนที่สำคัญของชุมชนท้องถิ่นและสังคมไทย อนุสัญญาฯ ขององค์การยูเนสโกปี ค.ศ. ๒๐๐๓ ได้เสนอมาตรการสำหรับการส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับชาติ ปัจจุบันรัฐบาลประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ อีกทั้งยังเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติในระดับประเทศและระดับสากล

พระราชบัญญัตินี้ได้ถูกนำเสนอโดยคณะรัฐมนตรีต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งมีหลักการและเหตุผลให้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในฐานะเป็นสมบัติล้ำค่าที่มีการสร้างสรรค์ พัฒนา สืบสาน ปลุกฝัง และสืบทอดในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประเภทนี้ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคม ในบางครั้งมีการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ในทางที่บิดเบือนหรือไม่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นเหตุให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหล่านั้นต้องสูญสลาย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีเนื้อหารวม จำนวน ๒๖ มาตรา ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญโดยแบ่งออกเป็น ๕ ประการดังนี้

ประการแรก กำหนดนิยามความหมาย ในพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดนิยามคำศัพท์ คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายถึง ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติ หรือทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือ วัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ยอมรับ และรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน² และคำว่า “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มคนกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มที่มีความรู้มีการประพฤติปฏิบัติ สืบทอด หรือมีส่วนร่วมในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเท่านั้น

ประการที่สอง ขอบเขตการให้ความคุ้มครอง พระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดขอบเขตให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการกำหนดลักษณะมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและรักษาตามพระราชบัญญัตินี้³ โดยต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา
- (๒) ศิลปะการแสดง
- (๓) แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล
- (๔) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล
- (๕) งานช่างฝีมือดั้งเดิม
- (๖) การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว
- (๗) ลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกระทรวง

ดังนั้น มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจึงต้องเข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งข้างต้น ซึ่งเป็นไปตามดุลพินิจการทำหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นผู้วินิจฉัย และให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

² พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๓

³ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๔

ประการที่สาม การบริหารจัดการและดำเนินงานตามกฎหมายฉบับนี้ได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการและหน่วยงานที่ดูแลสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” อันประกอบด้วย⁴

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนสิบเอ็ดคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนทางเลือก อธิบดีกรมศิลปากร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ด้านการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการกลั่นกรองขึ้นหนึ่งคณะหรือหลายคณะสำหรับทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นทางวิชาการเพื่อประกอบการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แก่คณะกรรมการ โดยให้คณะกรรมการฯ ดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่ต่อไปนี้⁵

(๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดเสนอ

⁴ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๕

⁵ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๑๐

(๓) ออกประกาศเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตาม
มาตรา ๔ วรรคสอง

(๔) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทาง
วัฒนธรรม

(๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การดำเนินงานของคณะกรรมการกลั่นกรอง
ตามมาตรา ๒๑

(๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกรายการเบื้องต้นมรดกภูมิ
ปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๘) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๙) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิ
ปัญญาทางวัฒนธรรมที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเสนอ

(๑๐) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทาง
วัฒนธรรม

(๑๑) สอดส่อง ดูแล คຸ້ມครอง ป้องกันมิให้มีการกระทำอันอาจก่อให้เกิดความเสียหาย
ต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีไว้ ตลอดจนให้ข้อมูลหรือคำแนะนำแก่ผู้ที่มีมรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมไปใช้

(๑๒) ประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หรือ
หน่วยงานที่ทำคุณประโยชน์เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๓) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่ง
อย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นให้ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ
หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมพิจารณา เห็นว่า
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดสมควรได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตาม
มาตรา ๑๐ อนุ ๗ ให้อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการ
นั้นในราชกิจจานุเบกษา^๖ และให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจแก้ไขหรือยกเลิกการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรม เมื่อปรากฏในภายหลังว่าการพิจารณาขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใด

^๖ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๔, มาตรา ๒๒

เป็นไปด้วยความคลาดเคลื่อนหรือสำคัญผิดในข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ หรือข้อเท็จจริงปรากฏที่เปลี่ยนแปลงไป⁷

๒. ให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร” ซึ่งประกอบด้วย⁸

(๑) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนเจ็ดคน ได้แก่ ผู้อำนวยการกองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร และประธานสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งปลัดกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ด้านบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

ให้ผู้ว่าการกองวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร เป็นเลขานุการและให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรมคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ปลัดกรุงเทพมหานครอาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว อีกคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

๓. ให้มี “คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด” ซึ่งประกอบด้วย⁹

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนห้าคน ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด

⁷ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๒๓

⁸ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๑๔

⁹ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๑๕

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนหกคน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ด้านศิลปะการแสดง ด้านแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล ด้านความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ด้านการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ด้านบริหารจัดการมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและชุมชนด้วย

โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด อันประกอบด้วย ๓ ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะแรก อำนาจทั่วไป ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้¹⁰

(๑) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดแล้วแต่กรณี และอาจเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศต่อคณะกรรมการ

(๒) ดำเนินการร่วมกับชุมชนเพื่อจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๓) พิจารณาและคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากรายการเบื้องต้น มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๔) ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน รวมทั้งระดมทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๕) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๖) ส่งเสริมให้รู้คุณค่าและมีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ลักษณะที่สอง อำนาจในการเชิญบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งกฎหมายกำหนดเพื่อใช้ในการปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการส่งเสริม

¹⁰ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๑๖

และรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง คณะอนุกรรมการ
คณะทำงานหรือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม¹¹

ลักษณะที่สาม อำนาจในการเสนอขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเมื่อ
คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการ
ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้มรดกภูมิ
ปัญญาทางวัฒนธรรมรายการใดได้รับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้เสนอมรดกภูมิปัญญา
ทางวัฒนธรรมรายการนั้นต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณา¹²

กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของ
คณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้¹³

(๑) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของ
ประเทศต่อคณะกรรมการ

(๒) เสนอแผนงานและโครงการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านเงิน
อุดหนุน ด้านวิชาการ ด้านการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ด้านการอนุรักษ์และสืบทอดหรือด้าน
อื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๓) เสนอมาตรการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รวมทั้งแนวทางการ
ร่วมมือระหว่างชุมชนที่มีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อคณะกรรมการ

(๔) รวบรวมและจัดรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศ

(๕) ประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่
เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๗) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๘) ฝึกอบรมและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๙) ส่งเสริมให้มีการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ประการที่สี่ กำหนดมาตรการยับยั้งการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย เมื่อปรากฏว่าการ
กระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีไว้ โดยให้คณะกรรมการเสนอ

¹¹ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๑๙

¹² พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๒๐

¹³ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๑๘

ต่อรัฐมนตรีเพื่อมีคำสั่งให้ระงับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวได้เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนหรือเป็นการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งระงับการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นได้¹⁴

ประการที่ห้า กำหนดบทเฉพาะกาล โดยมีการบัญญัติให้บรรดามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัตินี้¹⁵

อย่างไรก็ตาม สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ฉบับนี้ มีคุณภาพประโยชน์ ๓ ประการหลัก ดังนี้

ประการแรก ทำให้มีกระบวนการที่ชัดเจนในการคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การยูเนสโกที่ต้องการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมประเภทนี้ซึ่งสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

ประการที่สอง ทำให้เกิดการส่งเสริมรักษาและสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่เป็นมรดกวัฒนธรรม รวมทั้งป้องกันการนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างบิดเบือน หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจโดยไม่ระบุแหล่งที่มา

ประการสุดท้าย ทำให้สามารถนำความรู้ทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้และมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การคุ้มครอง การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีผลเชิงปฏิบัติและการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓ แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ด้านวัฒนธรรมของประเทศ จะคัดเลือกประเด็นที่สอดคล้องกับการจัดทำแผนแม่บทฯ **๑. ความเป็นมาและสถานการณ์** แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีให้ความสำคัญการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศโดยให้มีการปลูกฝังความหวงแหนและภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น ยกย่องการบริหารจัดการมรดกและทุนทางวัฒนธรรม นำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาด และประเด็นอื่นที่มีความเกี่ยวข้องรองลงมา อีกประเด็นที่ควรให้ความสำคัญคือกรอบทิศทางตามนโยบายการพัฒนาสู่ประเทศไทย ๔.๐ กับงานวัฒนธรรม **๒. วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์** สำหรับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมระยะ ๒๐ ปี ได้ทำขึ้นสอดคล้องกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ **๓. การดำเนินงานที่ผ่านมา** ได้รายงานถึงการใช้มิติทางวัฒนธรรมสร้างคนดี สร้างความกินดีอยู่ดีและความมั่นคงโดยใช้มรดกทางวัฒนธรรม ก็จะสอดคล้องกับ

¹⁴ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๒๔

¹⁵ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๒๕

การทำแผนแม่บทฯ ฉบับนี้ที่จำเป็นต้องมีเป้าหมายให้เกิดการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่อนุรักษ์ภูมิปัญญาไปเป็นข้อมูลตั้งต้นเพื่อสร้างความกินดีอยู่ดี นอกนั้นยังนำไปใช้ในการสร้างภาพลักษณ์และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ **๔. โครงการและกิจกรรมสำคัญเร่งด่วนที่จะดำเนินการ** จะมีความสอดคล้องมากในโครงการที่ ๔.๘ โครงการสร้างอัตลักษณ์และความเป็นไทย ๔.๑๑ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกและภูมิปัญญาทางศิลปวัฒนธรรม **๕. โครงการที่จะมีการบูรณาการระหว่างกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานอื่น ๆ** จากการทบทวนเบื้องต้นเห็นว่าจะต้องศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียด แต่เบื้องต้นให้ความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ในโครงการที่ ๗ โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกและภูมิปัญญาทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง และยังจะมีการบูรณาการกับอีกหลายหน่วยงานคือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานส่งเสริมการจัดการประชุมและนิทรรศการ (สสปน.) และ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้นำมาหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ - ๑๑ และได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๗๙) โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีแผนการปรับโครงสร้างไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ โดยให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศ ในทุกขั้นตอนการทำแผน การกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เน้นการเตรียมความพร้อมไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี สรุปสาระสำคัญในบทสรุปมีประเด็นหลัก ๕ ประเด็น คือ มีการอธิบาย **๑. ภาพโดยรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒** พอสังเขปดังนี้ ในเรื่อง หลักการ จุดเปลี่ยนสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประเด็นหลักที่สำคัญในการพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อยกศักยภาพของประเทศ การส่งเสริมการวิจัย การเตรียมความพร้อมด้านคนและศักยภาพของคนในทุกวัย การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ฯลฯ **๒. มีการประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ** ทั้งสถานการณ์และแนวโน้มภายนอกและภายใน **๓. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒** เช่น การวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนสมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบ วินัย เป็นต้น **๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ๑๐ ประการ** เช่น การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และประเด็นสุดท้าย คือ **๕. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติ** ซึ่งประกอบไปด้วย ๕.๑ **หลักการ** ที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วม ให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนา และเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากชุมชนสู่ประเทศ และประเทศสู่ชุมชน **๕.๒ แนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ**

ฉบับที่ ๑๒ ที่น่าสนใจคือ สร้างความรู้ความเข้าใจในทุกภาคส่วน เพิ่มประสิทธิภาพกลไกรับผิดชอบการขับเคลื่อนแผนฯ ที่ชัดเจน ๕.๓ การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีแนวคิด หลักการ และแนวทางการดำเนินการดังนี้ ๕.๓.๑ แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม เป็นระบบประเมินผลเชิงบูรณาการที่มุ่งเสนอผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ มีหลักเกณฑ์การติดตามประเมินผลและตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส มีมาตรฐาน เป็นกลาง และถูกต้องตามหลักวิชาการ ๕.๓.๒ แนวทางการประเมินผลแผนพัฒนาฯ แบบมีส่วนร่วม ดำเนินการโดยสรุปพอสังเขป วางระบบติดตาม ๓ ระยะ ก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังดำเนินงาน จัดเตรียมองค์กรกลางที่มีความเป็นมืออาชีพ มีความชำนาญและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย พัฒนาตัวชี้วัด ทั้งผลกระทบร่วม ผลลัพธ์ร่วม ผลผลิตร่วม จัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีเวทีแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและโปร่งใส ตรวจสอบได้ นำเสนอผลการติดตามให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ พัฒนาระบบข้อมูลและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

แผนแม่บทวัฒนธรรม ค้นพบเอกสารแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๙ ซึ่งเข้าใจว่าแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙ น่าจะอยู่ระหว่างการจัดดำเนินการซึ่งคงมีประเด็นสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ และแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปีด้านวัฒนธรรมของประเทศ อาจจะมีรายละเอียดเพิ่มเติมได้ภายหลัง

นโยบายของรัฐบาล รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประกาศนโยบายของรัฐบาล ประกอบด้วย ๑๑ ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ **๑. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์** โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย มาตรการทางสังคมจิตวิทยา และมาตรการทางระบบเทคโนโลยีสื่อสารในการดำเนินการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ อีกทั้งยังสนับสนุนโครงการพระราชดำริ ตลอดจนแรงขยายผลตามโครงการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน **๒. การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ** ในระยะเร่งด่วน ได้แบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการชายแดน การสร้างความมั่นคงทางทะเล การแก้ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้านและการเสริมสร้างการปฏิบัติการทางทหารร่วมกับอาเซียน **๓. การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ** ในระยะเฉพาะหน้า กำหนดให้มีการเร่งสร้างโอกาส สร้างอาชีพและการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ผู้เข้าสู่ตลาดแรงงาน อีกทั้งแก้ปัญหาผู้ที่หลบหนีเข้าเมือง การทารุณกรรมต่อแรงงานข้ามชาติ การท่องเที่ยวที่เน้นการค้าบริการทางเพศและเด็ก ตลอดจนการแก้ปัญหาคนจน การสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลแก่พลเมือง โดยใช้หลักค่านิยม ๑๒ ประการ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ **๔. การศึกษาและเรียนรู้ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม** จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคน ทำนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรม **๕. การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน** โดยวางรากฐานให้ระบบหลักประกันสุขภาพครอบคลุมประชากรในทุกภาคส่วนอย่างมีคุณภาพ **๖. การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ** รัฐบาลจะดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในทันที ระยะต่อไปที่ต้องแก้ไขปัญหาค้างคาอยู่ และระยะยาวที่ต้องวางรากฐานเพื่อเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว **๗. การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน** เร่งการพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งภายในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน **๘. การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมสนับสนุน** สนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศ และส่งเสริมให้มีโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศ **๙. การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน** ในระยะเฉพาะหน้า เร่งปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในระยะต่อมา พัฒนาระบบบริการจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ บริการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เร่งรัดการควบคุมมลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสียที่เกิดจากการผลิตและบริโภค **๑๐. การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในรัฐ** จัดระบบอัตรากำลังและปรับปรุงค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐให้เหมาะสมและเป็นธรรม ในระยะแรก กระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริหารสาธารณะ และในระยะเฉพาะหน้า จะเน้นการปรับปรุงหน่วยงานให้บริการด้านการทำธุรกิจ การลงทุน และสาธารณะ รวมถึงการเสริมสร้างระบบคุณธรรมในการแต่งตั้งบุคลากรภาครัฐ ปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายที่ครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามทุจริต **๑๑. การปรับปรุงกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม** ในระยะเฉพาะหน้า จะเร่งปรับปรุงประมวลกฎหมายและกฎหมายอื่น ๆ ที่ล้าสมัย ไม่เป็นธรรม ในระยะต่อไป จะตั้งองค์กรปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่านโยบายของรัฐไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญในด้านการบริหารปกครอง และเพิ่มศักยภาพด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมในฐานสมบัติของชาติดังกล่าวลงนโยบายของรัฐข้อที่ ๔ ที่กล่าวถึงการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

๒.๔ กรณีศึกษา: คันทัว วิเคราะห์ การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ จำนวน ๓ – ๕ ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียแปซิฟิก ยุโรป และแนะแนวทางที่สามารถปรับใช้กับประเทศไทย

การศึกษาศักยภาพการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้เลือก ๔ ประเทศ อันได้แก่ ประเทศอินโดนีเซียในส่วนของเอเชียตะวันออกเฉียง

เฉียงใต้ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่นในส่วนของเอเชียแปซิฟิก และประเทศฝรั่งเศสในส่วนของยุโรป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเทศอินโดนีเซีย

๑. การนิยามความหมายและจำแนกประเภทของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซีย

การนิยามความหมายและจำแนกประเภทของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ได้กำหนดนิยามและจำแนกประเภทของ “Intangible cultural heritage” โดยได้ตราไว้ในมาตรา ๒ ของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และได้เสนอแนะให้ภาคีสมาชิกแต่ละประเทศได้นิยามความหมายและจำแนกประเภทของมรดกทางวัฒนธรรมตามที่ได้เสนอไว้ในมาตราที่ ๑๒ ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นผลจากการศึกษาพบว่าก่อนเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์ยูเนสโกเมื่อปี ค.ศ. ๒๐๐๙ ประเทศอินโดนีเซียยังไม่มีคำศัพท์ที่ใช้เรียкмรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ และจำแนกมรดกวัฒนธรรมออกเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ หากแต่มีการใช้คำศัพท์กลาง ๆ เมื่อต้องการใช้เรียكمรดกทางวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรม (Culture) สมบัติวัฒนธรรม (Cultural property) การแสดงออกทางวัฒนธรรมดั้งเดิม (Traditional cultural expressions) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาดังกล่าวจึงได้มีการบัญญัติคำศัพท์ภาษาอินโดนีเซียคือ “Warisan Budaya Benda” และ “Warisan Budaya Takbenda” เพื่อใช้จำแนกประเภทมรดกวัฒนธรรมออกเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible cultural heritage) และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible cultural heritage) ตามลำดับ

ส่วนการนิยามความหมายมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้น ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้กำหนดนิยามความหมายของคำศัพท์ดังกล่าวเอง หลังจากที่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาจึงยอมรับและนิยามความหมายของคำศัพท์ดังกล่าวโดยแปลนิยามความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามที่ปรากฏในมาตรา ๒ ของอนุสัญญาดังกล่าว (Intangible Cultural Heritage Centre for Asia and the Pacific, ๒๐๑๘: ๘) นิยามความหมายดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางดังที่ปรากฏตามสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ การแปลนิยามความหมายของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นภาษาอินโดนีเซียปรากฏดังนี้

“ segala praktek, representasi, ekspresi, pengetahuan, keterampilan--serta alat-alat, benda(alamiah) , artefak dan ruang-ruang budaya terkait dengannya--yang diakui oleh berbagai komunitas, kelompok, dan dalam hal tertentu perseorangan sebagai bagian warisan budayamereka. Warisan budayatakbenda ini, yang diwariskandari generasi ke generasi, senantiasa diciptakan kembali oleh berbagai komunitas dan kelompok sebagai tanggapan mereka terhadap lingkungannya, interaksinyadengan alam, serta sejarahnya, dan memberikan mereka rasa jati diri dan keberlanjutan, untuk memajukan penghormatan keanekaragaman budaya dan daya cipta insani¹⁶. ”

๒. การจำแนกประเภทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศไทยอินโดนีเซีย

การจำแนกประเภทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ภายในอาณาบริเวณประเทศเป็นพันธกิจที่ประเทศภาคีสมาชิกต้องดำเนินการภายหลังจากได้เข้าร่วมอนุสัญญาผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่าแต่เดิมประเทศไทยอินโดนีเซียไม่ได้แบ่งประเภทของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ นับตั้งแต่ประเทศไทยอินโดนีเซียได้ยอมรับและเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การยูเนสโกตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๙ เป็นต้นมา ประเทศไทยอินโดนีเซียได้ดำเนินการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ และได้มีการจำแนกประเภทของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามมาตราที่ ๒ ของอนุสัญญาฉบับดังกล่าวโดยวิธีการแปลประเภทต่าง ๆ เป็นภาษาอินโดนีเซีย (ประเภทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้สามารถจำแนกเป็น ๕ ประเภทดังนี้)

๑) วรรณกรรมและการแสดงออกทางมุขปาฐะ รวมถึงภาษาในฐานะที่เป็นสื่อกลางของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ด้วย (Tradisi dan ekspresi lisan, termasuk bahasa sebagai wahana warisan budaya takbenda)

๒) ศิลปะการแสดง (Seni pertunjukan)

¹⁶ นิยามความหมายดังกล่าวแปลมาจากนิยามความหมายภาษาอังกฤษดังนี้ “the practices, representations, expressions, knowledge, skills – as well as the instruments, objects, artefacts and cultural spaces associated therewith – that communities, groups and, in some cases, individuals recognize as part of their cultural heritage. This intangible cultural heritage, transmitted from generation to generation, is constantly recreated by communities and groups in response to their environment, their interaction with nature and their history, and provides them with a sense of identity and continuity, thus promoting respect for cultural diversity and human creativity.”

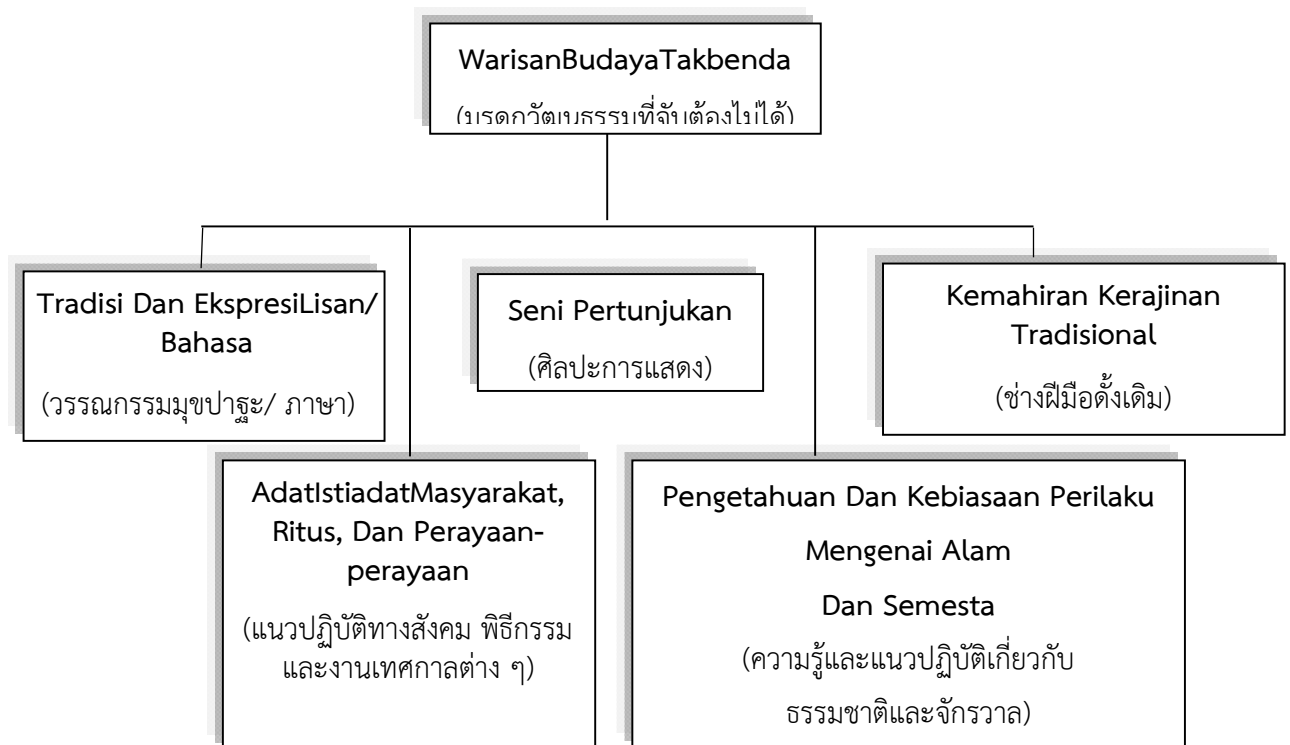
๓) ธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และเทศกาล (Adat istiadat masyarakat, ritus, dan perayaan-perayaan)

๔) ความรู้และธรรมเนียมปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและจักรวาล (Pengetahuan dan kebiasaan perilaku mengenai alam dan semesta)

๕) ทักษะงานช่างฝีมือดั้งเดิม (Kemahiran kerajinan tradisional)

จากการจำแนกประเภทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซียดังกล่าวข้างต้น สามารถแสดงด้วยแผนภูมิต่างต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ การจำแนกประเภทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซีย

๓. การขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคอาเซียนที่มีแนวทางการจัดการและการดำเนินการเพื่อขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง อาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จในการเสนอขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมในระดับ

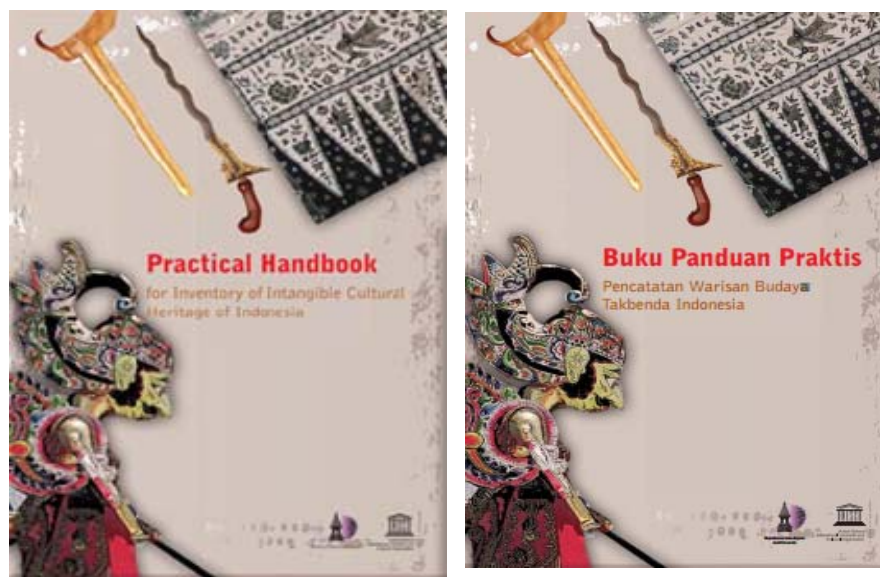
นานาชาติต้องการยูเนสโกทั้งที่เป็นประเภทรายการตัวแทน (Representative List) และประเภทกิจกรรมที่ปฏิบัติดีเยี่ยม (Best Practice) เป็นผลมาจากการวางแผนทางการจัดการและกระบวนการการขึ้นบัญชีระดับชาติที่เป็นระบบและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องยาวนาน ประการสำคัญที่ผลักดันให้การขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รัฐบาลสามารถพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากรัฐบาลของประเทศอินโดนีเซียตระหนักเห็นว่า การขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มีส่วนสำคัญต่อการดำรงอัตลักษณ์ของชาติ ทำให้นานาชาติต่างทราบว่ามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ได้บ้างที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศนี้

สำหรับการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประเทศอินโดนีเซียมีมานานแล้วนับตั้งแต่ยุคอาณานิคม และดำเนินต่ออย่างต่อเนื่องจนถึงยุคอาณานิคม ภายหลังที่ประเทศได้ประกาศอิสรภาพในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ โดยได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายภาคส่วน

ต่อมาช่วงปี ค.ศ. ๑๙๗๖ รัฐบาลของประเทศอินโดนีเซียได้ก่อตั้งโปรแกรมระบบการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมระดับชาติขึ้นโดยใช้ชื่อว่า โครงการการขึ้นบัญชีและการจัดทำเอกสารวัฒนธรรมท้องถิ่น (Inventory and Documentation of Local Cultural Project) หรือในภาษาอินโดนีเซียเรียกโครงการนี้ว่า “Sistem Informasi Kebudayaan Terpadu (SIKT)” รัฐบาลของประเทศอินโดนีเซียมีความพยายามเป็นอย่างมากที่จะดำเนินการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมประเภทต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ โดยคาดหวังว่าการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้สามารถเข้าใจพฤติกรรมทางสังคมวัฒนธรรมและนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการวิจัยภาคสนามเพื่อบันทึกและขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นทั่วประเทศเพื่อเป็นองค์ความรู้ด้านโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และสังคมวัฒนธรรม ผลของการเร่งดำเนินการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมระดับชาติดังกล่าวจึงทำให้เกิดเป็นโครงการการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมหลายโครงการย่อย ๆ ที่ใช้ชื่อหลากหลายและมีผู้รับผิดชอบหลายภาคส่วน นอกจากนี้ การดำเนินการโครงการดังกล่าวยังทำให้เกิดสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบหนังสือ และบทความทางวิชาการเป็นจำนวนมากที่เป็นเอกสารบันทึกการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมทั้งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ระบบการบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซียมีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ ดำเนินการโดยผู้อำนวยการทั่วไปที่กำกับดูแลด้านคุณค่าวัฒนธรรม ศิลปะ และภาพยนตร์ (Directorate General for Cultural Values, Arts and Film) กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว (Ministry of Culture and Tourism) โดยประเทศอินโดนีเซียได้จัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือคู่มือการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขึ้นทั้งฉบับภาษาอินโดนีเซียและภาษาอังกฤษ เพื่อใช้เป็นแนวทางการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมประเภทนี้ในระดับชาติ คู่มือการขึ้นบัญชีฉบับดังกล่าวมีชื่อภาษาอังกฤษว่า “Practical Handbook of Inventory of Intangible Cultural Heritage of

Indonesia” และชื่อฉบับภาษาอินโดนีเซียคือ “Buku Panduan Praktis Pencatatan Warisan Budaya Takbende Indonesia” เป็นหนังสือคู่มือที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยได้รับความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ประเทศอินโดนีเซีย และองค์การยูเนสโก จากاتาร์ หนังสือคู่มือฉบับนี้พิมพ์และเผยแพร่เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๑๐ อาจกล่าวได้ว่าคู่มือฉบับดังกล่าวนอกจากจะเป็นคู่มือสำคัญสำหรับการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซียเองแล้ว ยังเป็นต้นแบบของคู่มือการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้กับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญอีกด้วย

ภาพที่ ๒ คู่มือการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซีย
ฉบับภาษาอังกฤษ (ซ้าย) และฉบับภาษาอินโดนีเซีย (ขวา)

๔. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซีย

การตรากฎหมายเป็นแนวทางหนึ่งในการให้ความคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผลจากการศึกษาพบว่า ประเทศอินโดนีเซียมี “กฎหมายว่าด้วยมรดกแห่งชาติ ค.ศ. ๒๐๐๕” เพียงฉบับเดียวที่ให้ความคุ้มครองครอบคลุมทั้งมรดกวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ กฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ประกาศใช้ก่อนที่ประเทศจะให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ปัจจุบันกฎหมายฉบับนี้ยังคงใช้อยู่เพื่อเสนอแนวทางการจัดการ

มรดกแห่งชาติทั้งในระดับท้องถิ่น (Local level) ระดับชาติ (National level) และระดับนานาชาติ (World level) โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานทุกขั้นตอนอย่างเต็มประสิทธิภาพ

ปัจจุบันถึงประเทศอินโดนีเซียจะไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ แต่ว่าทางประเทศอินโดนีเซียก็ไม่ได้มีเหตุผลคัดค้าน ซึ่งประเทศอินโดนีเซียก็มีการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขึ้น โดยมีชื่อว่า “undang-undang republik Indonesia nomor 11 tahun 2010 (พ.ศ. ๒๕๕๓) ” โดยพิจารณา:

- ก. ว่ามรดกวัฒนธรรมที่เป็นความมั่งคั่งทางวัฒนธรรมของประเทศที่เป็นรูปแบบของการคิดและพฤติกรรมของชีวิตมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อความเข้าใจและการพัฒนาของประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมในสังคมของประเทศและรัฐที่จะต้องมีการอนุรักษ์และการจัดการอย่างถูกต้องผ่านความพยายามของการป้องกันการพัฒนาและการใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งชาติสำหรับความเจริญรุ่งเรืองยิ่งใหญที่สุดของคนเหล่านั้น
- ข. ว่าในการที่จะรักษามรดกวัฒนธรรมของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบสำหรับการตั้งค่าการป้องกันการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรม;
- ค. ว่ามรดกวัฒนธรรมในรูปแบบของวัตถุอาคารโครงสร้างเว็บไซต์และภูมิภาคจะต้องมีการจัดการโดยรัฐบาลและรัฐบาลท้องถิ่นในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรม;
 - ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในการดูแลรักษามรดกวัฒนธรรมที่สมดุลที่จำเป็นด้านอุดมการณ์ทางวิชาการระบบนิเวศและประหยัดในการปรับปรุงสวัสดิการของประชาชน;
 - พระราชบัญญัติว่าฉบับที่ ๕ ปี ๑๙๙๒ ในมรดกวัตถุจะไม่สอดคล้องกับการพัฒนาความต้องการและความต้องการของกฎหมายในสังคมที่ต้องมีการเปลี่ยน;
- ง. ว่าขึ้นอยู่กับการศึกษาอ้างอิงถึงในวรรค ก,ข,ค,ง และต้องสร้างกฎหมายเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม; : มาตรา ๒๐, มาตรา ๒๑, มาตรา ๓๒ วรรค (๑) และมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียปี ๑๙๔๕;

ภาพที่ ๓ กฎหมายมรดกแห่งชาติฉบับภาษาอินโดนีเซีย

ที่มา : (<https://www.slideshare.net/perencanakota/uu-11-tahun-2010-cagar-budaya>)

ตารางที่ ๒ สรุปข้อเสนอแนะในการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับประเทศจากอนุสัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมของอินโดนีเซีย

นโยบายการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรม	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรดกวัฒนธรรมอินโดนีเซีย
มาตราที่ ๑๑ การจำแนกและนิยามความหมายมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่ในอาณาเขตของตน มาตราที่ ๑๒ การจัดทำและปรับปรุงบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ภายในอาณาเขตของตน มาตราที่ ๑๓ ■ การกำหนดนโยบายที่มุ่งส่งเสริมบทบาทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในสังคม ■ การจัดตั้งองค์กรที่มีความสามารถในการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ■ การสนับสนุนให้มีการศึกษา	มาตราที่ ๒๐ การกลับมาของมรดกวัฒนธรรมจากประเทศอินโดนีเซียที่อยู่นอกอาณาเขตของสาธารณรัฐอินโดนีเซียโดยรัฐบาลให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศให้สัตยาบันข้อตกลงทวิภาคีหรือส่งโดยตรงจากเจ้าของของพวกเขาเว้นแต่ตกลงเป็นอย่างอื่นไม่ได้ในขอบเขตที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย มาตราที่ ๒๑ (๑) มรดกหรือวัตถุโครงสร้างอาคารสถานที่หรือหน่วยพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่น่าสงสัยว่าทรัพย์สินทางวัฒนธรรมยึดโดยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเป็นสิ่งต้องห้ามทำลายหรือประทุษร้าย (๒) มรดกหรือวัตถุโครงสร้างอาคารสถานที่หรือหน่วยพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่น่าสงสัยว่าทรัพย์สินทางวัฒนธรรมยึดตามที่อ้างถึงในวรรค (๑) มีการป้องกันโดยเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ (๓) ในการดำเนินการคุ้มครองตามที่อ้างถึงในวรรค (๒) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสามารถขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านของวัฒนธรรม มาตราที่ ๓๒ การตรวจสอบของสะสมของพิพิธภัณฑ์จะทำโดยรับฟ้องแล้วก็ส่งไปยังทีมงานผู้เชี่ยวชาญของทรัพย์สินทางวัฒนธรรม มาตราที่ ๓๓ (๑) ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน / นายกเทศมนตรีออกการกำหนดสถานะของ

และการวิจัยเพื่อสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ■ การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมทางกฎหมาย ทางเทคนิค ทางการบริหาร รวมทั้งมาตรการทางการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสงวนรักษาและการเข้าถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อย่างเท่าเทียม	ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ ๓๐ (สามสิบ) วันหลังจากที่ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากทีมงานผู้เชี่ยวชาญมรดกกระบู้วัตถุโครงสร้างอาคารสถานที่และ / หรือหน่วยงานของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่เป็นบริษัทจดทะเบียนที่สมควรเป็นมรดก (๒) เมื่อลงทะเบียนในทะเบียนแห่งชาติของมรดกทางวัฒนธรรมเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิที่จะค้าประกันกฎหมายในรูปแบบของ: ใบรับรองสถานะมรดกทางวัฒนธรรม; และ ใบรับรองการเป็นเจ้าของบนพื้นฐานของหลักฐานที่ถูกต้อง (๓) นักประดิษฐ์ของวัดอาคารและ / หรือโครงสร้างที่ได้รับการกำหนดให้เป็นวัดอาคารมรดกวัฒนธรรมและ / หรือโครงสร้างของมรดกวัฒนธรรมมีสิทธิได้รับค่าชดเชย
--	---

๕. การประยุกต์ใช้แนวคิดนโยบายวัฒนธรรม

อาจกล่าวได้ว่าประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายเนื่องจากประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ จำนวนมาก ดังนั้นปัญหาในการเรื่องการขึ้นบัญชีรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับชาติ (National level) จึงเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับประเทศนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศอินโดนีเซียก็สามารถขึ้นบัญชีได้อย่างเป็นระบบเนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากองค์การยูเนสโกในประเด็นการสร้างองค์ความรู้ (Capacity Building) ด้านการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยเหตุนี้ ประเทศอินโดนีเซียจึงสามารถสร้างแนวทางการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่เป็นรูปธรรม และมีการจัดการทำคู่มือการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ประเทศอินโดนีเซียและประเทศไทยเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่ตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ริเริ่มเกี่ยวกับงานทางด้านการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นอันดับต้น ๆ ดังจะเห็นได้จากการที่มีคู่มือการเสนอขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติเป็น

ชาติแรกในภูมิภาคอาเซียน อีกทั้งเพราะทั้งสองประเทศมีความใกล้เคียงกันทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม วัฒนธรรมบางอย่างมีความใกล้เคียงกัน แต่จะแตกต่างกันตามความรู้ความสามารถเฉพาะของคนในแต่ละประเทศและสภาพแวดล้อม

๕.๑ องค์การทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

องค์การทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศอินโดนีเซียที่ดำเนินการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มีทั้งส่วนภาครัฐ ที่มีกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นองค์กรหลักมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว และพิจารณาเอกลักษณ์ของชาติความสามัคคีของประเทศในด้าน multicultural สวัสดิการและความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมโดยคำนึงถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม ตามมาด้วยองค์กรสนับสนุนอีก ๓ องค์กร คือ กรมการเมืองอัลมาตี กรมวัฒนธรรม มีหน้าที่ปกป้องและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมทำงานเพื่อค้นหา ลงทะเบียน ปกป้อง รักษา อนุรักษ์ พิสูจน์ รณรงค์ และดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ และกองทุนวัฒนธรรมแห่งชาติ (AFCN) มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการกองทุนวัฒนธรรมแห่งชาติเพื่อเป็นเงินทุนโครงการการกระทำทางวัฒนธรรมและโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในประเทศหรือต่างประเทศและเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของโรมาเนีย (Unesco, ๒๐๑๓)

อีกทั้งยังมีส่วนภาคเอกชนร่วมด้วย อาทิเช่น Asosiasi Tradisi Lisan (ATL) , Oral Tradition Association (OTA), Sekretariat Nasional Perkerisan (SNKI) สำนักงานเลขาธิการกรีซแห่งชาติอินโดนีเซีย, Sekretariat Nasional Pewayangan สำนักงานเลขาธิการแห่งชาติอินโดนีเซีย Wayang เป็นต้น

ประเทศเกาหลีใต้

๑. แนวคิดนโยบายวัฒนธรรมของประเทศเกาหลีใต้

ในปี ๑๙๗๖ ประเทศเกาหลีใต้กำหนดแนวคิดในการร่างนโยบายทางด้านวัฒนธรรม โดยครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการระบุมรดกวัฒนธรรม การวางแผนการพัฒนาวัฒนธรรม การบริหารและวางโครงสร้างทางการเงินเพื่อการจัดการด้านวัฒนธรรม การพัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น การสร้างสรรค์และแนวคิดทางวัฒนธรรมของชาติ วัฒนธรรมร่วมสมัย จากนโยบายดังกล่าวนำมาสู่แนวคิดจากการใช้ประโยชน์มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในหลายประการ ประกอบด้วย วรรณกรรม ศิลปะ ดนตรี และการแสดง นอกเหนือไปจากนั้นวัฒนธรรมร่วมสมัยยังถูกนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการร่างนโยบายทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ภาพยนตร์ และสิ่งตีพิมพ์

ประเทศเกาหลีใต้เริ่มต้นการดำเนินนโยบายทางด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของราชวงศ์ชิลลาเรื่อยมาถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัฐบาลเกาหลีใต้ได้เตรียมโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ หอสมุดแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ สถาบันภาพยนตร์และสถาบันดนตรีแห่งชาติ ในศตวรรษที่ ๒๑ วัฒนธรรมเกาหลีใต้เคลื่อนผ่านเข้าสู่ยุคของ เกมออนไลน์ วัฒนธรรม K-Pop และภาพยนตร์เกาหลีใต้ ประเทศเกาหลีใต้พัฒนาระบบส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้โดยภาครัฐเป็นผู้นำสำคัญในการส่งเสริมและรักษาและจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๒. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศเกาหลีใต้

จากนโยบายดังกล่าวนำมาสู่การการร่างกฎหมายในปี ๒๐๑๐ รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ประกาศกฎหมายคุ้มครองมรดกภูมิปัญญา โดยครอบคลุมทั้งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ โดยมุ่งเน้นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ไปที่ศิลปะและประวัติศาสตร์ที่มีความโดดเด่นหรือมีคุณค่าทางวิชาการ เช่น ละคร ดนตรี การเต้นรำ การละเล่น พิธีกรรม และทักษะในงานหัตถกรรม โดยภาครัฐมีหน้าที่ในการกำหนดเกณฑ์ในการส่งเสริมรักษา การจัดการและการใช้ประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จากบทบาทในการทำหน้าที่จัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ กฎหมายยังกำหนดให้ภาครัฐต้องจัดทำแผนแม่บททุก ๆ ๕ ปี ในการส่งเสริมรักษา การจัดการและการใช้ประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ แผนแม่บทดังกล่าวยังครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ผ่านการดูแลสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การจัดเตรียมสารสนเทศเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรม การจัดเตรียมเงินทุนสำหรับการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรม นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีหน้าที่ในการรวบรวมความคิดเห็นจากเจ้าของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำแผนแม่บทในแต่ละครั้ง จากนั้นจึงจัดทำร่างแผนแม่บทให้แก่ผู้ว่าการรัฐและภาคประชาชนเพื่อให้การเห็นชอบ

เหนืออื่นใดกฎหมายฉบับดังกล่าวให้มุ่งให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ผ่านการศึกษา โดยกำหนดให้ภาครัฐต้องทำการจัดหาผู้รับผิดชอบในการจัดการการถ่ายทอดทักษะทางด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ผ่านการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการจัดเตรียมรางวัลเกียรติยศและเงินทุนแก่ผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทักษะทางด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยผู้รับผิดชอบยังมีหน้าที่ในการนำเสนอทักษะดังกล่าวต่อสาธารณะชนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

อย่างไรก็ดี ภาครัฐยังคงเป็นผู้มีบทบาทในการร่างระเบียบในการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้โดยมุ่งเน้นไปที่การให้เจ้าของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นผู้ยื่นเสนอการขึ้นบัญชี โดยภาครัฐเป็นผู้ทำหน้าที่กำหนดบุคคลที่ทำหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมของการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่

จับต้องไม่ได้ในแต่ละครั้ง โดยภาครัฐยังมีอำนาจในการยกเลิกการขึ้นบัญชีอันเนื่องมาจากการที่มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขาดการส่งเสริมรักษาและใช้ประโยชน์

จากกฎหมายซึ่งได้รับการประกาศบังคับใช้ในปี ๒๐๑๐ รัฐบาลเกาหลีใต้ได้วางแผนแม่บทมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระหว่างปี ๒๐๐๗ – ๒๐๑๖ ดังนี้

- การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม
- การบูรณาการการดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมระหว่างชุมชน
- การพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญ
- การบูรณาการความร่วมมือในการบริหารองค์ความรู้ทางด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และจากแผนแม่บททางด้านวัฒนธรรมรัฐบาลเกาหลีใต้ได้กำหนดบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
- วัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครอง ในมาตราที่ ๑ คือ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของเกาหลีใต้และสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมของ มนุษย์โดยการส่งผ่านวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งปกป้องมรดกวัฒนธรรม
- ในปี ๑๕๑๓ ได้มีการพัฒนาระบบการขึ้นบัญชีครุภูมิปัญญา ทั้งในระดับท้องถิ่นและจังหวัด โดย ในปี ๒๕๓๗ ให้อำนาจแก่ครุภูมิปัญญาในการออกใบประกาศนียบัตร และในปี ๒๕๔๔ มีการ จัดตั้งระบบยกย่องครุภูมิปัญญา
- ภาครัฐทำหน้าที่ในการจัดตั้งให้มีคณะกรรมการมรดกวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบคือ คณะกรรมการมรดกวัฒนธรรม ๑๑ คน และผู้เชี่ยวชาญด้านมรดกวัฒนธรรม ๒๒ คน โดย พิจารณาจากการวิจัย การประเมินผล การกำหนดคุณลักษณะ และการปกป้องคุ้มครองมรดก วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
- ภาครัฐจัดทำการศึกษาสำรวจกลุ่มเป้าหมายเพื่อวัดคุณภาพของการส่งเสริมและรักษาผ่านการจัดการ แสดงในรูปแบบต่าง ๆ โดยผลจากการประเมินจะนำมาใช้ในการจัดสรรงบประมาณและการ พิจารณาคัดเลือกครุภูมิปัญญาที่น่ายกย่อง

ประเทศญี่ปุ่น

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อการ อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในสังคมญี่ปุ่นและมี ส่วนช่วยในวิวัฒนาการของวัฒนธรรมโลก ซึ่งมีขอบเขตการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมไว้ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งถูกกำหนดไว้ในนิยามของทรัพย์สินทาง วัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่าง (Intangible culture properties) และผลงานทางวัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่างอื่น ๆ

นอกจากนี้ ยังมีทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมือง (Folkle culture) ได้แก่ จาริตประเพณีเกี่ยวกับอาหาร เครื่องแต่งกาย ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ความเชื่อทางศาสนา เทศกาล และการบันเทิง

๑. ด้านขอบเขตของกฎหมายและความร่วมมือกับท้องถิ่น

“ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม” ประกอบด้วย ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีรูปร่างหรือจับต้องได้ (Tangible cultural properties) ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่างหรือจับต้องไม่ได้ (Intangible culture properties) ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมือง (Folk-cultural properties) อนุสาวรีย์ (Monuments) กลุ่มอาคารโบราณ (Groups of historic buildings)

นอกจากนี้ ยังมีคำรับรองจากรัฐบาลท้องถิ่นเกี่ยวกับการตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในโครงสร้างพื้นฐานของสังคม และจะใช้ความพยายามให้ถึงที่สุดในการส่งเสริมและรักษา ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน โดยประชาชนมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการต่าง ๆ ตามแผนงานที่รัฐกำหนด

๒. ด้านอำนาจหน้าที่ของกระทรวง

กระทรวงศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบหลักและมีผู้อำนวยการสำนักงานกิจการวัฒนธรรมเป็นผู้กำกับดูแล โดยกฎหมายให้อำนาจแก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้อำนาจกำหนดทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีรูปร่างบางอย่างเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่สำคัญได้ รวมทั้งอาจกำหนดให้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสูงในเชิงวัฒนธรรมโลก และไม่มีสิ่งอื่นใดที่อาจนำมาเปรียบเทียบได้ เป็นสมบัติของชาติ (National treasure) และในกรณีที่คุณค่าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่สำคัญหรือสมบัติของชาติใด ได้สูญเสียคุณค่าหรือมีเหตุพิเศษอย่างอื่น รัฐมนตรีฯ อาจยกเลิกการกำหนดให้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่มีรูปร่างนั้นเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่สำคัญหรือสมบัติของชาติได้ โดยทั้งสองกรณีจะต้องประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา

ในส่วนการครอบครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่สำคัญโดยบุคคลใดจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้อำนวยการสำนักงานกิจการวัฒนธรรม (Commissioner of Cultural Affairs) โดยจะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education Ordinances) ซึ่งผู้อำนวยการฯ อาจออกคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการทรัพย์สินดังกล่าวตามที่เห็นสมควรเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้

นอกจากนี้แล้ว ยังมีการบัญญัติที่กำหนดให้มีสภาคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย กรรมการจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานกิจการวัฒนธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามกฎหมายฉบับนี้ และมีบทบัญญัติเพิ่มเติมว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

และมีการกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่อยู่ในความรับผิดชอบ

๓. การลงโทษและการสนับสนุน

มีการกำหนดโทษทั้งทางอาญาและทางปกครองโดยมีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีหรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทเป็นโทษสูงสุด

สำหรับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองสำคัญที่มีรูปร่างนั้นรัฐบาลกลางให้การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายของโครงการบูรณะซ่อมแซม การบริหารจัดการ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ส่วนกรณีทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองสำคัญที่ไม่มีรูปร่าง รัฐบาลกลางจะสนับสนุนค่าใช้จ่ายของโครงการฝึกอบรมผู้สืบทอด และการจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็น นอกจากนี้ สำหรับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองอื่น รัฐบาลกลางก็ยังสามารถให้การสนับสนุนเพิ่มเติมอีกด้วยก็ได้ โดยอาจคัดเลือกให้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองที่ไม่มีรูปร่างบางประเภทเป็น “ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมพื้นเมืองที่ต้องมีเอกสารและมาตรการอื่น” (Intangible Folk Cultural Properties Requiring Documentation and Other Measures) โดยรัฐบาลกลางอาจดำเนินการจัดทำบันทึกเอกสารดังกล่าวไว้หรือให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดทำบันทึกของรัฐบาลท้องถิ่น

การดำเนินงานเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมสำคัญที่ผ่านมารัฐบาลกลางได้จัดสรรงบประมาณพิเศษให้เป็นจำนวนเงินประมาณ ๒ ล้านเยนต่อปี ซึ่งเงินดังกล่าวได้นำไปใช้ในการรับรองบุคคลผู้ถือทรัพย์สินทางวัฒนธรรมเรียกว่า “สมบัติชาติมีชีวิต” (National Living Treasure) และการอุดหนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนที่เกิดจากการฝึกอบรม ผู้สืบทอดทักษะ หรือการแสดงต่อสาธารณะที่จัดโดยกลุ่มที่ได้รับการรับรองจากรัฐบาลท้องถิ่น และองค์กรอื่นๆ

ประเทศฝรั่งเศส

อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ปีพ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับแรกที่ทำให้ประเทศฝรั่งเศสมีกฎเกณฑ์การส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยกระทรวงวัฒนธรรมประเทศฝรั่งเศสได้พยายามที่จะปฏิบัติตามข้อผูกพันของแต่ละรัฐภาคี เริ่มจากการทำคลังข้อมูล (Inventory) ของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ค่อนข้างใหม่ และไม่เคยทำมาก่อน ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา ประเทศฝรั่งเศสได้เสนอรายการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ต่อยูเนสโกอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรมประเทศฝรั่งเศสได้พิจารณาถึงการบรรจุประเด็นเรื่องมรดกวัฒนธรรมในกฎหมายฝรั่งเศส และนำหลักการของอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองมรดก

วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มาปรับใช้ในกฎหมายภายในประเทศ ซึ่งเรียกว่า Convention pour la sauvegarde du patrimoine culturel immatériel, ๒๐๐๓, ratifiée par la France ๑๑ juillet ๒๐๐๖ หรือ อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยประเทศฝรั่งเศสเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ (UNESCO, ๒๐๑๔)

๑. การขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศฝรั่งเศส

แบบฟอร์มในการทำคลังข้อมูลมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศฝรั่งเศส มีรายละเอียดที่จะต้องกรอกใน ๖ ส่วน ดังนี้ (UNESCO, ๒๐๑๔)

๑. การระบุข้อมูล – Identification and localization

- ชื่อและบทบาทและ / หรือหน้าที่ของผู้สัมภาษณ์
- ชื่อเทศบาล ชุมชน หรือสภาท้องถิ่น

๒. คำอธิบาย - Description

- สถานที่ที่ใช้
- วัตถุ / วัสดุ / เครื่องมือ / เครื่องจักร ที่ใช้ในการปฏิบัติ
- ผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำ
- สถานที่ทำงาน
- การเรียนรู้และการส่งผ่าน
- การปรับปรุงงานฝีมือ

๓. ประวัติศาสตร์ - History

- ประวัติทั่วไป
- ประวัติเฉพาะเกี่ยวกับบุคคลหรือองค์กร รูปแบบของการแสดงออก หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรม

๔. มรดกความสนใจและการพัฒนา - Heritage Interest and development

- วิธีการประชาสัมพันธ์
- โบรชัวร์หรือเว็บไซต์
- คู่มือ
- เปิดบ้านหรือห้องแสดง / แกลเลอรี
- งานแสดงสินค้าหรืองานแสดงสินค้า
- งานเทศกาล

- วิธีการสร้างการรับรู้ในระดับท้องถิ่น ประเทศ และนานาชาติ

๕. มาตรการปกป้อง - Safeguarding measures

๖. ข้อมูลทางเทคนิค - Technical Data

- วันที่และสถานที่ที่สำรวจ
- วันที่ของการกรอกเอกสารคลังข้อมูล
- ชื่อของผู้ตรวจสอบ

อนึ่ง บัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก เป็นบัญชีที่แยกเฉพาะและมีความแตกต่างจากบัญชีสถานที่ซึ่งได้รับการขึ้นบัญชีเป็นมรดกโลก โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองต่อศิลปะ งานฝีมือ และขนบธรรมเนียมดั้งเดิม ซึ่งรวมถึงดนตรีและอาหารด้วย ซึ่งประเทศฝรั่งเศสเองก็มีมรดกวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีกับยูเนสโกมาแล้วก่อนหน้านี้ เช่น การทอผ้าลูกไม้ของแคว้น Alençon การขี่ม้าและบังคับม้าแบบฝรั่งเศส รวมทั้งมรดกด้าน “มื้ออาหารเลิศรสของฝรั่งเศส” ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร เช่น การตกแต่งโต๊ะอาหาร การจัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ บนโต๊ะ รวมทั้งการจับคู่ไวน์กับอาหารแต่ละจานอีกด้วย และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ นายเอ็มมานูเอล มาครง ประธานาธิบดีของประเทศฝรั่งเศส กล่าวเรียกร้องให้ยูเนสโกขึ้นบัญชีขนมปังฝรั่งเศสหรือ “บาแก็ตต์” เป็นหนึ่งในมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของโลก เพื่อยุติการสูญพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์และมาตรฐานดั้งเดิมในการทำขนมปังนี้เอาไว้ (BBC, ๒๐๑๘)

๒. เครือข่ายมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และหน่วยงานท้องถิ่นในประเทศฝรั่งเศส

นอกจากนี้ เครือข่ายมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และหน่วยงานท้องถิ่นในประเทศฝรั่งเศส ได้มีบทบาทในการดำเนินการตามอนุสัญญานี้เป็นอย่างมาก ซึ่งดำเนินการเกินวัตถุประสงค์หลักการทำคลังข้อมูลของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ด้วยการนำหลักการและพื้นฐานของอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มาเป็นนโยบายการจัดการวัฒนธรรมในระดับของท้องถิ่น และที่สำคัญประเทศฝรั่งเศสยังได้ก่อตั้ง “French Center For Intangible Cultural Heritage” หรือ “FCICH” เป็นหน่วยงานให้แหล่งข้อมูล การฝึกอบรม และการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ของประเทศฝรั่งเศส เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของการจัดการและการศึกษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค โดยมีภาระหน้าที่ดังนี้ (FCICH, ๒๐๑๘)

- เผยแพร่และให้ความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
- จัดทำเอกสารมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีอยู่

- มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมถึงการสะท้อนให้เห็นนโยบายมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และผลกระทบของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- พัฒนาและอำนวยความสะดวกแก่เครือข่ายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในระดับต่าง ๆ ของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practice)
- ให้ข้อมูลและแนะนำโครงการผู้ถือครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมถึงการทำ “Inventory” ของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ในประเทศฝรั่งเศสและการเสนอรายการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แก่ยูเนสโก

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ประเทศฝรั่งเศสจะประสบความสำเร็จด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มากมาย แต่ประเทศฝรั่งเศสเองก็ตระหนักถึงสิ่งที่ควรได้รับการปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงกิจกรรมระหว่างมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของรัฐบาลและสังคม เพื่อพัฒนาการฉันทกกำลังระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ ๓ การเปรียบเทียบมาตรการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทั้ง ๔ ประเทศ

ประเด็น	การทบทวนกรณีศึกษาประเทศอินโดนีเซีย
การนิยามความหมายและจำแนกประเภทของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	ประเทศอินโดนีเซียไม่ได้กำหนดนิยามความหมายของคำศัพท์ดังกล่าวเอง หลังจากที่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาจึงยอมรับและนิยามความหมายของคำศัพท์ดังกล่าวโดยเปลี่ยนนิยามความหมายของคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามที่ปรากฏในมาตรา ๒ ของอนุสัญญาฉบับดังกล่าว ซึ่งนิยามความหมายดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางดังที่ปรากฏตามสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ
การจำแนกประเภทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	๑) วรรณกรรมและการแสดงออกทางมุขปาฐะ รวมถึงภาษาในฐานะที่เป็นสื่อกลางของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ด้วย ๒) ศิลปะการแสดง ๓) ธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และเทศกาล ๔) ความรู้และธรรมเนียมปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและจักรวาล ๕) ทักษะงานช่างฝีมือดั้งเดิม
กระบวนการขึ้นบัญชี	ระบบการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซียมีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ ดำเนินการโดยผู้อำนวยการทั่วไปที่กำกับดูแลด้านคุณค่าวัฒนธรรม ศิลปะ และ

	ภาพยนตร์ (Directorate General for Cultural Values, Arts and Film) กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว (Ministry of Culture and Tourism) โดยประเทศอินโดนีเซียได้จัดพิมพ์และเผยแพร่หนังสือคู่มือการขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขึ้นทั้งฉบับภาษาอินโดนีเซียและภาษาอังกฤษ เพื่อใช้เป็นแนวทางการขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมประเภทนี้ในระดับชาติ คู่มือการขึ้นบัญชีฉบับดังกล่าวมีชื่อภาษาอังกฤษว่า “Practical Handbook of Inventory of Intangible Cultural Heritage of Indonesia” และชื่อฉบับภาษาอินโดนีเซียคือ “Buku Panduan Praktis Pencatatan Warisan Budaya Takbende Indonesia” เป็นหนังสือคู่มือที่จัดพิมพ์ขึ้นโดยได้รับความร่วมมือระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ประเทศอินโดนีเซีย และองค์การยูเนสโก จากатар หนังสือคู่มือฉบับนี้พิมพ์และเผยแพร่เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๒๐๑๐ อาจกล่าวได้ว่าคู่มือฉบับดังกล่าวนอกจากจะเป็นคู่มือสำคัญสำหรับการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซียเองแล้ว ยังเป็นต้นแบบของคู่มือการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้กับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญอีกด้วย
การกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	ผลจากการศึกษาพบว่า ประเทศอินโดนีเซียมี “กฎหมายว่าด้วยมรดกแห่งชาติ ค.ศ. ๒๐๐๕” เพียงฉบับเดียวที่ให้ความคุ้มครองครอบคลุมทั้งมรดกวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ปัจจุบันกฎหมายฉบับนี้ยังคงใช้อยู่เพื่อเนื้อหาของกฎหมายฉบับดังกล่าวเสนอแนวทางการจัดการมรดกแห่งชาติทั้งในระดับท้องถิ่น (Local level) ระดับชาติ (National level) และระดับนานาชาติ (World level) โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานทุกขั้นตอนอย่างเต็มประสิทธิภาพ
องค์การทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	องค์การทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศอินโดนีเซียที่ดำเนินการจัดการมรดก วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่มีกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เป็นองค์กรหลักมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

	และพิจารณาเอกลักษณ์ของชาติความสามัคคีของประเทศในด้าน multicultural และความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม ตามมาด้วยองค์กรอื่น ๆ ที่สนับสนุน ได้แก่ กรมการเมืองอัลมาตี กรมวัฒนธรรม, กองทุนวัฒนธรรมแห่งชาติ (AFCN), Asosiasi Tradisi Lisan (ATL) , Oral Tradition Association (OTA), Sekretariat Nasional Perkerisan (SNKI) สำนักงานเลขาธิการกรีซแห่งชาติอินโดนีเซีย , Sekretariat Nasional Pewayangan สำนักงานเลขาธิการแห่งชาติอินโดนีเซีย
ประเด็น	การทบทวนกรณีศึกษาประเทศเกาหลีใต้
อำนาจหน้าที่	ปี ค.ศ. ๒๐๑๐ รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ประกาศกฎหมายคุ้มครองมรดกวัฒนธรรม โดยครอบคลุมทั้งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ โดยมุ่งเน้นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ไปที่ศิลปะ ประวัติศาสตร์ที่มีความโดดเด่นหรือมีคุณค่าทางวิชาการ เช่น ละคร ดนตรี การเดินรำ การละเล่น พิธีกรรม และทักษะในงานหัตถกรรม โดยภาครัฐมีหน้าที่ในการกำหนดเกณฑ์ในการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จากบทบาทในการทำหน้าที่จัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ กฎหมายยังกำหนดให้ภาครัฐต้องจัดทำแผนแม่บททุก ๆ ๕ ปี ในการส่งเสริมและรักษา จัดการและใช้ประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ แผนแม่บทดังกล่าวยังครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ผ่านการดูแลสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การจัดเตรียมสารสนเทศเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม การจัดเตรียมเงินทุนสำหรับการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรม ภาครัฐยังมีหน้าที่ในการรวบรวมความคิดเห็นจากเจ้าของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำแผนแม่บทในแต่ละครั้ง จากนั้นจึงจัดทำร่างแผนแม่บทให้แก่ผู้ว่าการรัฐและภาคประชาชนเพื่อให้การเห็นชอบ
กระบวนการขึ้นบัญชี	ภาครัฐยังคงเป็นผู้มีบทบาทในการร่างระเบียบในการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้โดยมุ่งเน้นไปที่การให้เจ้าของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นผู้ยื่นเสนอการขึ้นบัญชี โดยภาครัฐเป็นผู้ทำหน้าที่

	กำหนดบุคคลที่ทำหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมของการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในแต่ละครั้ง โดยภาครัฐยังมีอำนาจในการยกเลิกการขึ้นบัญชีอันเนื่องมาจากการที่มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขาดการส่งเสริมรักษา และใช้ประโยชน์
การส่งเสริมและรักษา	จากกฎหมายซึ่งได้รับการประกาศบังคับใช้ในปี ๒๐๑๐ รัฐบาลเกาหลีใต้ได้ร่างแผนแม่บทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระหว่างปี ๒๐๐๗ – ๒๐๑๖ ดังนี้ • การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม • การบูรณาการการดำเนินงานทางด้านวัฒนธรรมระหว่างชุมชน • การพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญ • การบูรณาการความร่วมมือในการบริหารองค์ความรู้ทางด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้และจากแผนแม่บททางด้านวัฒนธรรมรัฐบาลเกาหลีได้กำหนดบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องดังนี้ วัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองในมาตราที่ ๑ คือ เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมของเกาหลีและสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมของมนุษย์โดยการส่งผ่านวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งปกป้องมรดกทางวัฒนธรรม • ในปี ๒๕๑๓ ได้มีการพัฒนาระบบการขึ้นบัญชีครุภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่น
จุดเด่นอื่น ๆ	กฎหมายของประเทศเกาหลีได้มุ่งให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ผ่านการศึกษา โดยกำหนดให้ภาครัฐต้องทำการจัดหาผู้รับผิดชอบในการจัดการการถ่ายทอดทักษะทางด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ผ่านการศึกษาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อีกทั้งยังมีหน้าที่ในการจัดเตรียมรางวัล เกียรติยศและเงินทุนแก่ผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทักษะทางด้านมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยผู้รับผิดชอบยังมีหน้าที่ในการนำเสนอทักษะดังกล่าวต่อสาธารณะชนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
ประเด็น	การทบทวนกรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น
กฎหมาย	ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม

	โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าในสังคมญี่ปุ่นและมีส่วนช่วยในวิวัฒนาการของสังคมโลก มีการกำหนดให้สินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญเป็น “สมบัติชาติ” รวมถึงการขึ้นบัญชีสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง
โครงสร้างหน่วยงานที่รองรับ	ประเทศญี่ปุ่นได้ให้อำนาจกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education Ordinances) และสำนักงานกิจการวัฒนธรรม (Commissioner of Cultural affairs) เป็นหน่วยงานหลักในการขึ้นบัญชีและการบริหารจัดการสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม นอกจากนี้กฎหมายยังได้มีการกำหนดให้มีการกำหนดให้มีสภาคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ต้องอนุมัติโดยคณะรัฐมนตรีและมีการกำหนดบทบาทและความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการการศึกษาในด้านความเกี่ยวเนื่องทางวัฒนธรรมด้วย
การส่งเสริมรักษา	ประเทศญี่ปุ่นมีการสนับสนุนการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนโดยมีการจัดสรรงบประมาณถึงขั้นการรับรองบุคคลผู้ถือครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมหรือ “สมบัติที่มีชีวิต” และมีการจัดงบประมาณอุดหนุนค่าใช้จ่ายเริ่มตั้งแต่การอบรมจนถึงการช่วยเหลือทางการเงินและด้านอื่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังมีบทลงโทษทั้งทางอาญาและทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับการทำให้ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมเสียหายหรือขัดขวางการดำเนินงานในการสำรวจหรือซ่อมแซม
ประเด็น	การทบทวนกรณีศึกษาประเทศฝรั่งเศส
กฎหมาย	กระทรวงวัฒนธรรมประเทศฝรั่งเศสได้พิจารณาถึงการบรรจุประเด็นเรื่องมรดกวัฒนธรรมในกฎหมายฝรั่งเศส และนำหลักการของอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้มาปรับใช้ในกฎหมายภายในประเทศ ที่เรียกว่า อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยประเทศฝรั่งเศสเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙
การส่งเสริม	ประเทศฝรั่งเศสนำหลักการและพื้นฐานของอนุสัญญามรดกวัฒนธรรม

และรักษา	ที่จับต้องไม่ได้มาเป็นนโยบายการจัดการวัฒนธรรมในระดับของท้องถิ่น โดยประเทศฝรั่งเศสมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้กับยูเนสโกแล้วหลายรายการ เช่น การทอผ้าลูกไม้ของแคว้น Alençon การขี่ม้าและบังคับม้าแบบฝรั่งเศส รวมทั้งมรดกด้าน “มื้ออาหารเลิศรสของฝรั่งเศส” ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับประทานอาหารของประเทศฝรั่งเศส เพื่ออนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ของประเทศฝรั่งเศส
----------	---

ตารางที่ ๔ การเปรียบเทียบประเด็นที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศไทยทั้ง ๔ ประเด็น

ประเด็น	การประยุกต์ใช้แนวทางของประเทศอินโดนีเซียกับประเทศไทย
กระบวนการขึ้นบัญชี	ประเทศอินโดนีเซียมีระบบการขึ้นบัญชีที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด กล่าวคือ มีกระบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจนโดยระบุไว้ในหนังสือคู่มือการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซีย และมีบัญชีรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ นอกจากนี้บัญชีรายการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เหล่านั้นจะอยู่ในรูปเอกสารแล้วยังปรากฏข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ด้วย จากผลการศึกษาข้างต้น ประเทศไทยควรประยุกต์รูปแบบและระบบการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศอินโดนีเซียที่รองรับการทำบัญชีรายการทั้งสามระดับ เพื่อให้บัญชีรายการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น
กระบวนการขึ้นบัญชี	อีกทั้งควรพัฒนาระบบการขึ้นบัญชีใหม่ในรูปแบบ e-inventory เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเพิ่มเติมข้อมูลหรือส่งข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่เห็นควรได้รับการพิจารณาขึ้นบัญชีในระดับต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องยื่นผ่านเอกสารเพียงอย่างเดียว
ประเด็น	การประยุกต์ใช้แนวทางของประเทศเกาหลีใต้กับประเทศไทย
อำนาจหน้าที่	ประเทศไทยสามารถร่างกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการใช้ประโยชน์จากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อแก้ปัญหาที่ครุภูมิ

	ปัญหาขาดรายได้ในขณะที่พยายามส่งเสริมรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจนส่งผลให้ไม่สามารถสร้างความยั่งยืนแก่มรดกทางภูมิปัญญาในที่สุด
กระบวนการขึ้นบัญชี	ประเทศไทยสามารถกำหนดแนวทางในการขึ้นบัญชีโดยการที่เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นผู้เสนอการขึ้นบัญชีด้วยตนเอง โดยภาครัฐทำหน้าที่สรรหาคณะกรรมการที่มีความเหมาะสมทั้งในแง่มุมมองของประสบการณ์ และแง่ของความรู้ในการพิจารณาการขึ้นบัญชี
การส่งเสริมรักษา	ประเทศไทยสามารถจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่วัฒนธรรมเกิดการเคลื่อนย้ายตามตัวบุคคลสู่จังหวัดหรือภูมิภาคอื่น ๆ
จุดเด่นอื่น ๆ	ประเทศไทยสามารถพัฒนาระบบและกลไกในการแต่งตั้งครูภูมิปัญญาซึ่งมีหน้าที่ในการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านระบบการศึกษา และยังมีหน้าที่ในการจัดแสดงมรดกภูมิปัญญาต่อสาธารณะชนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยภาครัฐมีหน้าที่จัดหารายได้รางวัลและเกียรติยศต่อครูภูมิปัญญา
ประเด็น	การประยุกต์ใช้แนวทางของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศไทย
กฎหมาย	ประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดบทลงโทษทางอาญาและบทลงโทษทางปกครอง หากมีการส่งออกทำให้เกิดความเสียหายหรือดัดแปลงมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม รวมทั้งการปฏิเสธหรือขัดขวางการดำเนินงานซ่อมแซมมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเทศไทยอาจพิจารณาถึงบทลงโทษหรือมาตรการยับยั้งการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
โครงสร้างหน่วยงานที่รองรับ	รัฐบาลควรมีการได้กำหนดบทบาทหน้าที่ ทั้งจากส่วนกลาง ท้องถิ่น และภาคประชาชนในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
การส่งเสริมรักษา	ประเทศญี่ปุ่นจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุน อุดหนุนและให้ความช่วยเหลือ รวมถึงการซื้อทรัพย์สินทางวัฒนธรรม (ในกรณีที่ผู้ครอบครองไม่สามารถดูแลได้และมีความต้องการในการยกเลิกการครอบครอง) ในมูลค่าชดเชยที่เหมาะสมเพื่อบำรุงรักษาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนั้นประเทศไทยสามารถจัดสรร

การส่งเสริมรักษา	กองทุนสำหรับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ประเด็น	การประยุกต์ใช้แนวทางของประเทศฝรั่งเศสกับประเทศไทย
กฎหมาย	นำหลักการของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มาปรับใช้ในกฎหมายภายในประเทศ
โครงสร้างหน่วยงานที่รองรับ	การก่อตั้งศูนย์มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เพื่อเป็นหน่วยงานให้แหล่งข้อมูล การฝึกอบรม และการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค
การส่งเสริมรักษา	นำหลักการและพื้นฐานของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มาเป็นนโยบายการจัดการวัฒนธรรมในระดับของท้องถิ่น

๒.๕ กำหนดกรอบแนวคิด เพื่อรวบรวมข้อมูล ไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

กรอบคิดเริ่มจากแนวคิดที่ว่าแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ดีจะต้องมีปัจจัย ๗ ประการ ดังนี้

๑. ทบทวนพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ.

๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก

๒. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙

๓. แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ด้านวัฒนธรรมของประเทศ

๔. กรณีศึกษาในต่างประเทศ ๓ ถึง ๕ ประเทศที่ประสบความสำเร็จ

๕. ทบทวนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมที่ผ่านมา

๖. ทศนคติและความพึงพอใจ

๗. ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียรวมถึงบุคลากรภาครัฐและภาคประชาชน

ตามที่ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ข้างต้นสามารถนำมาสู่กรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ ๔

ภาพที่ ๔ กรอบแนวคิดสำหรับจัดทำแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ กำหนดการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย

๓.๑.๑ การคัดเลือกและการกำหนดผู้ให้ข้อมูล

๓.๑.๒ วิธีการเก็บข้อมูล

๓.๑.๓ เครื่องมือที่ใช้

๓.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๒ กำหนดวิธีวิจัยการเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

๓.๒.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

โครงการวิจัยฉบับนี้ได้กำหนดกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลออกเป็น ๒ ส่วนประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อการรวบรวมข้อมูลซึ่งมุ่งเน้นไปที่การแสวงหาประเด็นสำคัญที่ส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมาใช้เพื่อจัดเตรียมกรอบแนวคิดสำหรับการออกแบบเครื่องมือทางการวิจัยสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณอีกด้วย จากนั้นการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณยังได้มุ่งศึกษาถึงระดับการรับรู้และระดับการนโยบายนโยบายทางด้านการจัดการวัฒนธรรมไปใช้งานในสถานการณ์จริงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด โดยโครงการวิจัยนี้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมา รวบรวมทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง จาก พรบ. ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ที่เกี่ยวข้อง แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ด้านวัฒนธรรมของประเทศ แผนแม่บทวัฒนธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก

ขั้นตอนที่ ๒ จัดทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis ทั้งประเด็นภายในและภายนอก ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ควรกำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ขั้นตอนที่ ๓ ทบทวนข้อมูลนำเข้าจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย สร้างแบบสอบถาม เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ

ขั้นตอนที่ ๔ กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับผลการทำ SWOT Analysis (Strategic Matrix)

ขั้นตอนที่ ๕ ทำร่างแผนแม่บท ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ แผนงาน แผนกิจกรรม ด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างบูรณาการ ทั้งกับหน่วยงานภายใน กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานภายนอก รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ทุกฝ่าย

ขั้นตอนที่ ๖ ทบทวนครั้งสุดท้ายโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ความเห็น ร่างแผนแม่บท ทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ แผนงาน แผนกิจกรรม ปรับปรุงตามความเหมาะสม ได้แผนแม่บท ตอบสนองกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และสอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ และสัญญาความร่วมมือระหว่างประเทศ

สำหรับในรายงานความก้าวหน้าการวิจัย ครั้งที่ ๑ ฉบับนี้ได้ดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนที่ ๑ ถึงขั้นตอนที่ ๓ นอกจากนี้ รายงานฉบับนี้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณตามรายละเอียดดังนี้

๓.๑ กำหนดวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย

๓.๑.๑ การคัดเลือกและการกำหนดผู้ให้ข้อมูล

การคัดเลือกและการกำหนดผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) คือ เทคนิคในการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีความเหมาะสมกับการรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กซึ่งมีการกำหนดกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความเจาะจงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่โครงการวิจัยต้องการประเด็นเพิ่มเติมสำหรับการพัฒนารอบแนวคิดทางการวิจัย (Boyce C. and Neale P., ๒๐๐๖)

การคัดเลือกและการกำหนดผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกในครั้งนี้ได้คัดเลือกและกำหนดจากผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดและขับเคลื่อนแผนเชิงนโยบายเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับประเด็นยุทธศาสตร์ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม อันประกอบด้วย รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กลุ่มผู้อำนวยการกองและสำนัก กรมส่งเสริมวัฒนธรรม และเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม รายงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้ Piggyback Method ซึ่งเป็นกระบวนการในการคัดเลือกผู้ถูกสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยในที่นี้ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว คือ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งได้คัดเลือกผู้ถูกสัมภาษณ์ขึ้นมาโดยพิจารณาจากประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จำนวน ๙ ราย

การคัดเลือกและการกำหนดผู้ให้ข้อมูลการประชุมกลุ่มย่อย

การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เป็นเครื่องมือซึ่งใช้รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยมุ่งไปที่การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กเพื่อให้ได้มาซึ่งทัศนคติและการรับรู้ของผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อจัด

เตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลที่สัมพันธ์กับเรื่องที่ทำการศึกษา (Dilahad R. M. and Latif M. I., ๒๐๑๓) การประชุมกลุ่มย่อยได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเพื่อบรรเทาข้อปัญหาเกี่ยวกับการที่โครงการวิจัยขาดข้อมูลเชิงลึกในการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ การสืบทอดและถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และการสร้างเครือข่าย โดยโครงการวิจัยในครั้งนี้ได้หยิบยก Multi-Method Studies ซึ่งหลักการโดยทั่วไปของการประชุมกลุ่มย่อยควรมีผู้เข้าร่วมไม่เกิน ๑๕ คน ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงทัศนคติอย่างมีประสิทธิภาพ

การคัดเลือกและการกำหนดผู้ให้ข้อมูลการประชุมกลุ่มย่อยในครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจาก ๕ ภูมิภาค โดยจัดประชุมกลุ่มย่อยจำนวนภาคละ ๑ ครั้ง เพื่อระดมความคิดเห็นในการกำหนดทิศทางแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้งประกอบด้วย วัฒนธรรมจังหวัด หรือ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด หรือ รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด และ ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

คณะผู้วิจัยร่วมกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ทำการคัดเลือกผู้เข้าร่วมประชุมรายงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้ Piggyback Method ซึ่งเป็นกระบวนการในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยในที่นี้ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว คือ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งได้คัดเลือกผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยขึ้นมาโดยพิจารณาจากประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีคุณสมบัติสอดคล้องกับการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย และผลจากการคัดเลือก ผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้งมีองค์ประกอบ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ วัฒนธรรมจังหวัด หรือ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด หรือ รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด และ ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยทางคณะผู้วิจัยได้ทำการเชิญตัวแทนตามคำแนะนำของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในกรณีที่ผู้ถูกเชิญติดภารกิจจะทำการส่งผู้แทนซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกันเพื่อเข้าร่วมและในบางกรณีแม้ว่าคณะผู้วิจัยจะทำการเชิญเข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยแต่ผู้ได้รับการเชิญอาจไม่สามารถมาเข้าร่วมได้ จึงส่งผลให้การคัดเลือกดังกล่าวซึ่งคัดเลือกครอบคลุมถึงตัวแทนของทุกจังหวัดในประเทศไทยแต่จำนวนผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละภาคยังคงผันแปรตามความสามารถในการเข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยของผู้ได้รับการทาบทามอีกด้วย โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละจังหวัดแบ่งเป็นรายภาคดังนี้ ภาคกลาง ๘ ราย ภาคตะวันออก ๘ ราย ภาคใต้ ๑๘ ราย ภาคเหนือ ๒๑ ราย และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓๐ ราย รวมทั้งสิ้น ๘๕ ราย ดังนั้นจึงถือได้ว่ารายงานวิจัยฉบับนี้ได้ทำการประชุมกลุ่มย่อยจากตัวแทนของทุกจังหวัดในประเทศไทยเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๓.๑.๒ วิธีการเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยทำการแจ้งวัตถุประสงค์ดังกล่าวแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ขณะทำการรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ตรงประเด็นและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาแผนแม่บทแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในขณะทำการสัมภาษณ์นั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลจากการสัมภาษณ์เป็นระยะเพื่อทบทวนความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยทำการทบทวนผลการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการวิเคราะห์รูปแบบร่วม (Pattern) จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารของกระทรวงวัฒนธรรม ในกรณีที่ได้รับรูปแบบร่วมในหลากหลายทิศทาง คณะผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมุ่งประเด็นไปที่ความแตกต่างของข้อมูลประชากรศาสตร์ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน เพื่อแสวงหาเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์แตกต่างกัน

หลังจากการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะผู้วิจัยได้จัดทำรายงานจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรายงานผลป้อนกลับสู่ผู้ถูกสัมภาษณ์ และจากนั้นได้นำข้อเสนอแนะของผู้ถูกสัมภาษณ์มาทำการปรับปรุงแก้ไขผลการวิจัย เพื่อนำไปเผยแพร่อีกครั้ง

วิธีการเก็บข้อมูลการประชุมกลุ่มย่อย

เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ การประชุมกลุ่มย่อยถูกบันทึกโดยใช้วิธี Taking notes method โดยเลขานุการของการประชุมกลุ่มย่อย ในขณะที่การบันทึกข้อมูลดังกล่าวเลขานุการยังได้ใช้วิธีการ Highlight และ Underline สำหรับความคิดเห็นที่มีความสำคัญหรือเป็นประเด็นใหม่สำหรับการประชุมแต่ละครั้ง

๓.๑.๓ เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

โครงการวิจัยฉบับนี้ได้กำหนดข้อตกลงในการสัมภาษณ์ (Protocol) ซึ่งถูกนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยประกอบไปด้วยชุดคำถามตั้งแต่เริ่มต้นการสัมภาษณ์ ระหว่างการสัมภาษณ์ จนกระทั่งเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ตลอดจนการกำหนดกิจกรรมที่ถูกนำมาใช้ประกอบการสัมภาษณ์ อาทิ สื่อวิดีโอตัวอย่างการจัดการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งประสบความสำเร็จในต่างประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการประชุมกลุ่มย่อย

ผู้นำในการประชุมกลุ่มย่อยเริ่มต้นการประชุมด้วยการแนะนำตนเองและขอให้ทางผู้เข้าร่วมประชุมแนะนำตนเองต่อผู้อื่นเพื่อเข้าสู่กระบวนการ Engagement ของการประชุมกลุ่มย่อยเหนืออื่นใด ผู้นำในการประชุมกลุ่มย่อยยังได้ชี้แจงเหตุผลที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับการเชิญจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

ให้มาเข้าร่วมในการประชุมในครั้งนี้ จากนั้นจึงทำการบรรยายเรื่องการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทั้งในบริบทโลกและบริบทของประเทศไทยเพื่อนำผู้เข้าร่วมประชุมเข้าสู่ชุดคำถามที่ได้จัดเตรียมไว้ เมื่อสิ้นสุดการประชุมผู้นำในการประชุมกลุ่มย่อยได้ทำการสรุปถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมกลุ่มย่อยและสรุปเนื้อหาที่ได้รับจากการประชุม

๓.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เริ่มจากการทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมา รวบรวม ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ด้านวัฒนธรรมของประเทศ แผนแม่บทวัฒนธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล พันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก จากนั้นจึงจัดทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis ทั้งประเด็น ภายในและภายนอก ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ควรกำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเก็บ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำไปสู่การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญและสอดคล้องกับผลการทำ SWOT Analysis (Strategic Matrix) และจะได้ทำการพัฒนาทางเลือกนโยบายจากการใช้ TOWS Matrix ต่อไป

๓.๒ กำหนดวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

๓.๒.๑ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ในกรณีที่กลุ่มประชากรมีจำนวนมากจนไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย (Target Population) ได้จากทั้งแง่มุมของระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยและแง่มุมของงบประมาณในการดำเนินการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณได้กำหนดให้มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ซึ่งถือเป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมด โดยโครงการวิจัยฉบับนี้ได้ทำการกำหนดกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา และกลุ่มตัวอย่างดังนี้ (กัญญ์สิริ จันทรเจริญ, ๒๕๕๒)

๑) ประชากร

โครงการวิจัยฉบับนี้ได้ใช้การกำหนดกรอบตัวอย่าง (Sampling Frame) ในการคัดเลือก ประชากรที่ต้องการทำการศึกษาโดยเริ่มจากการระบุกลุ่มประชากรที่ทราบจำนวน อันประกอบด้วย ๑.ชุมชนผู้ปฏิบัติสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒. องค์กรที่ไม่แสวงหา กำไร นักวิชาการอิสระในพื้นที่ และมูลนิธิ ๓. สำนักงานวัฒนธรรมในส่วนของกลุ่มส่งเสริม ๔. สภา วัฒนธรรมทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ๕. หน่วยงานที่ลักษณะการทำงานในรูปของ คณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ คณะกรรมการมรดกภูมิ

ปัญหาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ๖. องค์กรมหาชนที่เกี่ยวข้อง อันประกอบไปด้วย ศูนย์ศิลปาชีพ และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ๗. เยาวชนที่มีความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งเงื่อนไขในการกำหนดกรอบตัวอย่าง คณะผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาจากสมมติฐานการวิจัยซึ่งมุ่งทำการทดสอบระดับความเข้าใจในการขึ้นบัญชีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ระดับทัศนคติและความพึงพอใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม และจากการกำหนดกรอบตัวอย่างยังได้ครอบคลุมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบสมมติฐานและข้อปัญหาการวิจัย

๒) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้ทำการกำหนดวิธีการในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ท่ามกลางวิธีการสุ่มข้อมูลที่มีความหลากหลาย คณะผู้วิจัยได้เลือกใช้การสุ่มที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่งยวดต่อการสุ่มในกรณีที่โครงการวิจัยประชากรมีจำนวนไม่แน่นอน (Infinite Population) ซึ่งมาจากกลุ่มประชากรทั้งในลักษณะที่ทราบค่าและไม่ทราบค่า การใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Toro Yamane) ได้ถูกนำมาใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูลจาก ๑. ชุมชนผู้ปฏิบัติสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒. องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร นักวิชาการอิสระในพื้นที่และมูลนิธิ ๓. สำนักงานวัฒนธรรมในส่วนของกลุ่มส่งเสริม ๔. สภาวัฒนธรรมทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ๕. หน่วยงานที่ลักษณะการทำงานในรูปของคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของจังหวัด ๖. องค์กรมหาชนที่เกี่ยวข้อง อันประกอบไปด้วย ศูนย์ศิลปาชีพ และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ๗. เยาวชนที่มีความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งโครงการวิจัยฉบับนี้ต้องการให้การสุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เป็นตัวแทนประชากรทั้งหมดของเครือข่ายวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มตัวอย่าง (Random sampling) ต้องการค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ ๙๕ และยอมรับความคลาดเคลื่อนจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ที่ร้อยละ ๕ ดังนั้นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ทราบจำนวนและไม่ทราบจำนวนจึงใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามาเน่ (Toro Yamane) ดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ ตารางสำเร็จรูปของของ ทาโร ยามาเน่ (Toro Yamane)

ขนาด ประชากร	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ขนาดความคลาดเคลื่อน (e)					
	± 1%	± 2%	± 3%	± 4%	± 5%	± 10%
500	*	*	*	*	222	83
1,000	*	*	*	385	286	91
1,500	*	*	638	441	316	94
2,000	*	*	714	476	333	95
2,500	*	1250	769	500	345	96
3,000	*	1364	811	517	353	97
3,500	*	1458	843	530	359	97
4,000	*	1538	870	541	364	98
4,500	*	1607	891	549	367	98
5,000	*	1667	909	556	370	98
6,000	*	1765	938	566	375	98
7,000	*	1842	959	574	378	99
8,000	*	1905	976	580	381	99
9,000	*	1957	989	584	383	99
10,000	5000	2000	1000	588	385	99
15,000	6000	2143	1034	600	390	99
20,000	6667	2222	1053	606	392	100
25,000	7143	2273	1064	610	394	100
50,000	8333	2381	1087	617	397	100
100,000	9091	2439	1099	621	398	100
∞	10000	2500	1111	625	400	100

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ โครงการวิจัยฉบับนี้ มีขนาดประชากรซึ่งมีจำนวนไม่แน่นอนและต้องการค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ ๙๕ และยอมรับความคลาดเคลื่อนจากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ที่ร้อยละ ๕ โครงการวิจัยฉบับนี้ควรทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ ราย ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมด

เพื่อความคล่องตัวในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสนับสนุนการวางแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยภาคประชาชนมีส่วนร่วมและสามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าแผนดังกล่าวเป็นแนวทางที่ขับเคลื่อนประเทศไทยในด้านวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง รายงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยให้น้ำหนักกับ ๑) ชุมชนผู้ปฏิบัติสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในสัดส่วนร้อยละ ๑๕ คิดเป็นแบบสอบถามทั้งหมด ๖๐ ชุด ๒) องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร นักวิชาการอิสระในพื้นที่ และมูลนิธิ ในสัดส่วนร้อยละ ๑๕ คิดเป็นแบบสอบถามทั้งหมด ๖๐ ชุด ๓) สำนักงานวัฒนธรรมในส่วนของกลุ่มส่งเสริม ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐ คิดเป็นแบบสอบถามทั้งหมด ๔๐ ชุด ๔) สภาวัฒนธรรมทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐ คิดเป็นแบบสอบถามทั้งหมด ๔๐ ชุด ๕) หน่วยงานที่ลักษณะการทำงานในรูปของคณะกรรมการ ได้แก่ คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ในสัดส่วนร้อยละ ๒๕ คิดเป็นแบบสอบถามทั้งหมด ๑๐๐ ชุด

๖) องค์กรมหาชนที่เกี่ยวข้อง อันประกอบไปด้วย ศูนย์ศิลปาชีพ และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ในสัดส่วนร้อยละ ๑๕ คิดเป็นแบบสอบถามทั้งหมด ๖๐ ชุด ๗) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐ คิดเป็นแบบสอบถามทั้งหมด ๔๐ ชุด รวมทั้งสิ้น ๔๐๐ ชุด

โครงการวิจัยฉบับนี้จึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนมาใช้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และระดับความพึงพอใจในประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรมผ่านเครื่องมือแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการพัฒนาแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อไป

๓.๒.๒ วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ข้อมูลสถิติ การคำนวณ และการพัฒนามาตรวัดเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมผ่านเครื่องมือทางการวิจัย อาทิ แบบสอบถาม โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่ออธิบายถึงปรากฏการณ์ของสิ่งที่ต้องการศึกษา (Bryman, A. & Bell, E., ๒๐๑๕) โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการรวบรวม วิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเชิงปริมาณดังนี้

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งของโครงการวิจัยนี้ คือ การแสวงหายุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกระทรวงวัฒนธรรม ดังนั้นกรอบแนวคิดสำหรับการจัดทำแผนแม่บทของโครงการวิจัยนี้ยังคงยึดกรอบแนวคิดที่ปรากฏในภาพที่ ๔ เป็นกรอบแนวคิดหลักของการวิจัย อย่างไรก็ดี สำหรับวิธีการเชิงปริมาณได้ตั้งบางส่วนของกรอบแนวคิดสำหรับการจัดทำแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมาเป็นพื้นฐานของกรอบแนวคิดสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดังปรากฏในภาพที่ ๕ ซึ่งจะหาแนวทางการจัดทำแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากการวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทักษะคติ ความพึงพอใจ และการมีส่วนในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ภาพที่ ๕ กรอบแนวคิดสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

กรอบแนวคิดสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ในภาพที่ ๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความเข้าใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ทัศนคติ ความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

จากกรอบแนวคิดดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อนำมาประกอบการพัฒนาแผนแม่บทมรดกทางวัฒนธรรม โดยแบบเครื่องมือแบบสอบถามได้ถูกนำมาใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาชน ในการได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของผู้ปฏิบัติสืบทอดและบุคลากรกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งในระดับภาพรวม กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถาม การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ไปสู่การทำแผนแม่บท

๓.๒.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วย ๕ ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ ๒ ประเมินความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ส่วนที่ ๓ ทัศนคติ และความพึงพอใจ ส่วนที่ ๔ การดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และส่วนที่ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

โดยแบบสอบถามจะปรากฏอยู่ในภาคผนวก และเพื่อทดสอบประสิทธิภาพของแบบสอบถาม รายงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้แบบสอบถามเชิงทดสอบ (Pilot Test) จำนวน ๓๒ ชุด โดยยังคงมีวิธีการสุ่มแบบโควตา คือ

๑) ชุมชนผู้ปฏิบัติสืบทอดมรดกภูมิปัญญาและครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ในสัดส่วนร้อยละ ๑๕ คิดเป็นแบบสอบถามทั้งหมด ๕ ชุด ๒) องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร นักวิชาการอิสระในพื้นที่ และมูลนิธิ ในสัดส่วนร้อยละ ๑๕ แบบสอบถามเชิงทดสอบ ๕ ชุด ๓) สำนักงานวัฒนธรรมในส่วนของกลุ่มส่งเสริม ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐ แบบสอบถามเชิงทดสอบ ๓ ชุด ๔) สมาพันธ์ธรรมทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐ แบบสอบถามเชิงทดสอบ ๓ ชุด ๕) หน่วยงานที่ลักษณะการทำงานในรูปของคณะกรรมการ ได้แก่ จังหวัด คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัด ในสัดส่วนร้อยละ ๒๕ คิดแบบสอบถามเชิงทดสอบ ๘ ชุด ๖) องค์กรมหาชนที่เกี่ยวข้อง อันประกอบไปด้วย ศูนย์ศิลปาชีพ และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ในสัดส่วนร้อยละ ๑๕ แบบสอบถามเชิงทดสอบ ๕ ชุด ๗) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐ แบบสอบถามเชิงทดสอบ ๓ ชุด รวมทั้งสิ้น ๓๒ ชุด

หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงทดสอบ คณะผู้วิจัยได้ใช้ Reliability Test ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวัดประสิทธิภาพของแบบสอบถามโดยมีค่าแอลฟาในระหว่าง ๐.๗ – ๑ อันเป็นเครื่องยืนยันถึงประสิทธิภาพของแบบสอบถามว่ามีความน่าเชื่อถือที่จะได้ใช้รวบรวมข้อมูลจริงในกลุ่มตัวอย่างต่อไป

๓.๒.๔ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อใช้ในการบรรยายลักษณะข้อมูล และทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
๒. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ว่าในแต่ละกลุ่มมีทัศนคติ ความพึงพอใจ ความรู้ ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม แตกต่างกันหรือไม่เพื่อนำไปสู่การวางแผนยุทธศาสตร์ โครงการ กิจกรรม ตัวชี้วัด และรวมไปถึงการจัดทำงบประมาณที่เหมาะสมในแผนแม่บทที่มีส่วนร่วมให้มีความสมบูรณ์ที่สุด

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการเรียบเรียงจากการทบทวนวรรณกรรม ผลการประชุมกลุ่มย่อย ผลจากข้อมูลเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อนำไปวิเคราะห์ผ่าน TOW Matrix Model คือ การกำหนดกลยุทธ์หรือเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับปัจจัยแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอกจากการ

วิเคราะห์ SWOT โดยข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในรูปแบบ ความสัมพันธ์โดยการจับคู่หรือแบบแมทริกซ์ โดยใช้ตาราง โดย TOWS Matrix เป็นตารางการวิเคราะห์ที่ นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดออกมา เป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ประเภทต่าง ๆ การนำเทคนิคที่เรียกว่า TOWS Matrix มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ จะมีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๑. หลังจากที่มีการประเมินสภาพแวดล้อม โดยการวิเคราะห์ให้เห็นถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ก็จะนำข้อมูลทั้งหมดวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์

๒. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ให้เกิดยุทธศาสตร์ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภท คือ

๒.๑ ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็น จุดแข็งและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในเชิงรุก

๒.๒ ยุทธศาสตร์เชิงป้องกัน (ST Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ในเชิงป้องกัน ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรมีจุดแข็ง ขณะเดียวกันองค์กรก็เจอกับสภาพแวดล้อมที่เป็นข้อจำกัด จากภายนอกที่องค์กรควบคุมไม่ได้ แต่ต้องการสามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่ในการป้องกันข้อจำกัด ที่มาจากภายนอกได้

๒.๓ ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข (WO Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและโอกาสมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในเชิงแก้ไข ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรมีโอกาสนำแนวคิด นวัตกรรมหรือวิธีใหม่ ๆ มาใช้ในการแก้ไขจุดอ่อนที่องค์กรมีอยู่ได้

๒.๔ ยุทธศาสตร์เชิงรับ (WT Strategy) ได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในเชิงรับ ทั้งนี้เนื่องจากองค์กรเผชิญกับทั้งจุดอ่อนและข้อจำกัดภายนอกที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้

ซึ่งการใช้ TOWS Matrix นี้เป็นการชี้ให้เห็นถึงความเป็นมาของการพัฒนายุทธศาสตร์ที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานจริงของผู้ปฏิบัติงานตามนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม การเรียบเรียงดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่มีความสำคัญที่สุดและแนวคิดที่มีความสำคัญรองลงไปซึ่งส่งผลให้เห็นลำดับความสำคัญก่อนหลังของยุทธศาสตร์ที่คณะผู้วิจัยจะทำการพัฒนาขึ้นไป

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา “โครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ซึ่งทำการศึกษาโดยวิธีวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ พบเชิงคุณภาพใช้ทั้งวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกและการทำการประชุมกลุ่มย่อย ในเชิงปริมาณมีการเก็บข้อมูลโดยการใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ได้รับการตอบแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลและนำเสนอผลการวิจัย โดยสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

๔.๑.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก

๔.๑.๒ ผลการประชุมกลุ่มย่อย

๔.๒ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และ การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

๔.๓ การวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยรวมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

๔.๓.๑ ความคิดเห็นในด้านการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

๔.๓.๒ ความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของ

ปัญหาทางวัฒนธรรมของ

๔.๑ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

๔.๑.๑ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายแผนการดำเนินการของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เขมะสุนันท์ หัวหน้าโครงการวิจัยและคณะผู้วิจัย จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมในการจัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน ๓ ครั้ง อันประกอบไปด้วย รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และกลุ่มผู้อำนวยการกองและสำนัก คณะผู้วิจัยได้บรรยายเรื่องการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้เข้าใจถึงบริบทโลกและบริบทของประเทศไทยต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนบรรยายเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์เพื่อขับเคลื่อนภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนากลยุทธ์ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเข้ากับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังภาพ

ภาพที่ ๖ การประชุมกลุ่มย่อย ณ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

จากภาพที่ ๖ คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เป็นแนวทางในสังเคราะห์ ประสพการณ์และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย เพื่อจัดเตรียมเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนา กลยุทธ์ โดยได้แบ่งขอบเขตในการสัมภาษณ์ออกเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน ซึ่งเป็นปัจจัยภายในของการส่งเสริม และรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม และโอกาส อุปสรรค ซึ่งเป็นปัจจัย ภายนอกของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ดัง รายละเอียดของผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายในตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบาย

ปัจจัยภายในของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม	
จุดแข็ง	
ข๑	ท่ามกลางหน่วยงานภาครัฐทั้งหมดของประเทศไทย ซึ่งทำการเก็บข้อมูลเกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับจากภาคประชาชนในการให้โอกาสในการเข้าถึงประชาชนในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีภาพลักษณ์ของการมีจิตสาธารณะและความห่วงแหนภูมิปัญญาของชาติ
ข๒	กระทรวงวัฒนธรรมมีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยประกอบไปด้วย ประกาศ ๑ ฉบับและระเบียบ ๔ ฉบับ พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวส่งเสริมให้เกิดโครงสร้างอย่างเป็นทางการระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนทั้งในระดับจังหวัดและระดับชาติ ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีส่วนร่วมอย่างจริงจังเพื่อขับเคลื่อนการทำงานในส่วนท้องถิ่น

ข๓	กระทรวงวัฒนธรรมมีเครือข่ายในการปฏิบัติงานที่เอื้อต่อการริเริ่ม การประสานงาน และการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดังนี้ ○ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด, สภาวัฒนธรรมในประเทศและต่างประเทศ ○ สถานศึกษา ○ องค์กรเอกชน ○ แหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ○ ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ○ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ○ กระทรวงศึกษาธิการ
ข๔	ประเทศไทยมีความหลากหลายและมั่งคั่งของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เอื้อให้กระทรวงวัฒนธรรม สามารถปฏิบัติงานภายใต้กรณีศึกษาทางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายส่งผลให้เกิดประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสำหรับผู้ปฏิบัติงาน
จุดอ่อน	
อ๑	เครือข่ายวัฒนธรรม ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและขาดความเข้าใจในการจำแนกประเภทของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดปัญหาในการสื่อสารและประสานงานตลอดกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งถึงขั้นตอนในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
อ๒	เครือข่ายวัฒนธรรมไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงวัฒนธรรม อันเนื่องจากขาดความเข้าใจในแบบฟอร์มที่มีความซับซ้อน อาทิ แบบฟอร์มในการเบิกจ่าย
อ๓	กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขาดความเป็นแบบแผน และมีฟอร์มในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความซับซ้อนไม่เอื้อต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคประชาชนซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
อ๔	ขาดศูนย์กลางและการบูรณาการการดำเนินงานด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมข้ามหน่วยงาน เช่น มีศูนย์สรีนธร ซึ่งดำเนินแยกออกจากส่วนภูมิภาค
อ๕	เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่เห็นคุณค่าจากการส่งเสริมและรักษา อันเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้
อ๖	ขาดกระบวนการที่เหมาะสมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสำหรับแต่ละช่วงวัยและกลุ่มเป้าหมาย อาทิ กลุ่มผู้เยาว์
อ๗	บุคลากรขาดความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ อาทิ ภาษาอังกฤษ

๑๘	ขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล อาทิ ระบบการรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากส่วนภูมิภาคผ่านช่องทางดิจิทัล
๑๙	มาตรฐานในการนิยามประเภทของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่สอดคล้องกับการมาตรฐานของศิลปินแห่งชาติ
๑๑๐	พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เมื่อนำเอามาใช้ปฏิบัติงานจริงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติขาดความยืดหยุ่นในการดำเนิน ด้วยเหตุว่ามรดกทางวัฒนธรรม ไม่ได้ดำรงอยู่ตามเส้นแบ่งเขตแบ่งของแต่ละจังหวัดอย่างแท้จริง หากแต่มีการเดินทางตามการย้ายถิ่นฐานของเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมนั้นคงอยู่มาก่อนการแยกตัวของจังหวัดและเกิดขึ้นในท้องถิ่นซึ่งเป็นรอยต่อของแต่ละจังหวัด
๑๑๑	สภาวัฒนธรรมจังหวัดเป็นหน่วยงานจากภาคเอกชน ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมไม่สามารถกำกับควบคุมให้ดำเนินงานตามที่ต้องการได้
ปัจจัยภายนอกของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม	
โอกาส	
ก๑	กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถพัฒนาช่องทางในการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจให้แก่เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อจูงใจให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเกิดแรงจูงใจในการส่งเสริมและรักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่น อาทิ การจัดโครงการที่เปิดโอกาสให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนำสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นจากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทำการจำหน่ายภายในโครงการ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปพร้อมกัน หรือการสร้างแหล่งมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและเป็นการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไปพร้อมกัน
ก๒	กรมส่งเสริมวัฒนธรรม สามารถเพิ่มช่องทางที่มีความหลากหลายในการรวบรวมข้อมูลจากเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อาทิ ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับต่อเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรุ่นใหม่
ก๓	การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและความห่วงใยในคุณค่าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อาทิ การสร้างสื่อและเผยแพร่ผ่าน YouTube เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายวัยรุ่น โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถพัฒนามาตรวัดประสิทธิภาพในการเผยแพร่เพื่อสะท้อนประสิทธิภาพในการใช้สื่อในการส่งเสริมการส่งเสริมและรักษา

	มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ก๔	กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถดำเนินการร่วมกับเครือข่ายวัฒนธรรมในส่วนของโรงเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดตั้งชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการเชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาทำการถ่ายทอดความรู้ทดแทนการร่างหลักสูตร ซึ่งในอดีตครูผู้สอนที่ขาดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไม่สามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปถ่ายทอดสู่แก่นักเรียน และไม่สามารถตอบสนองต่อด้านนโยบาย บวร: บ้าน วัด โรงเรียน
ก๕	กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถคัดกรองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมโดยเจ้าของมรดกภูมิปัญญาเองก็มีความต้องการส่งเสริมและรักษาผ่านการนำข้อตกลงในการขึ้นบัญชีไปก่อให้เกิดเป็นรูปธรรมในท้องถิ่น อาทิ การถ่ายทอดสู่เยาวชนในโรงเรียน ดังนั้นกรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถนำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมาจัดลำดับความสำคัญตามมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สามารถดำเนินการได้ก่อนและเกิดประโยชน์ต่อประเทศไทย
อุปสรรค	
ส๑	ในอดีตการฝึกอบรมไม่ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแก่เครือข่ายวัฒนธรรม ทั้งในมิติของกระบวนการรวบรวมข้อมูล กระบวนการขึ้นบัญชีและความรู้ความเข้าใจในการดำเนินเอกสารภายใต้ระเบียบราชการ
ส๒	การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการซึ่งล้วนเป็นผู้เชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการชุดใหญ่ซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติมีองค์ประกอบเกินกว่าครึ่งหนึ่งมาจากผู้ขาดความเชี่ยวชาญทางด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ส๓	หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการติดต่อประสานงานและการบูรณาการข้อมูลข้ามหน่วยงาน

จากตารางที่ ๖ คณะผู้วิจัยยังได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง เพื่อพัฒนาร่างแผนยุทธศาสตร์สำหรับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สำหรับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ดังรายละเอียดในตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์สำหรับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

๑	การจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
<u>รายละเอียดเพิ่มเติม</u>	
๑.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๑.๒ การทบทวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยจัดลำดับความสำคัญที่เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความตระหนักต่อการส่งเสริมรักษาและเกิดคุณค่าต่อประเทศไทย ๑.๓ การทบทวนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีไปแล้วและไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในการส่งเสริมและรักษา	
๒	การพัฒนาประสิทธิภาพภายใน
<u>รายละเอียดเพิ่มเติม</u>	
๒.๑ การพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานภายในกรมส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างเป็นแบบแผนที่ส่งเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานและเพิ่มประสิทธิผลจากการดำเนินงานทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ	
๓	ส่งเสริมการสืบทอดการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม
๔	การปรับปรุงโครงสร้างงานภายใน
<u>รายละเอียดเพิ่มเติม</u>	
๔.๑ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินงานภายในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เช่น การส่งเอกสารโครงการด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากส่วนภูมิภาคสู่ส่วนกลางด้วย “Application” การพัฒนารายงานที่แสดงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในลักษณะ “Geographic Information System” ๔.๒ การพัฒนาแผนดิจิทัลสำหรับการดำเนินงานด้านการปรับปรุงโครงสร้างงานภายในสำหรับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม	
๕	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการ
<u>รายละเอียดเพิ่มเติม</u>	
๕.๑ การเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยให้คนในชุมชนมีความเต็มใจในการเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและรักษาด้วยตนเอง	

๔.๑.๒ ผลการประชุมกลุ่มย่อย

๑. ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคกลางและภาคตะวันออกเพื่อพัฒนาแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๔

เนื่องด้วย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม มีเป้าหมายในการจัดทำแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยมอบให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เขมะสุนันท์ หัวหน้าโครงการวิจัยจัดทำแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและคณะผู้วิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดกิจกรรมรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญระดับท้องถิ่นในภาคกลางและภาคตะวันออก ซึ่งจัดขึ้นในวันอังคารที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมชั้น ๔ วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) การประชุมกลุ่มย่อยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้เข้าร่วมจากภาคกลาง จำนวน ๘ ท่าน ได้แก่ ๑. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ๒. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี ๓. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี ๔. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานี ๕. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี ๖. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรี ๗. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๘. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม และผู้เข้าร่วมจากภาคตะวันออก จำนวน ๘ ท่าน ได้แก่ ๑. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี ๒. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี ๓. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ ๔. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตราด ๕. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ ๖. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา ๗. กรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา ๘. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมระยอง

การประชุมกลุ่มย่อยในครั้งนี้ เริ่มจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประวิทย์ เขมะสุนันท์ กล่าวต้อนรับและกล่าวถึง “ภาพรวมของโครงการวิจัยในการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้เข้าใจถึงเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ อีกทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร วัฒนาศาสตร์ ได้บรรยายหัวข้อ “การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” เพื่อสร้างความเข้าใจถึงพัฒนาการของแนวคิดการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในบริบทโลกและบริบทของประเทศไทย รวมถึงการนำเสนอตัวอย่างการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ประสบความสำเร็จของประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศอินโดนีเซียที่นำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอังกะลุงมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบันดุง ซึ่งนอกจากจะเป็นการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดนตรีอังกะลุงของประเทศอินโดนีเซียแล้วยังเป็นการกระจายรายได้แก่คนในชุมชนอีกด้วย

การประชุมกลุ่มย่อยได้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ๔ ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ ๘ ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคกลางและภาคตะวันออกเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์

ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคกลางและภาคตะวันออกเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์	
ประเด็นแรก	การจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
	<u>รายละเอียด</u> ๑.๑ การจัดทำแผนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแบ่งเป็น ๒ ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรก ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นผู้ประสานงานแต่ละจังหวัด เรื่องการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ส่วนที่สอง หลังจากการประกาศพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีการจัดตั้งนักวิชาการวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดเพื่อรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลในแต่ละจังหวัด ทั้งนี้เพื่อขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับชาติ ดังเช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานีได้รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมภายในจังหวัด ๒ - ๓ รายการ ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการวัฒนธรรมจังหวัดอุทัยธานีกับชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๑.๒ การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต้องสามารถระบุผู้ถือครองมรดกวัฒนธรรมหรือชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้ เนื่องจากการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจะไม่มีประโยชน์ใด ๆ เลย หากขาดผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ● ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี กล่าวถึง การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของจังหวัดกาญจนบุรี ที่อาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคนในท้องถิ่นที่เป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่าง ๆ อาทิ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสาขาทักษะฝีมือช่างดั้งเดิม รวมถึงตำราสูตรอาหารโบราณ ● ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรี เสนอว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจังหวัดสิงห์บุรียังไม่ไหลลื่นเท่าใดนัก เนื่องจากการจัดทำไม่ได้เกิดจากความเข้าใจอย่างแท้จริง แต่เป็นการดำเนินงานตามกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเท่านั้น
	๑.๓ ผู้ร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าแบบฟอร์มการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมค่อนข้างมีความละเอียดและสมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตามพบปัญหาของ

	แบบฟอร์มการขึ้นบัญชีอยู่บ้าง กล่าวคือ ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่สามารถกรอกแบบฟอร์มการขึ้นบัญชีได้ด้วยตนเอง เนื่องจากชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเห็นว่าแบบฟอร์มการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้นยากและซับซ้อนเกินไป ด้วยเหตุนี้กระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจึงต้องอาศัยนักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการสำหรับช่วยกรอกแบบฟอร์มการขึ้นบัญชี ๑.๔ สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ การสร้างความเข้าใจว่ารายการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาตินั้นไม่ได้หมายความว่า เป็นของผู้ใดคนหนึ่งเท่านั้น แต่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสามารถเป็นเจ้าของร่วมกันได้ ๑.๕ ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดล้วนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มิเช่นนั้นจะเป็น “Top-down Policy” ซึ่งไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ องค์การยูเนสโก ที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ประเด็นที่สอง	การประสานงานระหว่างกรมส่งเสริมวัฒนธรรมกับภายนอก
	<u>รายละเอียด</u> ๒.๑ การดำเนินงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และสภาวัฒนธรรมในจังหวัด อาศัยการปฏิบัติตามนโยบายของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักในการดำเนินงาน อีกทั้งกรมส่งเสริมวัฒนธรรมยังเป็นผู้จัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้แก่จังหวัดต่าง ๆ อาทิ การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมในระดับจังหวัด ๒.๒ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด และภาคประชาชนมีการประสานงานร่วมกัน โดยอาศัยการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก อาทิ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงครามได้ประสานงานกับสภาวัฒนธรรม

	จังหวัดและภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องผ่านการประชุมร่วมกันในทุก ๆ ๓ เดือน หรือ ๖ เดือน
ประเด็นที่สาม	การส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
	<u>รายละเอียด</u> ๓.๑ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและสภาวัฒนธรรมจังหวัดผลักดันให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อาทิ การสร้างความภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ๓.๒ การสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนนั้นต้องคำนึงถึงแรงจูงใจในการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนในชุมชนด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างการประสบความสำเร็จในการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศอินโดนีเซีย ที่นำเครื่องดนตรีพื้นบ้านอย่างอังกะลุงมาให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวนำมาซึ่งรายได้มาสู่ชุมชนอย่างแท้จริง จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการพึ่งพาตนเองโดยอาศัยความเข้มแข็งของคนในชุมชน ๓.๓ ประเด็นที่น่าสนใจคือความท้าทายในการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เนื่องจากปัจจุบันนับว่าเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจึงถูกทำลายอย่างมาก กล่าวคือ ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขาดผู้สืบทอด เมื่อไม่มีผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมก็ย่อมส่งผลให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสูญหายไป อาจกล่าวได้ว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มิชีวิตจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ต่อลมหายใจหรือผู้สืบทอด ๓.๔ ข้อจำกัดในการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมคือการขาดผู้รู้หรือผู้ทรงภูมิปัญญา
ประเด็นที่สี่	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการ
	<u>รายละเอียด</u> ๔.๑ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด และกรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีการสร้างความร่วมมือตามข้อกำหนดขององค์การยูเนสโก โดยมีความพยายามในการสร้างความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง อาทิ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการและสภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการสร้างความร่วมมือผ่านการดำเนินงานร่วมกันมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมที่ได้วางไว้

	๔.๒ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาตินั้นให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดเก็บข้อมูลและการศึกษาวิจัยเชิงลึก ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ๔.๓ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและสภาวัฒนธรรมจังหวัดได้สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเริ่มจากการสร้างความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายผ่านการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรมโดยคนในชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
--	--

ตารางที่ ๙ ข้อเสนอแนะในการวางแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยภาคกลางและภาคตะวันออก

ข้อเสนอแนะในการวางแผนยุทธศาสตร์เพิ่มเติม	
ประการแรก	● กรมส่งเสริมวัฒนธรรมควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้เรื่องการกรอกแบบฟอร์มการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนการสร้างกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ และหากมีการจัดอบรมก็ควรจัดการทดสอบความรู้หลังจากการอบรมเสร็จสิ้น โดยผู้ที่ผ่านการทดสอบความรู้ดังกล่าวก็อาจได้รับใบประกาศรับรอง
ประการที่สอง	● ควรสร้างโมเดลตัวอย่างการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยการเลือกพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งสำหรับสร้างกิจกรรมในการเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม เพื่อกระจายรายได้แก่คนในชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ประการที่สาม	● ความท้าทายของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในประเทศไทย คือ การเปลี่ยนรัฐมนตรีและอธิบดีอยู่บ่อยครั้ง จึงส่งผลต่อการสืบทอดที่ไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นควรวางนโยบายที่คำนึงถึงความต่อเนื่องและร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน อาทิ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถเรียนรู้การประชาสัมพันธ์ด้านตลาดการท่องเที่ยวกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ประการที่สี่	ควรจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น อาทิ ศูนย์วัฒนธรรมชุมชน ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมด้านวิชาการ นำไปสู่ความยั่งยืนในอนาคตสืบไป
ประการที่ห้า	ควรประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเชิงลึกด้วยระบบเทคโนโลยี

๒. ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้เพื่อพัฒนาแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๔

การประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้ จัดขึ้นในวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ โรงแรม “Krabi front Bay Resort” จังหวัดกระบี่ การประชุมกลุ่มย่อยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากผู้เชี่ยวชาญระดับท้องถิ่นในภาคใต้ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน ๑๘ คน โดยจำแนกออกเป็น ๒ กลุ่ม อันประกอบด้วย ผู้เข้าร่วมประชุมช่วงเช้า (เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.) จำนวน ๑๑ คน ได้แก่ ๑. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ ๒. ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพังงา ๓. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต ๔. นักวิชาการชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช ๕. นักวิชาการชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส ๖. นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนราธิวาส ๗. นักวิชาการชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี ๘. นักวิชาการชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๙. ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช ๑๐. นางสาวพรปวีร์ เครือวัลย์ ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโนราห์พรปวีร์ จังหวัดกระบี่ ๑๑. นายศิริ บัวเกตุ ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโนราห์ จังหวัดกระบี่ และผู้เข้าร่วมประชุมช่วงบ่าย (เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.) จำนวน ๗ คน ได้แก่ ๑. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดยะลา ๒. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดระนอง ๓. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสตูล ๔. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง ๕. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสตูล ๖. ผู้แทนประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดระนอง ๗. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา

ภาพที่ ๗ การประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้

ประเด็นในการการประชุมกลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภาคใต้เพื่อพัฒนาแผนแม่บทมรดก
ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑- พ.ศ. ๒๕๖๔ มีรายละเอียดดังนี้
ตารางที่ ๑๐ ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์

ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์	
ประเด็นแรก	การจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
	<u>รายละเอียด</u> จากรายงานการประชุมผู้เชี่ยวชาญเรื่องเกณฑ์สำหรับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ องค์การยูเนสโก ได้ระบุไว้ว่า มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ขึ้นบัญชีจะต้องได้รับการยอมรับจากชุมชน กลุ่มชน ปัจเจกชน รวมถึงการแสดงถึงอัตลักษณ์ชุมชนและความหลากหลายทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นมรดกภูมิปัญญาที่มีการถ่ายทอดและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง เป็นตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ มีความจริงแท้ และมีคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับท้องถิ่น และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต้องมีคุณลักษณะบ่งบอกถึงความเป็นมรดกภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างไรก็ดี ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยในประเด็นการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้ ๑.๑ ผู้เข้าร่วมประชุมจากภาคใต้ เห็นว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความซับซ้อนและยุ่งยาก ดังที่ นายโกมาต แป้นเกิด ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ ได้แสดงความเห็นว่าขั้นตอนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาในระดับชาตินั้นต้องอาศัยระยะเวลาในการศึกษาวิจัยเนื่องจากการกรอกข้อมูลในเอกสารมีความซับซ้อนและต้องอาศัยการวิจัยเชิงลึก ทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการมรดก

	ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมา รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว ฯลฯ ผสมกับงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงนับเป็นความท้าทายสำหรับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติอย่างยิ่ง ๑.๒ แบบสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบมก. ๑) เป็นแบบสำรวจข้อมูลด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้จัดทำแบบสำรวจดังกล่าวเอง ในขณะที่แบบจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบมก. ๒) เป็นสิ่งที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดต้องจ้างนักวิชาการหรือบุคลากรจากมหาวิทยาลัยในพื้นที่ดำเนินการแทน เนื่องจากการจัดทำแบบรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ข้อมูลต้องอาศัยกระบวนการวิจัยและเก็บที่ลึกซึ้ง ๑.๓ คนในชุมชนไม่เข้าใจว่าเหตุใดต้องจัดทำรายการบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จึงนำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำรายการดังกล่าว ซึ่งสิ่งนี้นับเป็นอุปสรรคที่ต้องแก้ปัญหาในการปรับความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่กับคนในชุมชน นอกจากนี้ แบบจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบมก. ๒) ยังต้องได้รับการลงนามเซ็นยินยอมจากชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในการจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งปัญหา คือ หากคนในชุมชนไม่เข้าใจความสำคัญของการจัดทำรายการเพื่อขึ้นบัญชี คนในชุมชนก็จะไม่ให้ความร่วมมือในขั้นตอนการลงนามซึ่งเป็นหนึ่งในเนื้อหาสำคัญของแบบรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๑.๔ งบประมาณในการจัดทำรายการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีอยู่อย่างจำกัดและไม่เหมาะสม ๑.๕ ระยะเวลาในการสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ๑.๖ ความท้าทายในการจัดเก็บข้อมูลประการสำคัญ คือ ความไม่ปลอดภัยในการลงสำรวจพื้นที่ อาทิ พื้นที่จังหวัดปัตตานี เป็นต้น
--	---

ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์	
ประเด็นที่สอง	การประสานงานระหว่างกรมส่งเสริมวัฒนธรรมกับภายนอก
	<u>รายละเอียด</u> ๒.๑ การประสานงานกับหน่วยงานอื่นอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากนักวิชาการวัฒนธรรมสำนักงานวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดประสบปัญหาเรื่องการลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวคือ ในบางครั้ง นักวิชาการวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ต้องชำระ

	ค่าเข้าชมสถานที่เพื่อเข้าไปสำรวจและเก็บข้อมูลในพื้นที่ดังกล่าว ดังนั้นจะพบว่าอุปสรรคของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประการหนึ่ง คือ การขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ
ประเด็นที่สาม	การส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
	<u>รายละเอียด</u> ๓.๑ จากการประชุมกลุ่มย่อย ผู้เข้าร่วมประชุมจากภาคใต้ เห็นว่าเยาวชนรุ่นใหม่ไม่สืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตัวอย่างแนวทางการแก้ปัญหาการเผชิญหน้ากับความท้าทายดังกล่าว คือ สภาวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่จัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัดเยาวชน โดยมีประธานสภาวัฒนธรรมเยาวชน รองประธาน ฯลฯ เพื่อต่อยอดนโยบายจากสภาวัฒนธรรมจังหวัดกระบี่ ๓.๒ เยาวชนรุ่นใหม่ไม่เข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน อาทิ วัฒนธรรมการแต่งกายพื้นบ้านของชาวระนองที่สืบทอดต่อกันมา ๓.๓ ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรือผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และต้องอาศัยงบประมาณจากภาครัฐ
ประเด็นที่สี่	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการ
	<u>รายละเอียด</u> ๔.๑ การไม่ได้รับความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและนักวิจัยในพื้นที่ ๔.๒ ชุมชนเครือข่ายยังไม่มี ความเข้มแข็งและไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นจึงต้องรอการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอยู่เสมอ

ตารางที่ ๑๑ ข้อเสนอแนะในการวางแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยภาคใต้

ข้อเสนอแนะในการวางแผนยุทธศาสตร์เพิ่มเติม	
ประการแรก	การแก้ปัญหการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ ๑.๑ การจัดจ้างนักวิชาการด้านวัฒนธรรมในพื้นที่ หรือ หน่วยงานจากมหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อจัดทำแบบสำรวจ มก. ๒ ซึ่งหากจ้างนักวิจัยก็ต้องจัดนักวิชาการวัฒนธรรมจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นพี่เลี้ยงด้วย ทั้งนี้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ๑.๒ การจัดกิจกรรมการอบรมเพื่อจัดทำแบบสำรวจ มก. ๒ ต้องอาศัยการลงสำรวจพื้นที่ และกระบวนการวิจัยเชิงลึก รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน

	เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๑.๓ การจัดทำวีดีโอเพื่อถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจในการจัดทำแบบ มก. ๒ และเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์
ประการที่สอง	ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมการแทงหยวกจากจังหวัดกระบี่ เห็นว่าควรขึ้นบัญชีการแทงหยวกและบรรจุลงในหลักสูตรการศึกษา เนื่องจากการแทงหยวกมีแนวโน้มที่จะสูญหายและอาจจัดอยู่ในรายการมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ต้องการรับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างเร่งด่วน (list in Need of Urgent Safeguarding)
ประการที่สาม	นางสาวพรปวีร์ เครือวัลย์ ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาโนราห์พรปวีร์ ต้องการให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดออกบัตรศิลปินให้แก่ศิลปินพื้นบ้าน โดยอาจมีการขึ้นบัญชีศิลปิน ซึ่งสามารถจำแนกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก ครูบาอาจารย์ ประเภทที่สอง ผู้ปฏิบัติหรือผู้สืบทอด และประเภทสุดท้าย ผู้ชมหรือผู้สนับสนุนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ประการที่สี่	การจัดทำแบบรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ไม่ผ่านการเกณฑ์คัดเลือก คณะกรรมการฯ ควรมีการชี้แจงเหตุผลว่าเหตุใดจึงไม่ผ่านและต้องปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนใด ทั้งนี้เพื่อนำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลต่อไป

๓. ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือเพื่อพัฒนาแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ.

๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๔

การประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือ จัดขึ้นในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น. ณ โรงแรม “Grand Riverside Hotel” จังหวัดพิษณุโลก การประชุมกลุ่มย่อยในครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดทำแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากผู้เชี่ยวชาญระดับท้องถิ่นในภาคเหนือ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน ๒๑ คน อันประกอบด้วย ๑. วัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย ๒. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา ๓. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่ ๔. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุตรดิตถ์ ๕. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก ๖. รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก ๗. เจ้าหน้าที่สภาวัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก ๘. รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย ๙. รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ๑๐. รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ ๑๑. ผู้ติดตาม

รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ ๑๒. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร ๑๓. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย ๑๔. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ๑๕. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา ๑๖. เจ้าหน้าที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา ๑๗. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่ ๑๘. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย ๑๙. ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แทงหยวก จังหวัดพิษณุโลก ๒๐. ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมังคละ จังหวัดพิษณุโลก ๒๑. ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมรังผึ้ง จังหวัดพิษณุโลก

ภาพที่ ๘ การประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือ

ตารางที่ ๑๒ ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์

ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคเหนือเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์	
ประเด็นแรก	การจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
	๑.๑ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๑.๒ ความท้าทายในกระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ การขาดความเข้าใจในการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเองจึงจำเป็นต้องจัดจ้างนักวิจัยเพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ๑.๓ ผู้เข้าร่วมประชุมบางท่าน เห็นว่า การกระจายงบประมาณยังไม่มี ความ

	เหมาะสม เนื่องจากงบประมาณได้ถูกกระจายไปยังจังหวัดที่ขาดประสิทธิภาพให้การ ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จนกระทั่งจังหวัดที่มีศักยภาพในการขึ้นบัญชี ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินการ
ประเด็นที่สอง	การส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
	๒.๑ ภาคประชาชนที่มีกำลังทรัพย์และความตระหนักห่วงใยในมรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดและถ่ายทอดผ่านกิจกรรม ทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ๒.๒ การส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมยังขาดเวทีในการ แสดงออกของเยาวชนที่มีความต้องการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม ๒.๓ เมื่อผู้นำของเครือข่ายชุมชนหอดวาระ อาทิ ผู้อำนวยการโรงเรียนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายในการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมก็ถูกยกเลิกตามไปด้วย
ประเด็นที่สาม	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการ
	<u>รายละเอียด</u> ๓.๑ เครือข่ายวัฒนธรรมมีความเข้มแข็ง ๓.๒ ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยเฉพาะในชุมชนที่เป็น เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๓.๓ มีเครือข่ายทางวัฒนธรรมในระดับตำบลซึ่งสามารถใช้เป็นช่องทางในการเก็บ รวบรวมข้อมูลและขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรม

๔. ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อพัฒนาแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทาง
วัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ - พ.ศ. ๒๕๖๔

ภาพที่ ๙ การประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เขมะสุนันท์ หัวหน้าโครงการวิจัยจัดทำแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและคณะผู้วิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญระดับท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจัดขึ้นในวันอังคารที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ โรงแรม “AVANI Khon Kaen Hotel & Convention Centre” โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยในครั้งนี้ จำนวน ๓๐ คน แบ่งเป็น ผู้เข้าร่วมประชุมช่วงเช้า (เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.) จำนวน ๒๑ คน ได้แก่ ๑. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ๒. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ๓. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ๔. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม ๕. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ๖. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ ๗. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ๘. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู ๑๐. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิ ๑๑. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ๑๒. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ๑๓. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ๑๔. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม ๑๕. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี ๑๖. ผู้ติดตามผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด ๑๗. อาสาสมัครวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา ๑๘. อาสาสมัครวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ๑๙. นายกสมาคมหอแคน จังหวัดขอนแก่น ๒๐. ผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ๒๑. ผู้เข้าร่วมจากศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช จังหวัดขอนแก่น และผู้เข้าร่วมประชุมช่วงบ่าย (เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.)

จำนวน ๙ คน ได้แก่ ๑. สภาวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร ๒. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ ๓. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองคาย ๔. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ๕. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร ๖. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ๗. ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ ๘. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดยโสธร ๙. นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี โดยผลการประชุมกลุ่มย่อยได้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ ๓ ประเด็น ดังนี้

ตารางที่ ๑๓ ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์

ผลการประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์	
ประเด็นแรก	การจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
	<u>รายละเอียด</u> ๑.๑ ผู้เข้าร่วมประชุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่า คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมจังหวัดยังขาดความรู้และความเข้าใจเรื่องการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจนำไปสู่แนวทางการจัดกิจกรรมอบรมและเพิ่มช่องทางการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านมรดกวัฒนธรรมสืบทอดไป ๑.๒ หลายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการประสานงานสร้างเครือข่ายในการเก็บข้อมูล ซึ่งการจัดเก็บที่ผ่านมานิยมใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในการดำเนินการเป็นหลัก ในบางครั้งการจัดเก็บข้อมูลก็พบอุปสรรค เนื่องจากการจัดทำแผนต่าง ๆ ผู้จัดทำจะต้องลงไปสัมผัสพื้นที่จริง ซึ่งหากใช้นักวิชาการนอกพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการ ก็อาจจะมีแนวโน้มว่าชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างแท้จริง ๑.๓ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด ยังขาดองค์ความรู้เรื่องการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง และนำไปสู่ความท้าทายในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ๑.๔ ปัญหาเรื่องข้อจำกัดด้านระยะเวลาและงบประมาณที่ไม่เหมาะสมยังคงเป็นหนึ่งในความท้าทายที่สำคัญในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๑.๕ ความท้าทายต่อกระบวนการบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอีกประการคือการไม่มีส่วนร่วมกับคนในชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จึงนำไปสู่

	คำถามที่ว่า จะทำอย่างไรให้คนในชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง
ประเด็นที่สอง	การส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
	<u>รายละเอียด</u> ๒.๑ ตัวอย่างการส่งเสริมการสืบทอดและการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จังหวัดชัยภูมิดำเนินการ คือ การถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของภาครัฐ ๒.๒ การสืบทอด การถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจะต้องถ่ายทอดให้กับบุตรหลานหรือลูกศิษย์ หากเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหวงแหนมากเกินไปก็ย่อมไม่มีการสืบทอดหรือการถ่ายทอดอีกต่อไป และในท้ายที่สุดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมก็จะตายตามเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้นไปด้วย ๒.๓ การกระตุ้นให้เกิดกระบวนการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสามารถดำเนินการด้วยวิธีการจัดทำประกาศนียบัตรเชิดชูเกียรติศิลปิน
ประเด็นที่สาม	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการ
	<u>รายละเอียด</u> ๓.๑ ตัวอย่างการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ จังหวัดขอนแก่นซึ่งมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อประสานผลประโยชน์ผ่านมาตรการ “๓ ม.” ได้แก่ ๑. มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดเป็นต้นทุนทางวิชาการ ๒. หมู่บ้านเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๓. เมือง เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ๓.๒ นอกจากนี้ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภูยังมีการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา รวมถึงโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยการให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเข้าไปเผยแพร่องค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมภายในสถาบันการศึกษาดังกล่าว ๓.๓ ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยเห็นว่าการสร้างเครือข่ายควรดำเนินการ ๓ กลุ่มเครือข่าย ดังนี้ ๑. เครือข่ายการสำรวจ ๒. เครือข่ายการจัดเก็บ ๓. เครือข่ายการสืบสาน ๓.๔ อย่างไรก็ตาม ผลการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า การดำเนินงานยังขาดความร่วมมือกับผู้ส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคท้องถิ่น

ตารางที่ ๑๔ ข้อเสนอแนะในการวางแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อเสนอแนะในการวางยุทธศาสตร์เพิ่มเติม	
ประการแรก	ควรเสนอแผนต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการจัดทำข้อมูลเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้ทันสมัยอยู่เสมอและส่งเสริมให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตน
ประการที่สอง	การจัดทำแบบรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ไม่ผ่านคณะกรรมการฯ ควรชี้แจงเหตุผลว่าเหตุใดถึงไม่ผ่านและต้องปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนใด เพื่อนำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขข้อมูลต่อไป ซึ่งจะพบได้ว่าข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมภาคใต้
ประการที่สาม	ควรจัดให้มีพี่เลี้ยงสำหรับการจัดเก็บข้อมูล การขึ้นบัญชี รวมถึงการส่งเสริมการสืบทอดและการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ประการที่สี่	ควรกระตุ้นการสืบทอดและการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านการจัดงานแสดงในระดับท้องถิ่น
ประการที่ห้า	ควรนำข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จัดแล้วมาพัฒนาเป็นการท่องเที่ยววัฒนธรรมวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตามจากผลการประชุมกลุ่มย่อยทั้ง ๕ ภาคข้างต้นสามารถวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๕ ปัจจัยภายในและภายนอกของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จากการประชุมกลุ่มย่อย ๕ ภาค

ปัจจัยภายในของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จากการประชุมกลุ่มย่อย ๕ ภาค	
จุดแข็ง	
ข๑	มีพระราชบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ของผู้ดำเนินงานภายใต้กลไกในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานในการขึ้นบัญชีได้อย่างมีแบบแผนและเป็นขั้นตอน
ข๒	ในแต่ละจังหวัดมีเครือข่ายวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง สามารถทำงานบูรณาการการสืบทอดและ

	ถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ข๓	ในแต่ละจังหวัดได้รับความร่วมมือกับโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบรรจุมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร โดยให้ครูภูมิปัญญาซึ่งเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นผู้ถ่ายทอด
ข๔	สามารถจัดทำประกาศนียบัตร ถ้วยรางวัล หรือโล่รางวัล เพื่อประกาศเกียรติคุณของผู้ที่มีความโดดเด่นในการสืบทอดและถ่ายทอดได้โดยหน่วยงานของจังหวัดเอง อันเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้เกิดความต้องการการยอมรับนับถือผ่านการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
จุดอ่อน	
อ๑	ผู้ดำเนินการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแบบฟอร์มในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการขอขึ้นบัญชี
อ๒	การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมยังคงมีลักษณะที่ได้รับการสั่งการจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม โดยไม่ได้เกิดจากความตระหนักของเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรือจากความต้องการของชุมชน
อ๓	กระทรวงวัฒนธรรมและกรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีอัตราการโยกย้ายของผู้นำในระดับรัฐมนตรีและอธิบดีบ่อยครั้งจนกระทั่งกระทบต่ออัตราความถี่ในการเปลี่ยนแปลงนโยบายซึ่งส่งอิทธิพลต่อกระบวนการปฏิบัติงานในระดับท้องถิ่น
อ๔	การรวบรวมและการวิเคราะห์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเสนอขึ้นบัญชีนั้นมียุทธศาสตร์ที่ไม่เหมาะสมต่อการดำเนินงานที่แท้จริง ส่งผลให้ข้อมูลที่ท้องถิ่นนำเสนอขึ้นไปยังขาดความสมบูรณ์ อาทิ การรวบรวมและการวิเคราะห์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเพณี ซึ่งควรได้รับโอกาสในการรวบรวมข้อมูลในช่วงที่มีการจัดงานประเพณีนั้นจริง
อ๕	งบประมาณที่ไม่มีความสอดคล้องต่อกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นเพื่อสืบทอดและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในแต่ละจังหวัด
ปัจจัยภายนอกของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	
จากการประชุมกลุ่มย่อย ๕ ภาค	
โอกาส	
ก๑	นโยบาย บวร: บ้าน วัด โรงเรียน ของรัฐบาลเป็นช่องทางที่ดีในการบูรณาการการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยครูภูมิปัญญา ร่วมกับสถาบันการศึกษาสามารถสร้างความร่วมมือเพื่อผลิตหลักสูตรที่สอดคล้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
ก๒	การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจะช่วยให้ผู้สืบทอดสามารถ

	เลี้ยงตนเองได้และก่อให้เกิดการสืบทอดและถ่ายทอด
ก๓	เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถถูกนำมาใช้เพื่อผลิตสื่อในการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อสาธิตให้เยาวชนเห็นความงดงามของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ อาทิ การฟ้อนรำ หรือ ลายผ้าในรูปแบบต่าง ๆ
อุปสรรค	
ส๑	ผู้รับผิดชอบการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดขาดที่ปรึกษาในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดที่ไม่มีสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ส๒	ขาดเวทีในการแสดงออกทางวัฒนธรรมสำหรับเยาวชนซึ่งเป็นผู้สืบทอดด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ส๓	เมื่อผู้นำของเครือข่ายชุมชนหมดวาระ อาทิ ผู้อำนวยการโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายในการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมก็ได้ถูกยกเลิกตาม
ส๔	งบประมาณถูกกระจายไปยังจังหวัดที่ขาดประสิทธิภาพให้การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จนกระทั่งจังหวัดที่มีศักยภาพในการขึ้นบัญชีไม่มีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินการ

๔.๒ ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้รับแบบสอบถามจำนวนทั้งหมด ๔๓๙ ชุด ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรทั้งหมด เพื่อทำการทดสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือแบบสอบถาม รายงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยได้รับข้อมูลจากการประมวลผลดังนี้

๔.๒.๑ การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ตารางที่ ๑๖ การตรวจสอบความเชื่อมั่นเครื่องมือวิจัย

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.๙๔๔	๓๘

จากตารางที่ ๑๖ พบว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ที่ ๐.๙๔ จึงถือได้ว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการใช้รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่แม่นยำ ดังนั้นรายงานวิจัยฉบับนี้จึงได้นำข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทางประชากรศาสตร์

ตารางที่ ๑๗ เพศ

ลำดับที่	เพศ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ชาย	๑๗๙	๔๐.๘
๒	หญิง	๒๕๔	๕๗.๙
๓	ไม่ระบุ	๖	๑.๔
รวม		๔๓๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๑๗ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน ๑๗๙ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๘ เป็นเพศหญิงจำนวน ๒๕๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๙ และไม่ระบุ จำนวน ๖ รายร้อยละ ๑.๔ รวมเป็นจำนวน ๔๓๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๑๘ อายุ

ลำดับที่	ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๒๑	๔.๘
๒	๒๐ – ๓๐ ปี	๕๖	๑๒.๘
๓	๓๑ – ๔๐ ปี	๘๖	๑๙.๖
๔	๔๑ – ๕๐ ปี	๙๙	๒๒.๖
๕	๕๑ – ๖๐ ปี	๑๐๙	๒๔.๘
๖	มากกว่า ๖๐ ปี	๖๓	๑๔.๔
๗	ไม่ระบุ	๕	๑.๑
รวม		๔๓๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๑๘ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในระหว่างช่วงอายุ ต่ำกว่า ๒๐ ปี มีจำนวน ๒๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔.๘ ช่วงอายุ ๒๐ – ๓๐ ปี มีจำนวน ๕๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘ ช่วงอายุ ๓๑ – ๔๐ ปี มีจำนวน ๘๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ ช่วงอายุ ๔๑ – ๕๐ ปี มีจำนวน ๙๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖

ช่วงอายุ ๕๑ – ๖๐ ปี มีจำนวน ๑๐๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘ ช่วงอายุมากกว่า ๖๐ ปี มีจำนวน ๖๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔ และไม่ระบุช่วงอายุ จำนวน ๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ รวมเป็น ๔๓๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๑๙ ระดับการศึกษา

ลำดับ ที่	ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ประถมศึกษา	๙	๒.๑
๒	มัธยมศึกษา	๓๐	๖.๘
๓	อนุปริญญา/อาชีวศึกษา	๒๑	๔.๘
๔	ปริญญาตรี	๒๐๓	๔๖.๒
๕	ปริญญาโท	๑๖๐	๓๖.๔
๖	ปริญญาเอก	๑๑	๒.๕
๗	ไม่ระบุ	๕	๑.๑
รวม		๔๓๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๑๙ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามประกอบไปด้วย ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๓๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๘ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา/อาชีวศึกษาจำนวน ๒๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔.๘ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน ๒๐๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน ๑๖๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ และผู้ที่ไม่ระบุระดับการศึกษา จำนวน ๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ รวมทั้งสิ้น รวมเป็น ๔๓๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๒๐ สังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวน	ร้อยละ
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือ ครุภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๑๑.๘
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๙.๘

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวน	ร้อยละ
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๒๒.๘
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๑๑.๖
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร	๔๘	๑๐.๙
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๑๐.๓
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๓	๙.๘
๘	อื่น ๆ	๓	๐.๗
๙	ไม่ระบุต้นสังกัด	๕๔	๑๒.๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐

จากตาราง ๒๐ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตัวแทนของชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙.๘ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙.๘

สังกัดอื่น ๆ จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ และ ไม่ระบุต้นสังกัด จำนวน ๕๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๓ รวมทั้งสิ้น รวมเป็น ๔๓๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ตารางที่ ๒๑ ภูมิสำเนา

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
๑	กรุงเทพมหานคร	๑๓	๓
๒	กาฬสินธุ์	๑๖	๓.๖
๓	กำแพงเพชร	๑๑	๒.๕
๔	ขอนแก่น	๑๖	๓.๖
๕	ชุมพร	๑๔	๓.๒
๖	เชียงใหม่	๑	๐.๒
๗	ตราด	๑๖	๓.๖
๘	ตาก	๑๖	๓.๖
๙	นครนายก	๑๖	๓.๖
๑๐	นครปฐม	๑๖	๓.๖
๑๑	ปึงกาฬ	๑๔	๓.๒
๑๒	บุรีรัมย์	๑๕	๓.๔
๑๓	ปทุมธานี	๑๖	๓.๖
๑๔	ปราจีนบุรี	๑๖	๓.๖
๑๕	ปัตตานี	๑๕	๓.๔
๑๖	พังงา	๑๕	๓.๔
๑๗	พิจิตร	๑๒	๒.๗
๑๘	เพชรบูรณ์	๑๕	๓.๔
๑๙	มุกดาหาร	๘	๑.๘๒
๒๐	ระนอง	๙	๒.๑
๒๑	ลำปาง	๑๖	๓.๖
๒๒	ลำพูน	๑๖	๓.๖
๒๓	สกลนคร	๑๖	๓.๖
๒๔	สมุทรปราการ	๑๖	๓.๖
๒๕	สระบุรี	๘	๑.๘๒

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
๒๖	สิงห์บุรี	๑๖	๓.๖
๒๗	สุโขทัย	๑	๐.๒
๒๘	สุราษฎร์ธานี	๑๖	๓.๖
๒๙	อยุธยา	๑๖	๓.๖
๓๐	อุดรธานี	๑๖	๓.๖
๓๑	อุตรดิตถ์	๑๖	๓.๖
๓๒	อุทัยธานี	๑๖	๓.๖
รวม		๔๓๙	๑๐๐

การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน

ส่วนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒.๑ ประเด็นทดสอบความรู้เกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยต้องการทราบว่าข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมมีความแปรปรวนของแต่ละกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ ๙๕ และได้รับผลการทดสอบดังตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการทดสอบความรู้ความเข้าใจของการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	๙๔.๒๖๙	๘	๑๑.๗๘๔	๔.๙๗๙	.๐๐๐
Within Groups	๑๐๑๗.๕๖๗	๔๓๐	๒.๓๖๖		
Total	๑๑๑๑.๘๓๖	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๒๒ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < ๐.๐๕$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงยอมรับความแตกต่างของคะแนนการทดสอบว่ามีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร ดังนั้น รายงานวิจัยฉบับนี้จึงสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากรด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๓ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากการทดสอบแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย (คะแนน เต็ม ๑๐๐)	จำนวน คะแนนที่ น้อยที่สุด	จำนวน คะแนนที่ มากที่สุด
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๗.๖๓๔๖	๕.๘๑๑๕	๗.๔๑๐๗
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๗.๗๔๔๒	๗.๔๐๘	๘.๐๒๘๔
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๗.๘๕๐๐	๗.๔๕๘๕	๘.๐๒๘๘
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๗.๘๘๒๔	๗.๖๓๔๕	๘.๐๖๕๕
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร	๔๘	๘.๓๕๔๒	๗.๔๑๘๗	๘.๓๔๕๐
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๗.๖๐๐๐	๘.๑๑๐๙	๘.๕๙๗๔
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิ	๔๓	๘.๐๐๐๐	๗.๓๕๖๙	๗.๘๔๓๑

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย (คะแนน เต็ม ๑๐๐)	จำนวน คะแนนที่ น้อยที่สุด	จำนวน คะแนนที่ มากที่สุด
	ปัญญาทางวัฒนธรรม				
๘	อื่น ๆ	๕๒	๗.๖๓๔๖	๗.๕๐๑๙	๘.๔๔๘๑
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๖.๖๑๑๑	๖.๘๘๙๑	๙.๗๖๗๖

จากตารางที่ ๒๓ พบว่ากลุ่มที่มีคะแนนการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นอันดับที่ ๑ คือ กลุ่มคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร โดยมีจำนวน ๔๕ ราย มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๘.๓๕ คะแนน อันดับที่ ๒ คือ กลุ่มเยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีจำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๘ คะแนน อันดับที่ ๓ กลุ่มสภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล โดยมีจำนวน ๕๑ ราย มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๗.๘๘ คะแนน อันดับที่ ๔ คือกลุ่มข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๗.๘๕ คะแนน อันดับที่ ๕ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่มีทั้งหมด จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๗.๗๔ คะแนน อันดับที่ ๖ มีทั้งหมด ๒ กลุ่ม คือ ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๗.๖๓ คะแนน และ กลุ่มอื่น ๆ จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๗.๖๓ คะแนน อันดับที่ ๗ คือ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๗.๖๓ คะแนน ๗.๖๐ คะแนน และอันดับสุดท้ายคือ กลุ่มที่ไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย มีค่าเฉลี่ยจากการทดสอบ ๖.๖๑ คะแนน

ดังนั้นจากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบ กลุ่มที่ควรได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจประกอบไปด้วย ๑) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่มีทั้งหมด ๒) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ๓) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น โดยมีกิจกรรมที่ควรเข้าร่วมดังนี้

กลุ่มประชากรที่มีนัยต่อการนำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมไปใช้งานในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรม

ลำดับ	กลุ่มประชากร	กิจกรรม
๑	๑) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่มีทั้งหมด ๒) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ๓) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรม

๒.๒ ความรู้ความเข้าใจต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยผู้ตอบประเมินตนเองว่ามีระดับความรู้ความเข้าใจระดับใด

ตารางที่ ๒๔ ความรู้ความเข้าใจความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๗)

ลำดับที่	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ความเข้าใจน้อยที่สุด	๑๓	๓
๒	ความเข้าใจน้อย	๓๙	๘.๙
๓	ความเข้าใจปานกลาง	๒๐๖	๔๖.๙
๔	ความเข้าใจมาก	๑๔๓	๓๒.๖
๕	ความเข้าใจมากที่สุด	๒๘	๖.๔
๖	ไม่ระบุ	๑๐	๒.๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๗	

จากตารางที่ ๒๔ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีความเข้าใจน้อยที่สุด จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ มีความเข้าใจน้อย จำนวน ๓๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘.๙ มีความเข้าใจปานกลาง จำนวน ๒๐๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๙ มีความเข้าใจมาก จำนวน ๑๔๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖ มีความเข้าใจมากที่สุด จำนวน ๒๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๔

๖.๔ และไม่ระบุ จำนวน ๑๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๐.๙๗

ตารางที่ ๒๕ ความรู้ความเข้าใจกระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๗)

ลำดับที่	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ความเข้าใจน้อยที่สุด	๑๘	๔.๑
๒	ความเข้าใจน้อย	๘๐	๑๘.๒
๓	ความเข้าใจปานกลาง	๑๙๓	๔๔
๔	ความเข้าใจมาก	๑๑๑	๒๕.๓
๕	ความเข้าใจมากที่สุด	๒๗	๖.๒
๖	ไม่ระบุ	๑๐	๒.๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๐๓	

จากตารางที่ ๒๕ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีความเข้าใจน้อยที่สุด จำนวน ๑๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔.๑ มีความเข้าใจน้อย จำนวน ๘๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒ มีความเข้าใจปานกลาง จำนวน ๑๙๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๔ มีความเข้าใจมาก จำนวน ๑๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ มีความเข้าใจมากที่สุด จำนวน ๒๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๒ และไม่ระบุ จำนวน ๑๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๐๓

ตารางที่ ๒๖ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.

Between Groups	๔๔.๓๕๐	๘	๕.๕๔๔	๖.๗๖๗	.๐๐๐
Within Groups	๓๕๒.๒๘๔	๔๓๐	.๘๑๙		
Total	๓๙๖.๖๓๔	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๒๖ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < ๐.๐๕$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงยอมรับความว่าความรู้อย่างเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร ดังนั้นรายงานวิจัยฉบับนี้จึงสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากรด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๒๖

ตารางที่ ๒๗ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินความรู้อย่างเข้าใจของการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเองแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำแบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๓.๐๙๖๒	๐.๗๕	มีความเข้าใจปานกลาง
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๓.๔๔๑๙	๐.๘๙	มีความเข้าใจปานกลาง
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๓.๑๐๕๐	๐.๗๙	มีความเข้าใจปานกลาง
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือสภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือสภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๓.๔๑๑๘	๐.๙๖	มีความเข้าใจปานกลาง
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ	๔๘	๓.๖๒๕๐	๐.๗๖	มีความเข้าใจปานกลาง

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร				
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๓.๐๑๑๑	๐.๘๓	มีความเข้าใจปานกลาง
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๓	๓.๐๖๙๘	๑.๐๗	มีความเข้าใจปานกลาง
๘	อื่น ๆ	๕๒	๓.๐๙๖๒	๑.๑๕	มีความเข้าใจปานกลาง
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๒.๔๗๒๒	๑.๑๕	มีความเข้าใจน้อย

จากตารางที่ ๒๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความรู้ความเข้าใจของการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเอง ดังนี้ อันดับที่ ๑ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย โดยมีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๖๒ อันดับ ๒ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย โดยมีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๔๔ อันดับ ๓ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย โดยมีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๔๑ อันดับ ๔ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย โดยมีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๑๐ อันดับ ๕ มีทั้งหมด ๒ กลุ่มประกอบไปด้วย ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย และกลุ่มอื่น ๆ จำนวน ๒ ราย โดยทั้ง ๒ กลุ่ม มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๐๙ อันดับ ๖ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๐๖ อันดับ ๗ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กร

เอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๓.๐๑ และอันดับสุดท้าย ไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๒.๔๗

ดังนั้นกลุ่มที่ประเมินตนเองว่ามีความรู้ความเข้าใจน้อยเป็น ๓ อันดับแรก ประกอบไปด้วย ๑) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น ๒) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และ ๓) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งควรได้รับการจัดกิจกรรมการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมที่ควรเข้าร่วมดังนี้

กลุ่มประชากรที่มีนัยต่อการนำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมไปใช้งานในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรม

ลำดับ	กลุ่มประชากร	กิจกรรม
๑	๑) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น ๒) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และ ๓) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น	การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒.๓ ความรู้ความเข้าใจต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ตารางที่ ๒๔ ความรู้ความเข้าใจความหมายของคำว่า “ส่งเสริมและรักษา” (แบบสอบถามข้อ ๘)

ลำดับที่	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ความเข้าใจน้อยที่สุด	๕	๑.๑
๒	ความเข้าใจน้อย	๒๒	๕
๓	ความเข้าใจปานกลาง	๑๓๒	๓๐.๑
๔	ความเข้าใจมาก	๒๑๓	๔๘.๕
๕	ความเข้าใจมากที่สุด	๕๓	๑๒.๑
๖	ไม่ระบุ	๑๓	๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๐๑	

จากตารางที่ ๒๘ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจความหมายของคำว่า “ส่งเสริมและรักษา” โดยมีความเข้าใจน้อยที่สุด จำนวน ๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ มีความเข้าใจน้อย จำนวน ๒๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕ มีความเข้าใจปานกลาง จำนวน ๑๓๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑ มีความเข้าใจมาก จำนวน ๒๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๕ มีความเข้าใจมากที่สุด จำนวน ๕๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑ และไม่ระบุ จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๐๑

ตารางที่ ๒๙ ความรู้ความเข้าใจกระบวนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๘)

ลำดับที่	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ความเข้าใจน้อยที่สุด	๗	๑.๖
๒	ความเข้าใจน้อย	๓๔	๗.๗
๓	ความเข้าใจปานกลาง	๑๙๒	๔๓.๗
๔	ความเข้าใจมาก	๑๕๕	๓๕.๓
๕	ความเข้าใจมากที่สุด	๓๗	๘.๔
๖	ไม่ระบุ	๑๔	๓.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๐๑	

จากตารางที่ ๒๙ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจความหมายกระบวนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีความเข้าใจน้อยที่สุด จำนวน ๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ มีความเข้าใจน้อย จำนวน ๓๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๗ มีความเข้าใจปานกลาง จำนวน ๑๙๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗ มีความเข้าใจมาก จำนวน ๑๕๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓ มีความเข้าใจมากที่สุด จำนวน ๓๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๐๑

ตารางที่ ๓๐ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
--	----------------	----	-------------	---	------

Between Groups	๑๗.๙๘๐	๘	๒.๒๔๘	๒.๕๑๒	.๐๑๑
Within Groups	๓๘๐.๗๘๘	๔๓๐	.๘๙๕		
Total	๔๐๒.๗๖๘	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๓๐ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < ๐.๐๕$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงยอมรับว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร ดังนั้นรายงานวิจัยฉบับนี้จึงสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากรด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๓๐

ตารางที่ ๓๑ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเองแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/ หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๓.๔๕๑๙	.๗๘๑๒๗	มีความเข้าใจ ปานกลาง
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/ หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๓.๕๐๐๐	๑.๐๗๔๖๐	มีความเข้าใจ ปานกลาง
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๓.๓๘๕๐	.๙๘๑๗๙	มีความเข้าใจ ปานกลาง
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๓.๖๐๗๘	.๙๙๖๕๖	มีความเข้าใจ ปานกลาง
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับจังหวัด และ/หรือ	๔๘	๓.๘๒๒๙	.๕๕๐๕๓	มีความเข้าใจ ปานกลาง

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร				
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๓.๒๔๔๔	.๘๒๙๙๙	มีความเข้าใจปานกลาง
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๓	๓.๕๒๓๓	.๙๓๘๓๐	มีความเข้าใจปานกลาง
๘	อื่น ๆ	๓	๓.๖๖๖๗	.๕๗๗๓๕	มีความเข้าใจปานกลาง
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๓.๐๘๓๓	๑.๒๑๒๑๖	มีความเข้าใจปานกลาง

จากตารางที่ ๓๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเอง ดังนี้ อันดับที่ ๑ กลุ่ม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๘๒๒๙ อันดับที่ ๒ กลุ่มอื่น ๆ จำนวน ๓ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๖๖๖๗ อันดับที่ ๓ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๖๐๗๘ อันดับที่ ๔ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๕๒๓๓ อันดับที่ ๕ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม และ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๔๕๑๙ อันดับที่ ๖ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๓๘๕๐ อันดับที่ ๗ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๒๔๔๔ และอันดับสุดท้าย ไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๐๘๓๓

ดังนั้นกลุ่ม ที่ประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม น้อย ๓ อันดับ ประกอบไปด้วย ๑) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ๒) ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และ ๓) อันดับที่ ๕ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ ซึ่งควรได้รับการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีกิจกรรมที่ควรเข้าร่วมดังนี้

กลุ่มประชากรที่มีนัยต่อการนำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมไปใช้งานในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ลำดับ	กลุ่มประชากร	กิจกรรม
๑	๑) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ๒) ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และ ๓) อันดับที่ ๕ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒.๔ ความรู้ความเข้าใจต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ตารางที่ ๓๒ ความรู้ความเข้าใจความหมายของคำว่า “เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”
(แบบสอบถามข้อ ๙)

ลำดับที่	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ความเข้าใจน้อยที่สุด	๕	๑.๑
๒	ความเข้าใจน้อย	๔๕	๑๐.๓
๓	ความเข้าใจปานกลาง	๑๘๘	๔๒.๘

๔	ความเข้าใจมาก	๑๕๖	๓๕.๕
๕	ความเข้าใจมากที่สุด	๓๑	๗.๑
๖	ไม่ระบุ	๑๔	๓.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑	

จากตารางที่ ๓๒ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจความหมายของคำว่า “เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” โดยมีความเข้าใจน้อยที่สุด จำนวน ๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ มีความเข้าใจน้อย จำนวน ๔๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓ มีความเข้าใจปานกลาง จำนวน ๑๘๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๘ มีความเข้าใจมาก จำนวน ๑๕๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕ มีความเข้าใจมากที่สุด จำนวน ๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑

ตารางที่ ๓๓ ความรู้ความเข้าใจกระบวนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๙)

ลำดับที่	ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ความเข้าใจน้อยที่สุด	๗	๑.๖
๒	ความเข้าใจน้อย	๕๓	๑๒.๑
๓	ความเข้าใจปานกลาง	๑๙๒	๔๓.๗
๔	ความเข้าใจมาก	๑๓๖	๓๑
๕	ความเข้าใจมากที่สุด	๓๗	๘.๔
๖	ไม่ระบุ	๑๔	๓.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๐๓	

จากตารางที่ ๓๓ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีความเข้าใจน้อยที่สุด จำนวน ๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ มีความเข้าใจน้อย จำนวน ๕๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑ มีความเข้าใจปานกลาง จำนวน ๑๙๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗ มีความเข้าใจมาก จำนวน ๑๓๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๑ มีความเข้าใจมากที่สุด จำนวน ๓๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑.๐๓

ตารางที่ ๓๔ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	๒๑.๒๗๘	๘	๒.๖๖๐	๒.๗๘๘	.๐๐๕
Within Groups	๔๑๐.๑๕๖	๔๓๐	.๙๕๔		
Total	๔๓๐.๔๓๔	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๓๔ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < ๐.๐๕$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงยอมรับว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมว่ามีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร ดังนั้นรายงานวิจัยฉบับนี้จึงสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากรด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๓๔

ตารางที่ ๓๕ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของตนเองแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำแบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๓.๓๑๗๓	.๗๔๗๗๓	มีความเข้าใจปานกลาง
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๓.๓๓๗๒	๑.๑๓๗๖๗	มีความเข้าใจปานกลาง
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๓.๒๒๐๐	.๙๘๐๔๑	มีความเข้าใจปานกลาง
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๓.๓๗๒๕	.๙๘๔๐๙	มีความเข้าใจปานกลาง
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา	๔๘	๓.๖๙๗๙	.๗๕๖๑๑	มีความเข้าใจ

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร				ปานกลาง
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กร เอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์ มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๓.๑๖๖๗	๑.๐๐๐๐๐	มีความเข้าใจ ปานกลาง
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๓	๓.๑๓๙๕	.๙๘๓๙๕	มีความเข้าใจ ปานกลาง
๘	อื่น ๆ	๓	๓.๓๓๓๓	๑.๑๕๔๗๐	มีความเข้าใจ ปานกลาง
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๒.๘๓๓๓	๑.๑๔๕๑๓	มีความเข้าใจ น้อย

จากตาราง ๓๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนี้ อันดับ ๑ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๖๙๒๗๙ อันดับ ๒ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๓๗๒๕ อันดับ ๓ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๓๓๗๒ อันดับ ๔ กลุ่มอื่น ๆ จำนวน ๓ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๓๓๓๓ อันดับ ๕ ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิ

ปัญหาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญหาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๓๑๗๓ อันดับ ๖ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๒๒๐๐ อันดับ ๗ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๑๖๖๗ อันดับ ๘ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๓.๑๓๙๕ และอันดับสุดท้าย ไม่ระบุ จำนวน ๕๔ ราย มีค่าเฉลี่ยที่ ๒.๘๓๓๓

ดังนั้น กลุ่มที่ประเมินความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๓ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ๑) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๒) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น และ ๓) ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งควรได้รับการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยมีกิจกรรมที่ควรเข้าร่วมดังนี้

กลุ่มประชากรที่มีนัยต่อการนำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมไปใช้งานในการสร้างความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ลำดับ	กลุ่มประชากร	กิจกรรม
๑	๑) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๒) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น และ ๓) ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	การสร้างความรู้ความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๓ ทศนคติ และความพึงพอใจ

๓.๑ ทศนคติต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๑๐)

ตารางที่ ๓๖ ขั้นตอนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ควรมีการเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุง

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑๐	๒.๓
๒	เห็นด้วยน้อย	๒๗	๖.๒
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๙๒	๔๓.๗
๔	เห็นด้วยมาก	๑๗๗	๔๐.๓
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๒๒	๕

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๖	ไม่ระบุ	๑๑	๒.๕
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๔	

จากตารางที่ ๓๖ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อขั้นตอนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ควรมีการเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุง โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๑๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๓ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๒๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๒ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๙๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๗๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๒๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕ และไม่ระบุ จำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๐.๙๔

ตารางที่ ๓๗ แบบฟอร์มการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีความซับซ้อน (แบบสอบถามข้อ ๑๐)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑๑	๒.๕
๒	เห็นด้วยน้อย	๓๔	๗.๗
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๙๐	๔๓.๓
๔	เห็นด้วยมาก	๑๖๔	๓๗.๔
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๒๗	๖.๒
๖	ไม่ระบุ	๑๓	๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๙	

จากตารางที่ ๓๗ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อแบบฟอร์มการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มีความซับซ้อน โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๓๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๗ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๙๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๖๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๔ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๒๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๒ และไม่ระบุ จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๐.๙๙

ตารางที่ ๓๘ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๑๐)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	เห็นด้วยน้อย	๖	๑.๔
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๘๖	๑๙.๖
๔	เห็นด้วยมาก	๑๘๐	๔๑
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๑๕๕	๓๕.๓
๖	ไม่ระบุ	๑๑	๒.๕
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๐๑	

จากตารางที่ ๓๘ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเห็นด้วยน้อยที่สุดจำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๔ เห็นด้วยปานกลางจำนวน ๘๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๘๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๑ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๑๕๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓ และไม่ระบุ จำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๐๑

ตารางที่ ๓๙ การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของเจ้าของมรดกภูมิปัญญา (แบบสอบถามข้อ ๑๐)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๐	๐
๒	เห็นด้วยน้อย	๗	๑.๖
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๗๖	๑๗.๓
๔	เห็นด้วยมาก	๑๖๗	๓๘
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๑๗๘	๔๐.๕
๖	ไม่ระบุ	๑๑	๒.๕
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๐๒	

จากตารางที่ ๓๙ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของเจ้าของมรดกภูมิปัญญา โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๗๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๖๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๘ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๑๗๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๕ และไม่ระบุ จำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๐๒

ตารางที่ ๔๐ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	๕.๓๔๖	๘	.๖๖๘	.๙๖๔	.๕๖๔
Within Groups	๒๙๘.๑๓๒	๔๓๐	.๖๙๓		
Total	๓๐๓.๔๗๘	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๔๐ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < ๐.๐๕$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงไม่ยอมรับว่าทัศนคติต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร อย่างไรก็ตามรายงานวิจัยฉบับนี้ ยังคงทำการแจกแจงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๔๐

ตารางที่ ๔๑ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำแบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๓.๖๙๒๓	.๖๕๒๓๒	เห็นด้วยปานกลาง

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม และ/หรือนักวิชาการอิสระใน พื้นที่	๔๓	๓.๗๔๔๒	.๘๕๘๒๔	เห็นด้วยปานกลาง
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๓.๖๓๐๐	.๘๘๔๔๐	เห็นด้วยปานกลาง
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/ หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรม ตำบล	๕๑	๓.๗๙๙๐	.๙๑๗๙๐	เห็นด้วยปานกลาง
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและ รักษามรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมระดับชาติ และ/ หรือ คณะกรรมการส่งเสริม และรักษามรดกภูมิปัญญา ทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการ ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร	๔๘	๓.๘๔๙๐	.๕๒๐๑๘	เห็นด้วยปานกลาง
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิ รินธร เป็นต้น	๔๕	๓.๗๓๘๙	.๖๓๕๐๕	เห็นด้วยปานกลาง
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขา มรดกภูมิปัญญาทาง	๔๓	๓.๕๔๐๗	.๖๔๕๓๔	เห็นด้วยปานกลาง

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	วัฒนธรรม				
๘	อื่น ๆ	๓	๓.๙๑๖๗	.๘๗๗๙๗	เห็นด้วยปานกลาง
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๓.๕๐๔๖	๑.๒๐๐๙๑	เห็นด้วยปานกลาง

จากตาราง ๔๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนี้ อันดับที่ 1 กลุ่มอื่น ๆ จำนวน ๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๙๑๖๗ อันดับที่ ๒ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๘๔๙๐ อันดับที่ ๓ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๗๙๙๐ อันดับที่ ๔ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๗๔๔๒ อันดับ ๕ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๗๓๘๙ อันดับ ๖ ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๖๙๒๓ อันดับ ๗ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๖๓๐๐ อันดับ ๘ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๕๔๐๗ อันดับสุดท้ายไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๕๐๔๖

๓.๒ ทัศนคติต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ตารางที่ ๔๒ การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ควรมีการเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงกระบวนการ (แบบสอบถามข้อ ๑๒)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๒	๐.๕
๒	เห็นด้วยน้อย	๒๒	๕
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๗๔	๓๙.๖
๔	เห็นด้วยมาก	๑๙๐	๔๓.๓
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๓๗	๘.๔

๖	ไม่ระบุ	๑๔	๓.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๖	

จากตารางที่ ๔๒ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ควรมีการเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงกระบวนการ โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๒๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๗๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๖ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๙๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๓๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๐.๙๖

ตารางที่ ๔๓ ควรจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น (แบบสอบถามข้อ ๑๒)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๙	๒.๑
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๘	๔.๑
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๐๘	๒๔.๖
๔	เห็นด้วยมาก	๒๐๕	๔๖.๗
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๘๕	๑๙.๔
๖	ไม่ระบุ	๑๔	๓.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๐๙	

จากตารางที่ ๔๓ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าควรจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔.๑ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๐๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖ เห็นด้วยมาก จำนวน ๒๐๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๘๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑.๐๙

ตารางที่ ๔๔ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๑๒)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	เห็นด้วยน้อย	๓	๐.๗
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๗๐	๑๕.๙
๔	เห็นด้วยมาก	๒๑๑	๔๘.๑
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๑๔๐	๓๑.๙
๖	ไม่ระบุ	๑๔	๓.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๐๒	

จากตารางที่ ๔๔ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๗๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙ เห็นด้วยมาก จำนวน ๒๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๑๔๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๐๒

ตารางที่ ๔๕ ควรมีบทลงโทษในกรณีที่ทำให้ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเกิดความเสียหาย หรือนำไปใช้ในทางที่ผิด (แบบสอบถามข้อ ๑๒)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๘	๑.๘
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๕	๓.๔
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๑๓	๒๕.๗
๔	เห็นด้วยมาก	๑๙๒	๔๓.๗
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๙๗	๒๒.๑
๖	ไม่ระบุ	๑๔	๓.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๑	

จากตารางที่ ๔๕ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าควรมีบทลงโทษในกรณีที่ทำให้ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเกิดความเสียหาย หรือนำไปใช้ในทางที่ผิด โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๘ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๙๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๙๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๑ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๑

ตารางที่ ๔๖ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	๖.๔๖๐	๘	.๘๐๗	๑.๐๔๗	.๔๐๐
Within Groups	๓๓๑.๗๑๔	๔๓๐	.๗๗๑		
Total	๓๓๘.๑๗๓	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๔๖ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < ๐.๐๕$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงไม่ยอมรับว่าทัศนคติต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร อย่างไรก็ตามรายงานวิจัยฉบับนี้ ยังคงทำการแจกแจงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๔๖

ตารางที่ ๔๗ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำแบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๓.๘๓๑๗	.๖๓๓๔๖	เห็นด้วยปานกลาง

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/ หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๓.๗๒๐๙	.๙๓๘๙๒	เห็นด้วยปาน กลาง
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๓.๖๙๗๕	.๗๒๑๕๑	เห็นด้วยปาน กลาง
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๓.๗๑๕๗	๑.๐๘๕๑๕	เห็นด้วยปาน กลาง
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร	๔๘	๓.๗๗๖๐	.๘๐๕๙๖	เห็นด้วยปาน กลาง
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กร เอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์ มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๓.๖๓๓๓	.๘๒๓๓๑	เห็นด้วยปาน กลาง
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๓	๓.๘๔๓๐	.๖๔๗๘๕	เห็นด้วยปาน กลาง
๘	อื่น ๆ	๓	๔.๔๑๖๗	.๓๘๑๘๘	เห็นด้วยมาก
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๓.๔๗๖๙	๑.๒๗๐๓๗	เห็นด้วยปาน กลาง

จากตาราง ๔๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนี้ อันดับ ๑ คือ กลุ่มอื่น ๆ จำนวน ๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๔.๔๑๖๗ อันดับ ๒ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๘๔๓๐ อันดับ ๓ ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๘๓๑๗ อันดับ ๔ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๗๗๖๐ อันดับ ๕ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๗๒๐๙ อันดับ ๖ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๗๑๕๗ อันดับ ๗ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๖๙๗๕ อันดับ ๘ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๖๓๓๓ อันดับสุดท้าย ไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๔๗๖๙

ส่วนที่ ๔ การดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วม

๔.๑ ทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ตารางที่ ๔๘ กิจกรรมการของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับชุมชน/เครือข่าย (แบบสอบถามข้อ ๑๔)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๕	๑.๑
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๔	๓.๒
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๕๔	๓๕.๑
๔	เห็นด้วยมาก	๒๐๐	๔๕.๖
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๕๓	๑๒.๑
๖	ไม่ระบุ	๑๓	๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๙	

จากตารางที่ ๔๘ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่ากิจกรรมการของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับชุมชน/เครือข่าย โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๑ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๕๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑ เห็นด้วยมาก จำนวน ๒๐๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๕๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑ และไม่ระบุ จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๐.๙๙

ตารางที่ ๔๙ กิจกรรมการที่เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดำเนินการสร้างประโยชน์ต่อชุมชน/เครือข่าย (แบบสอบถามข้อ ๑๔)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๓	๐.๗
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๓	๓
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๑๓	๒๕.๗
๔	เห็นด้วยมาก	๒๒๘	๕๑.๙
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๖๙	๑๕.๗
๖	ไม่ระบุ	๑๓	๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๙	

จากตารางที่ ๔๙ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่ากิจกรรมที่เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดำเนินการสร้างประโยชน์ต่อชุมชน/เครือข่าย โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ เห็นด้วยมาก จำนวน ๒๒๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๙ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๖๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๗ และไม่ระบุ จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๐.๙๙

ตารางที่ ๕๐ การจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพ (แบบสอบถามข้อ ๑๔)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๓	๐.๗

๒	เห็นด้วยน้อย	๑๗	๓.๙
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๕๓	๓๔.๙
๔	เห็นด้วยมาก	๒๐๑	๔๕.๘
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๕๒	๑๑.๘
๖	ไม่ระบุ	๑๓	๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๘	

จากตารางที่ ๕๐ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพ โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๙ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๕๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๙ เห็นด้วยมาก จำนวน ๒๐๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๕๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘ และไม่ระบุ จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๐.๙๘

ตารางที่ ๕๑ เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมควรมีการเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงการดำเนินงาน (แบบสอบถามข้อ ๑๔)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	เห็นด้วยน้อย	๙	๒.๑
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๐๑	๒๓
๔	เห็นด้วยมาก	๒๒๔	๕๑
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๙๑	๒๐.๗
๖	ไม่ระบุ	๑๓	๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๙	

จากตารางที่ ๕๑ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมควรมีการเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงการดำเนินงาน โดยเน้นการมีส่วนร่วม โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๐๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๓ เห็นด้วยมาก จำนวน ๒๒๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๑ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน

๙๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๗ และไม่ระบุ จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๐.๙๙

ตารางที่ ๕๒ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	๑๐.๓๒๘	๘	๑.๒๙๑	๑.๕๘๙	.๑๒๖
Within Groups	๓๔๙.๒๖๔	๔๓๐	.๘๑๒		
Total	๓๕๙.๕๙๒	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๕๒ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < ๐.๐๕$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงไม่ยอมรับว่าทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร อย่างไรก็ตามรายงานวิจัยฉบับนี้ ยังคงทำการแจกแจงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๕๒

ตารางที่ ๕๓ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำแบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๓.๗๔๐๔	.๖๘๙๔๙	เห็นด้วยปานกลาง
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๓.๙๓๖๐	.๘๘๑๕๑	เห็นด้วยปานกลาง
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงาน	๑๐๐	๓.๖๔๐๐	.๗๘๑๑๙	เห็นด้วยปานกลาง

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	วัฒนธรรมจังหวัด				
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๓.๖๐๒๙	๑.๐๕๐๒๑	เห็นด้วยปาน กลาง
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร	๔๘	๓.๗๒๙๒	.๘๘๔๔๘	เห็นด้วยปาน กลาง
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กร เอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์ มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๓.๕๔๔๔	.๘๔๘๒๘	เห็นด้วยปาน กลาง
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๓	๓.๖๕๗๐	.๖๘๘๖๙	เห็นด้วยปาน กลาง
๘	อื่น ๆ	๓	๔.๕๐๐๐	.๕๐๐๐๐	เห็นด้วยมาก
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๓.๔๐๒๘	๑.๒๗๗๙๑	เห็นด้วยปาน กลาง

จากตาราง ๕๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนี้ อันดับ ๑ คือ กลุ่มอื่น ๆ จำนวน ๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๔.๕๐๐๐ อันดับ ๒ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๙๓๖๐ อันดับ ๓ ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครู

ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๗๔๐๔ อันดับ ๔ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๗๒๙๒ อันดับ ๕ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ ๓.๖๕๗๐ อันดับ ๖ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๓.๖๔๐๐ อันดับ ๗ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๓.๖๐๒๙ อันดับ ๘ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๗ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๓.๕๔๔๔ อันดับ ๙ ไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๓.๔๐๒๘

๔.๒ ทศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ตารางที่ ๕๔ การมีส่วนร่วมของชุมชน/เครือข่ายในการกำหนดกิจกรรม (แบบสอบถามข้อ ๑๗)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๐	๐
๒	เห็นด้วยน้อย	๗	๑.๖
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๙๘	๒๒.๓
๔	เห็นด้วยมาก	๑๕๘	๓๖
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๓๐	๖.๘
๖	ไม่ระบุ	๑๔๖	๓๓.๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๘๔	

จากตารางที่ ๕๔ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน/เครือข่ายในการกำหนดกิจกรรม โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๙๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๕๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๖ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๓๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๘ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑.๘๔

ตารางที่ ๕๕ กิจกรรมของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับชุมชน/เครือข่าย
(แบบสอบถามข้อ ๑๗)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๑	๒.๕
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๐๙	๒๔.๘
๔	เห็นด้วยมาก	๑๓๘	๓๑.๔
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๓๔	๗.๗
๖	ไม่ระบุ	๑๔๖	๓๓.๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๘๓	

จากตารางที่ ๕๕ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่ากิจกรรมของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับชุมชน/เครือข่าย โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๐๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๓๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๔ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๓๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๗ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๘๓

ตารางที่ ๕๖ กิจกรรมต่าง ๆ ที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมดำเนินการสร้างประโยชน์ต่อชุมชน/เครือข่าย
(แบบสอบถามข้อ ๑๗)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๐	๒.๓
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๘๙	๒๐.๓
๔	เห็นด้วยมาก	๑๕๑	๓๔.๔
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๔๒	๙.๖
๖	ไม่ระบุ	๑๔๖	๓๓.๓

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
	รวม	๔๓๙	๑๐๐
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๑.๘๘	

จากตารางที่ ๕๖ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ดำเนินการสร้างประโยชน์ต่อชุมชน/เครือข่าย โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๓ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๘๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๓ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๕๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๔๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙.๖ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๘๘

ตารางที่ ๕๗ การจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมีความเหมาะสม (แบบสอบถามข้อ ๑๗)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๐	๐
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๒	๒.๗
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๑๒	๒๕.๕
๔	เห็นด้วยมาก	๑๓๔	๓๐.๕
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๓๓	๗.๕
๖	ไม่ระบุ	๑๔๘	๓๓.๘
	รวม	๔๓๙	๑๐๐
	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๒.๓๑	

จากตารางที่ ๕๗ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมีความเหมาะสม โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๗ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๑๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๓๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๓๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๕ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๒.๓๑

ตารางที่ ๕๘ การจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมีความต่อเนื่องและยั่งยืน (แบบสอบถามข้อ ๑๗)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๒	๐.๕

๒	เห็นด้วยน้อย	๑๙	๔.๓
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๒๓	๒๘
๔	เห็นด้วยมาก	๑๑๑	๒๕.๓
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๓๗	๘.๔
๖	ไม่ระบุ	๑๔๗	๓๓.๕
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๘๑	

จากตารางที่ ๕๘ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมีความต่อเนื่องและยั่งยืนโดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔.๓ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๒๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๘ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๓๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๕ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑.๘๑

ตารางที่ ๕๙ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มหรือเครือข่าย (แบบสอบถามข้อ ๑๗)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๙	๔.๓
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๑๒	๒๕.๕
๔	เห็นด้วยมาก	๑๒๘	๒๙.๒
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๓๓	๗.๕
๖	ไม่ระบุ	๑๔๖	๓๓.๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๘๑	

จากตารางที่ ๕๙ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่ากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มหรือเครือข่าย โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔.๓ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๑๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๕ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๒๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๓๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๕ และไม่ระบุ จำนวน

๑๔๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๘๑

ตารางที่ ๖๐ การดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพ

(แบบสอบถามข้อ ๑๗)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	เห็นด้วยน้อยที่สุด	๓	๐.๗
๒	เห็นด้วยน้อย	๑๕	๓.๔
๓	เห็นด้วยปานกลาง	๑๒๐	๒๗.๓
๔	เห็นด้วยมาก	๑๒๒	๒๗.๘
๕	เห็นด้วยมากที่สุด	๓๔	๗.๗
๖	ไม่ระบุ	๑๔๕	๓๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๘๑	

จากตารางที่ ๖๐ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพ โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ เห็นด้วยน้อย จำนวน ๑๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓.๔ เห็นด้วยปานกลาง จำนวน ๑๒๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๓ เห็นด้วยมาก จำนวน ๑๒๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘ เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน ๓๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๗ และไม่ระบุ จำนวน ๑๔๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๘๑

ตารางที่ ๖๑ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	๗๖.๒๗๕	๘	๙.๕๓๔	๓.๐๒๔	.๐๐๓

Within Groups	๑๓๕๕.๖๐๗	๔๓๐	๓.๑๕๓		
Total	๑๔๓๑.๘๘๒	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๖๑ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงยอมรับว่าทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมว่ามีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร ดังนั้นรายงานวิจัยฉบับนี้จึงสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากรด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๖๑

ตารางที่ ๖๒ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำแบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๒.๒๔๑๘	๑.๙๒๙๖๔	เห็นด้วยน้อย
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๒.๗๙๗๓	๑.๒๑๘๑	เห็นด้วยน้อย
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๒.๖๖๑๔	๑.๕๘๖๐๗	เห็นด้วยน้อย
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๒.๕๗๑๔	๑.๖๖๑๘๒	เห็นด้วยน้อย
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๘	๓.๐๗๗๔	๑.๖๖๖๒๔	เห็นด้วยปานกลาง

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	ระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร				
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กร เอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์ มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๑.๗๔๖๐	๑.๘๕๒๓๖	เห็นด้วยน้อย ที่สุด
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๓	๒.๑๗๙๔	๑.๙๐๙๕๔	เห็นด้วยน้อย
๘	อื่น ๆ	๓	๓.๘๕๗๑	.๒๔๗๔๔	เห็นด้วยปาน กลาง
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๑.๙๕๒๔	๑.๙๖๔๐๖	เห็นด้วยน้อย ที่สุด

จากตาราง ๖๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน ดังนี้ อันดับ ๑ กลุ่มอื่น ๆ จำนวน ๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๓.๘๕๗๑ อันดับ ๒ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๓.๐๗๗๔ อันดับ ๓ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม และ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๒.๗๙๗๓ อันดับ ๔ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๒.๖๖๑๔ อันดับ ๕ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๒.๕๗๑๔ อันดับ ๖ ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๒.๒๔๑๘ อันดับ ๗ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓

ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๒.๑๗๙๔ อันดับ ๘ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๑.๗๔๖๐ อันดับ ๙ ไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ๑.๙๕๒๔

ดังนั้น กลุ่มที่มีทัศนคติต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในกรณีนี้ที่ ผู้ตอบแบบสอบถามเคยมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน ๓ อันดับสุดท้าย ได้แก่ ๑) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น ๒) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๓) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นกลุ่มที่ควรได้รับ หรือเข้าร่วมกิจกรรมในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน โดยมีกิจกรรมที่ควรเข้าร่วมดังนี้

กลุ่มประชากรที่มีนัยต่อการนำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมไปใช้งานในการมีส่วนร่วมต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ลำดับ	กลุ่มประชากร	กิจกรรม
๑	๑) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น ๒) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๓) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	การมีส่วนร่วมต่อการปรับปรุงการดำเนินงานของเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔.๓ ความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

ตารางที่ ๖๓ การให้ความสำคัญของการขอรับบริการ (แบบสอบถามข้อ ๑๙)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	พึงพอใจน้อยที่สุด	๒	๐.๕
๒	พึงพอใจน้อย	๑๓	๓
๓	พึงพอใจปานกลาง	๘๘	๒๐
๔	พึงพอใจมาก	๑๑๑	๒๕.๓

๕	พึงพอใจมากที่สุด	๒๒	๕
๖	ไม่ระบุ	๒๐๓	๔๖.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๘๘	

จากตารางที่ ๖๓ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการให้ความสำคัญของการขอรับบริการ โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ พึงพอใจน้อย จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ พึงพอใจปานกลาง จำนวน ๘๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๐ พึงพอใจมาก จำนวน ๑๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ พึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๒๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕ และไม่ระบุ จำนวน ๒๐๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑.๘๘

ตารางที่ ๖๔ ความกระตือรือร้นและความเต็มใจให้บริการ (แบบสอบถามข้อ ๑๙)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	พึงพอใจน้อยที่สุด	๒	๐.๕
ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๒	พึงพอใจน้อย	๑๑	๒.๕
๓	พึงพอใจปานกลาง	๗๙	๑๘
๔	พึงพอใจมาก	๑๑๗	๒๖.๗
๕	พึงพอใจมากที่สุด	๒๗	๖.๒
๖	ไม่ระบุ	๒๐๓	๔๖.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๙๑	

จากตารางที่ ๖๔ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อความกระตือรือร้นและความเต็มใจให้บริการ โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ พึงพอใจน้อย จำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ พึงพอใจปานกลาง จำนวน ๗๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๘ พึงพอใจมาก จำนวน ๑๑๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗ พึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๒๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๒ และไม่ระบุ จำนวน ๒๐๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑.๙๑

ตารางที่ ๖๕ การพุดจาและความสุภาพอ่อนน้อม (แบบสอบถามข้อ ๑๙)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	พึงพอใจน้อยที่สุด	๒	๐.๕
๒	พึงพอใจน้อย	๗	๑.๖
๓	พึงพอใจปานกลาง	๗๒	๑๖.๔
๔	พึงพอใจมาก	๑๑๙	๒๗.๑
๕	พึงพอใจมากที่สุด	๓๓	๗.๕
๖	ไม่ระบุ	๒๐๖	๔๖.๙
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๙๕	

จากตารางที่ ๖๕ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการพุดจาและความสุภาพอ่อนน้อม โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ พึงพอใจน้อย จำนวน ๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ พึงพอใจปานกลาง จำนวน ๗๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔ พึงพอใจมาก จำนวน ๑๑๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑ พึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๓๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๕ และไม่ระบุ จำนวน ๒๐๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๙ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๙๕

ตารางที่ ๖๖ การอำนวยความสะดวกต่อการบริการ (แบบสอบถามข้อ ๑๙)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	พึงพอใจน้อยที่สุด	๒	๐.๕
๒	พึงพอใจน้อย	๗	๑.๖
๓	พึงพอใจปานกลาง	๘๘	๒๐
๔	พึงพอใจมาก	๑๐๒	๒๓.๒
๕	พึงพอใจมากที่สุด	๓๖	๘.๒
๖	ไม่ระบุ	๒๐๔	๔๖.๕
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๙๓	

จากตารางที่ ๖๖ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการอำนวยความสะดวกต่อการบริการ โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ พึงพอใจน้อย จำนวน ๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ พึงพอใจปานกลาง จำนวน ๘๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๐ พึงพอใจมาก จำนวน ๑๐๒ ราย คิด

เป็นร้อยละ ๒๓.๒ พึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๓๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘.๒ และไม่ระบุ จำนวน ๒๐๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑.๙๓

ตารางที่ ๖๗ ขั้นตอนการให้บริการ (แบบสอบถามข้อ ๑๙)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	พึงพอใจน้อยที่สุด	๒	๐.๕
๒	พึงพอใจน้อย	๑๓	๓
๓	พึงพอใจปานกลาง	๘๔	๑๙.๑
๔	พึงพอใจมาก	๙๕	๒๑.๖
๕	พึงพอใจมากที่สุด	๒๙	๖.๖
๖	ไม่ระบุ	๒๑๖	๔๙.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๙๐	

จากตารางที่ ๖๗ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อขั้นตอนการให้บริการ โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ พึงพอใจน้อย จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ พึงพอใจปานกลาง จำนวน ๘๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑ พึงพอใจมาก จำนวน ๙๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖ พึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๒๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๖ และไม่ระบุ จำนวน ๒๑๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๑.๙๐

ตารางที่ ๖๘ ความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๑๙)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	พึงพอใจน้อยที่สุด	๒	๐.๕
๒	พึงพอใจน้อย	๑๐	๒.๓
๓	พึงพอใจปานกลาง	๘๖	๑๙.๖
๔	พึงพอใจมาก	๑๐๘	๒๔.๖
๕	พึงพอใจมากที่สุด	๓๐	๖.๘
๖	ไม่ระบุ	๒๐๓	๔๖.๒

รวม	๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๑.๙๑	

จากตารางที่ ๖๘ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ พึงพอใจน้อย จำนวน ๑๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๓ พึงพอใจปานกลาง จำนวน ๘๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖ พึงพอใจมาก จำนวน ๑๐๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖ พึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๓๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๘ และไม่ระบุ จำนวน ๒๐๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๙๑

ตารางที่ ๖๙ ความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๑๙)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	พึงพอใจน้อยที่สุด	๒	๐.๕
๒	พึงพอใจน้อย	๑๑	๒.๕
๓	พึงพอใจปานกลาง	๗๘	๑๗.๘
๔	พึงพอใจมาก	๑๑๓	๒๕.๗
๕	พึงพอใจมากที่สุด	๓๒	๗.๓
๖	ไม่ระบุ	๒๐๓	๔๖.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๙๓	

จากตารางที่ ๖๙ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ พึงพอใจน้อย จำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ พึงพอใจปานกลาง จำนวน ๗๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘ พึงพอใจมาก จำนวน ๑๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ พึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๓๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๓ และไม่ระบุ จำนวน ๒๐๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๙๓

ตารางที่ ๗๐ ความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๑๙)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	พึงพอใจน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	พึงพอใจน้อย	๑๓	๓
๓	พึงพอใจปานกลาง	๗๘	๑๗.๘
๔	พึงพอใจมาก	๑๑๓	๒๕.๗
๕	พึงพอใจมากที่สุด	๓๑	๗.๑
๖	ไม่ระบุ	๒๐๓	๔๖.๒
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๑.๙๒	

จากตารางที่ ๗๐ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ พึงพอใจน้อย จำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓ พึงพอใจปานกลาง จำนวน ๗๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๘ พึงพอใจมาก จำนวน ๑๑๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๗ พึงพอใจมากที่สุด จำนวน ๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๗.๑ และไม่ระบุ จำนวน ๒๐๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๒ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๑.๙๒

ตารางที่ ๗๑ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	๙๐.๕๗๘	๘	๑๑.๓๒๒	๓.๓๒๙	.๐๐๑
Within Groups	๑๔๖๒.๓๕๕	๔๓๐	๓.๔๐๑		
Total	๑๕๕๒.๙๓๓	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๗๑ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงยอมรับว่าความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร ดังนั้นรายงานวิจัยฉบับนี้จึงสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากรด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๗๑

ตารางที่ ๗๒ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๑.๒๔๕๒	๑.๖๘๙๔๒	เห็นด้วย น้อยที่สุด
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือ นักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๑.๙๑๘๖	๒.๐๔๑๗๗	เห็นด้วย น้อยที่สุด
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๒.๓๒๕๐	๑.๗๕๒๓๔	เห็นด้วย น้อย
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภา วัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภา วัฒนธรรมตำบล	๕๑	๒.๕๙๓๑	๑.๘๔๘๑๑	เห็นด้วย น้อย
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและ รักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการ ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร	๔๘	๒.๑๓๒๘	๑.๙๐๖๑๑	เห็นด้วย น้อย
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๑.๔๕๐๐	๑.๘๓๒๕๕	เห็นด้วย น้อยที่สุด
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิ	๔๓	๑.๘๙๕๓	๒.๐๑๒๐๔	เห็นด้วย

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
	ปัญหาทางวัฒนธรรม				น้อยที่สุด
๘	อื่น ๆ	๓	๓.๖๖๖๗	.๕๗๗๓๕	เห็นด้วย ปานกลาง
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๑.๕๗๑๘	๑.๘๓๑๑๑	เห็นด้วย น้อยที่สุด

จากตาราง ๗๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ดังนี้ อันดับ ๑ อื่น ๆ จำนวน ๓ ราย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๓.๖๖๖๗ อันดับ ๒ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๒.๕๙๓๑ อันดับ ๓ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๒.๓๒๕๐ อันดับ ๔ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๒.๑๓๒๘ อันดับ ๕ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๑.๙๑๘๖ อันดับ ๖ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๑.๘๙๕๓ อันดับ ๗ ไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๑.๕๗๑๘ อันดับ ๘ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๑.๔๕๐๐ อันดับ ๙ ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ ๑.๒๔๕๒

ดังนั้น กลุ่มที่มีความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ๓ อันดับสุดท้าย ประกอบไปด้วย ๑) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น ๓) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยควรได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในการปรับปรุงโครงสร้างภายในและการเพิ่มศักยภาพในการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมโดยมีกิจกรรมที่ควรเข้าร่วมดังนี้

กลุ่มประชากรที่มีนัยต่อการนำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกทางวัฒนธรรมไปใช้งานในการมีส่วนร่วมต่อการปรับปรุงโครงสร้างภายในและการเพิ่มศักยภาพในการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

ลำดับ	กลุ่มประชากร	กิจกรรม
๑	๑) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น ๓) เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	การมีส่วนร่วมต่อการปรับปรุงโครงสร้างภายในและการเพิ่มศักยภาพในการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๕.๑ ทิศนคติต่อประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ตารางที่ ๗๓ การจัดการการขึ้นบัญชี (แบบสอบถามข้อ ๒๐)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	สำคัญน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	สำคัญน้อย	๔	๐.๙
๓	สำคัญปานกลาง	๘๕	๑๙.๔
๔	สำคัญมาก	๒๔๘	๕๖.๕
๕	สำคัญมากที่สุด	๙๒	๒๑
๖	ไม่ระบุ	๙	๒.๑
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๘๘	

จากตารางที่ ๗๓ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการจัดการการขึ้นบัญชี โดยมีความสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ สำคัญน้อย จำนวน ๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ สำคัญปานกลาง

จำนวน ๘๕ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ สำคัญมาก จำนวน ๒๔๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ สำคัญมากที่สุด จำนวน ๙๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๑ และไม่ระบุ จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๐.๘๘

ตารางที่ ๗๔ การพัฒนาประสิทธิภาพ (แบบสอบถามข้อ ๒๐)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	สำคัญน้อยที่สุด	๑	๐.๒
๒	สำคัญน้อย	๒	๐.๕
๓	สำคัญปานกลาง	๗๑	๑๖.๒
๔	สำคัญมาก	๒๓๑	๕๒.๖
๕	สำคัญมากที่สุด	๑๒๔	๒๘.๒
๖	ไม่ระบุ	๑๐	๒.๓
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๒	

จากตารางที่ ๗๔ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการพัฒนาประสิทธิภาพ โดยมีความสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ สำคัญน้อย จำนวน ๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ สำคัญปานกลาง จำนวน ๗๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒ สำคัญมาก จำนวน ๒๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๖ สำคัญมากที่สุด จำนวน ๑๒๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๒ และไม่ระบุ จำนวน ๑๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๓ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๐.๙๒

ตารางที่ ๗๕ การส่งเสริมการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม (แบบสอบถามข้อ ๒๐)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	สำคัญน้อยที่สุด	๐	๐
๒	สำคัญน้อย	๔	๐.๙
๓	สำคัญปานกลาง	๕๖	๑๒.๘
๔	สำคัญมาก	๒๑๖	๔๙.๒
๕	สำคัญมากที่สุด	๑๕๔	๓๕.๑
๖	ไม่ระบุ	๙	๒.๑
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๑	

จากตารางที่ ๗๕ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการส่งเสริมการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม โดยมีความสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐ สำคัญน้อย จำนวน ๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ สำคัญปานกลาง จำนวน ๕๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘ สำคัญมาก จำนวน ๒๑๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒ สำคัญมากที่สุด จำนวน ๑๕๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๑ และไม่ระบุ จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๐.๙๑

ตารางที่ ๗๖ การปรับปรุงโครงสร้างภายใน (แบบสอบถามข้อ ๒๐)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	สำคัญน้อยที่สุด	๐	๐
๒	สำคัญน้อย	๗	๑.๖
๓	สำคัญปานกลาง	๑๐๙	๒๔.๘
๔	สำคัญมาก	๒๓๘	๕๔.๒
๕	สำคัญมากที่สุด	๗๖	๑๗.๓
๖	ไม่ระบุ	๙	๒.๑
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๘๘	

จากตารางที่ ๗๖ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการปรับปรุงโครงสร้างภายใน โดยมีความสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐ สำคัญน้อย จำนวน ๗ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ สำคัญปานกลาง จำนวน ๑๐๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๘ สำคัญมาก จำนวน ๒๓๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒ สำคัญมากที่สุด จำนวน ๗๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ และไม่ระบุ จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลที่ ๐.๘๘

ตารางที่ ๗๗ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน (แบบสอบถามข้อ ๒๐)

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๑	สำคัญน้อยที่สุด	๐	๐
๒	สำคัญน้อย	๓	๐.๗
๓	สำคัญปานกลาง	๖๖	๑๕
๔	สำคัญมาก	๒๑๙	๔๙.๙

ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
๕	สำคัญมากที่สุด	๑๔๒	๓๒.๓
๖	ไม่ระบุ	๙	๒.๑
รวม		๔๓๙	๑๐๐
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		๐.๙๑	

จากตารางที่ ๗๗ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยมีความสำคัญน้อยที่สุด จำนวน ๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐ สำคัญน้อย จำนวน ๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๗ สำคัญปานกลาง จำนวน ๖๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๕ สำคัญมาก จำนวน ๒๑๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๙ สำคัญมากที่สุด จำนวน ๑๔๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ และไม่ระบุ จำนวน ๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ รวมทั้งสิ้น ๔๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลคือ ๐.๙๑

ตารางที่ ๗๘ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	๑๐.๐๓๙	๘	๑.๒๕๕	๑.๘๗๓	.๖๓
Within Groups	๒๘๘.๑๖๔	๔๓๐	.๖๗๐		
Total	๒๙๘.๒๐๓	๔๓๘			

จากการทดสอบจากตารางที่ ๗๘ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < ๐.๐๕$ รายงานวิจัยฉบับนี้จึงไม่ยอมรับว่าทัศนคติต่อประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชากร อย่างไรก็ตามรายงานวิจัยฉบับนี้ ยังคงทำการแจกแจงค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติต่อทัศนคติต่อประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มด้วย One-Way ANOVA ดังตารางที่ ๗๘

ตารางที่ ๗๙ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแยกตามสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
๑	ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/ หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕๒	๔.๑๓๔๖	.๖๒๐๘๔	เห็น ความสำคัญ มาก
๒	ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/ หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่	๔๓	๔.๑๖๗๔	.๕๒๗๒๒	เห็น ความสำคัญ มาก
๓	ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด	๑๐๐	๔.๐๐๔๐	.๘๑๕๕๐	เห็น ความสำคัญ มาก
๔	สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล	๕๑	๓.๙๐๕๙	.๙๗๓๕๓	เห็น ความสำคัญ ปานกลาง
๕	คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษา มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กรุงเทพมหานคร	๔๘	๔.๐๔๑๗	.๖๓๑๐๕	เห็น ความสำคัญ มาก
๖	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กร เอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์ มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น	๔๕	๓.๙๙๕๖	.๕๖๘๐๗	เห็น ความสำคัญ ปานกลาง
๗	เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๔๓	๔.๐๖๐๕	.๖๖๔๐๙	เห็น ความสำคัญ

ลำดับ ที่	สังกัด	จำนวนผู้ทำ แบบทดสอบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
					มาก
๘	อื่น ๆ	๓	๓.๙๓๓๓	.๑๑๕๔๗	เห็น ความสำคัญ ปานกลาง
๙	ไม่ระบุสังกัด	๕๔	๓.๖๓๓๓	๑.๓๑๘๕๒	เห็น ความสำคัญ ปานกลาง

จากตาราง ๗๙ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนี้ อันดับ ๑ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๔.๑๖๗๔ อันดับ ๒ ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๕๒ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๔.๑๓๔๖ อันดับ ๓ เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จำนวน ๔๓ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๔.๐๖๐๕ อันดับ ๔ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๘ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๔.๐๔๑๗ อันดับ ๕ ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จำนวน ๑๐๐ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๔.๐๐๔๐ อันดับ ๖ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น จำนวน ๔๕ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๓.๙๙๕๖ อันดับ ๗ อื่น ๆ จำนวน ๓ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๓.๙๓๓๓ อันดับ ๘ สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล จำนวน ๕๑ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๓.๙๐๕๙ อันดับ ๙ ไม่ระบุสังกัด จำนวน ๕๔ ราย มีค่าเฉลี่ยการให้ความสำคัญที่ ๓.๖๓๓๓

๔.๓ การวิเคราะห์เพื่อรวบรวบผลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามเชิงปริมาณสามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๔.๓.๑ ความคิดเห็นในการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

ผลการศึกษาความคิดเห็นในการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน อันได้จากผลการประชุมกลุ่มย่อยและผลการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ๑. ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒. ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ ๓. ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ๔. สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือสภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล ๕. คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร ๖. องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น ๗. เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๘. อื่น ๆ ซึ่งจากผลการศึกษาเชิงปริมาณในการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ ๘๒

ตารางที่ ๘๐ ความคิดเห็นในการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

ความคิดเห็นในการดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน	
๑. ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานด้านการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	
๑.๑	การดำเนินงานด้านการขึ้นบัญชีที่ผ่านมา เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมยังคงไม่เข้าใจขั้นตอนและวิธีการของกระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อีกทั้งแบบฟอร์มการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมค่อนข้างมีความละเอียดและซับซ้อน ดังนั้น ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่สามารถกรอกแบบฟอร์มการขึ้นบัญชีได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้กระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจึงต้องอาศัยนักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการสำหรับช่วยกรอกแบบฟอร์มการขึ้นบัญชี
๑.๒	แม้ว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีความละเอียดและสมบูรณ์ แต่ถึงกระนั้นคนในชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอาจไม่เข้าใจถึงกระบวนการดังกล่าวอย่างลึกซึ้ง ด้วยเหตุดังกล่าว ควรมีการแก้ปัญหาการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเสนอแนวทางปฏิบัติดังนี้ ๑) ควรจัดจ้างนักวิชาการด้านวัฒนธรรมในพื้นที่ หรือ หน่วยงานจากมหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อ

	แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนลงสำรวจพื้นที่ร่วมกัน ๒) ควรจัดกิจกรรมการอบรมเพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๓) ควรจัดทำสื่อ/เอกสารเผยแพร่ เพื่อถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการขึ้นบัญชี ตลอดจนเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์
๑.๓	การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีการดำเนินการที่ล่าช้าเกินไปและไม่เท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน
๑.๔	สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ การสร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้เรื่องการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมอาจยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักรู้ที่เพียงพอ
๑.๕	แม้ว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ผ่านมาจะมีการประกาศผ่านสื่อออนไลน์ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้คนจำนวนไม่น้อยก็ยังไม่ทราบข้อมูลการประกาศนั้น
๑.๖	การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้มีการดำเนินการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดมีอยู่อย่างจำกัดและไม่เหมาะสมเท่าที่ควร
๑.๗	แบบสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบมก. ๑) เป็นแบบสำรวจข้อมูลด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นผู้จัดทำแบบสำรวจดังกล่าวเอง ในขณะที่แบบจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (แบบมก. ๒) เป็นสิ่งที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดต้องจ้างนักวิชาการหรือบุคลากรจากมหาวิทยาลัยในพื้นที่ดำเนินการแทน เนื่องจากการจัดทำแบบรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คีย์ต้องอาศัยกระบวนการวิจัยและเก็บข้อมูลที่ลึกซึ้ง
๑.๘	คนในชุมชนไม่เข้าใจว่าเหตุใดต้องจัดทำรายการบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จึงนำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำรายการบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๑.๙	ระยะเวลาในการสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีอยู่อย่างจำกัด จึงส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินการ
๑.๑๐	ในการจัดทำแบบรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ไม่ผ่านการเกณฑ์คัดเลือก คณะกรรมการฯ ไม่มีการชี้แจงเหตุผลว่าเหตุใดจึงไม่ผ่านเกณฑ์และต้องปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนใด
๒. ความคิดเห็นที่มีต่อการประสานงานระหว่างกรมส่งเสริมวัฒนธรรมกับภายนอก	
๒.๑	การดำเนินงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และสภาวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัด อาศัยการปฏิบัติตามนโยบายของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักในการดำเนินงาน อีกทั้งกรมส่งเสริม

	วัฒนธรรมยังเป็นผู้จัดสรรงบประมาณสำหรับกิจกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้แก่จังหวัดต่าง ๆ อาทิ การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมในระดับจังหวัด
๒.๒	การประสานงานกับหน่วยงานอื่นอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากนักวิชาการวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดประสบปัญหาเรื่องการลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวคือ ในบางครั้ง นักวิชาการวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ต้องชำระค่าเข้าชมสถานที่เพื่อเข้าไปสำรวจและเก็บข้อมูลในพื้นที่ดังกล่าว
๓. ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	
๓.๑	การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอาจยังไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องการสร้างตระหนักรู้ในคุณค่าและความสำคัญของมรดกวัฒนธรรมประเภทนี้เท่าที่ควร ดังนั้นควรกระตุ้นการรับรู้และส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อาทิ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม หรือ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
๓.๒	การส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นการดำเนินงานที่มักจะเริ่มต้นและเกิดขึ้นโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในขณะที่ควรเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ดังนั้น กรมส่งเสริมวัฒนธรรมควรเป็นเสมือนพี่เลี้ยงที่ดำเนินกิจกรรมกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้าใจว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมคืออะไร เนื่องจากในบางครั้งชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอาจคุ้นชินจนละเลยคุณค่าและความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น ๆ
๓.๓	การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและกิจกรรมด้านวัฒนธรรม
๓.๔	การดำเนินงานด้านการส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ผ่านมาอาจยังไม่ได้กล่าวถึงประเด็นความยั่งยืนในการส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมากเท่าที่ควร ซึ่งการส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนควรคำนึงถึงแรงจูงใจในการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนในชุมชน อาทิ การสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในฐานะทรัพยากรการท่องเที่ยว
๓.๕	ความท้าทายในการส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ การขาดผู้สืบทอดหรือถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เนื่องจาก เมื่อไม่มีผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ก็ย่อมส่งผลให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสูญหายไป

๓.๖	ข้อจำกัดในการส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม คือ การขาดผู้รู้หรือผู้ทรงภูมิปัญญา
๓.๕	ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรือผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และต้องอาศัยงบประมาณจากภาครัฐ
๓.๖	การส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมยังขาดเวทีในการแสดงออกของเยาวชนที่มีความต้องการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๔. ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน	
๔.๑	ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การดำเนินงานด้านเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายนั้น ส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองท้องถิ่น (โดยเฉพาะตำบลและเทศบาล) ซึ่งมีได้คำนึงถึงความสามารถและความสนใจของคณะกรรมการดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ การดำเนินงานจึงไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร
๔.๒	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาตินั้นให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดเก็บข้อมูลและการศึกษาวิจัยเชิงลึก
๔.๓	การสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมในระดับตำบลสามารถใช้เป็นช่องทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๔.๔	การจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมยังขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ
๔.๕	การไม่ได้รับความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดและนักวิจัยในพื้นที่
๔.๖	การขาดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยเฉพาะในชุมชนที่เป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๔.๓.๒ รายงานผลการศึกษาความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกลุ่มผู้ปฏิบัติสืบทอดและบุคลากรกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

จากผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องต่อความต้องการเชิงคุณภาพของกลุ่มที่ได้ทำการศึกษาและสอดคล้องต่อข้อเท็จจริงเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวแทน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ๔๑ การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์และโครงการการดำเนินงานบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ลำดับ	ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ข้อมูลเชิงปริมาณ	ยุทธศาสตร์
๑	ผู้รับผิดชอบการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดขาดที่ปรึกษาในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดที่ไม่มีสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	ผู้ที่ได้รับการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นบัญชี ๓ อันดับสุดท้ายจากการทดสอบในกลุ่มตัวอย่าง ๑) ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่ ๒) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น ๓) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น	การบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๒	นโยบาย บวร: บ้าน วัด โรงเรียน ของรัฐบาล เป็นช่องทางที่ดีในการบูรณาการการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยครุภูมิปัญญา ร่วม กับสถาบันการศึกษาสามารถสร้างความร่วมมือเพื่อผลิตหลักสูตรที่สอดคล้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น	ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยมีความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ สำคัญน้อย คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ สำคัญปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ สำคัญมาก คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ สำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๑ และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของเจ้าของมรดกภูมิปัญญา โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐	การดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ลำดับ	ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ข้อมูลเชิงปริมาณ	ยุทธศาสตร์
		เห็นด้วยน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑.๖ เห็นด้วยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๓ เห็นด้วยมาก คิดเป็นร้อยละ ๓๘ เห็นด้วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๕ และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ควรมีการเปลี่ยนแปลง/ปรับปรุงกระบวนการ โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ เห็นด้วยน้อย คิดเป็นร้อยละ ๕ เห็นด้วยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๖ เห็นด้วยมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓ เห็นด้วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘.๔ และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ ๓.๒	
ลำดับ	ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ข้อมูลเชิงปริมาณ	ยุทธศาสตร์
๓	กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถดำเนินการร่วมกับเครือข่ายวัฒนธรรมในส่วนของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดตั้งชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการเชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาทำการถ่ายทอดความรู้ ทดแทนการร่าง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติว่าควรจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น โดยเห็นด้วยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ เห็นด้วยน้อย คิดเป็นร้อยละ ๔.๑ เห็นด้วยปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖ เห็นด้วยมาก คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗ เห็นด้วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ ๓.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน โดยมีความสำคัญน้อยที่สุด	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ลำดับ	ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ข้อมูลเชิงปริมาณ	ยุทธศาสตร์
	หลักสูตรซึ่งในอดีตครูผู้สอนที่ขาดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไม่สามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปถ่ายทอดสู่นักเรียนและไม่สามารถตอบสนองต่อนโยบาย บวร: บ้าน วัด โรงเรียน	คิดเป็นร้อยละ ๐.๒ สำคัญน้อย คิดเป็นร้อยละ ๐.๙ สำคัญปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔ สำคัญมาก คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ สำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๑ และไม่ระบุ คิดเป็นร้อยละ ๒.๑	
ลำดับ	ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ข้อมูลเชิงปริมาณ	ยุทธศาสตร์
๒	ขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล อาทิ ระบบการรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากส่วนภูมิภาคผ่านช่องทางดิจิทัล	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อขั้นตอนการให้บริการ โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๐.๕ พึงพอใจน้อย คิดเป็นร้อยละ ๓ พึงพอใจปานกลาง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑ พึงพอใจมาก คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖ พึงพอใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖.๖ และไม่ระบุ เป็นร้อยละ ๔๙.๒	การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ

จากตารางข้างต้นคณะผู้วิจัย ได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมที่สามารถดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในประเทศไทยเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เขมะสุนันท์ และคณะผู้วิจัย

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษา

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการศึกษเชิงคุณภาพและปริมาณ คณะผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ซึ่งสอดคล้องต่อความต้องการดั่งผลการศึกษาของกลุ่มที่ได้ทำการศึกษาและสอดคล้องต่อข้อเท็จจริงเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวแทน ดังนี้

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

- กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชี
- กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติและระดับนานาชาติ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่ากระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความยากและซับซ้อนตลอดจนการขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำใบมก. ๒ ที่ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ดังนั้นการดำเนินการจึงต้องอาศัยการจัดจ้างนักวิชาการ ในขณะที่ใบมก.๑ ไม่พบปัญหาดังกล่าว
ข้อมูลเชิงปริมาณ	พบข้อมูลผู้ที่สมควรได้รับการส่งเสริมเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ๑) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่มีทั้งหมด ๒) ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น ๓) องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๒ การดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

- กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมให้มีองค์ความรู้และจัดอบรมให้มีความเข้าใจการสืบทอดถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
- กลยุทธ์ที่ ๒ ยกย่องเชิดชูเกียรติชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรดีเด่นด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- กลยุทธ์ที่ ๓ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ข้อมูลเชิงคุณภาพ	นโยบาย บวร: บ้าน วัด โรงเรียน ของรัฐบาลเป็นช่องทางที่ดีในการบูรณาการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยครูภูมิปัญญา ร่วมกับสถาบันการศึกษาสามารถสร้างความร่วมมือเพื่อผลิตหลักสูตรที่สอดคล้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
ข้อมูลเชิงปริมาณ	พบข้อมูลว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือควรมีการส่งเสริมการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ พบข้อมูลว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นส่วนใหญ่คือควรมีการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พบข้อมูลว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ➤ กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความรู้และความตระหนักรู้ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ➤ กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างเครือข่ายเพื่อดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	
---	--

ข้อมูลเชิงคุณภาพ	กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถดำเนินการร่วมกับเครือข่ายวัฒนธรรมในส่วนของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดตั้งชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยการเชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาทำการถ่ายทอดความรู้ทดแทนการร่างหลักสูตรซึ่งในอดีตครูผู้สอนที่ขาดความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไม่สามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปถ่ายทอดสู่นักเรียน และไม่สามารถตอบสนองต่อต้นนโยบาย บวร: บ้าน วัด โรงเรียน
ข้อมูลเชิงปริมาณ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่เห็นว่าควรสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ในการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ➤ กลยุทธ์ที่ ๑ ยกระดับคุณภาพในการให้บริการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการจัดการวัฒนธรรม ➤ กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรองรับต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านช่องทางดิจิทัล ➤ กลยุทธ์ที่ ๓ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรองรับต่อการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์เป็นฐาน	
---	--

ข้อมูลเชิงคุณภาพ	ขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล อาทิ ระบบการรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากส่วนภูมิภาคผ่านช่องทางดิจิทัล
ข้อมูลเชิงปริมาณ	พบข้อมูลว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการให้ภาครัฐปรับปรุงกระบวนการในการให้บริการแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

จากผลสรุปข้างต้นคณะผู้วิจัย ได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมที่สามารถดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในประเทศ ไทยเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ และนำมาสู่การจัดร่างแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

๕.๒ จัดประชุมกลุ่มย่อยรับฟังความคิดเห็นแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

เนื่องด้วย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม มีเป้าหมายในการจัดทำแผนแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยมอบให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เขมะสุนันท์ หัวหน้าโครงการวิจัยจัดทำแม่บทมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและคณะผู้วิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารธุรกิจ จัดโครงการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ซึ่งจัดขึ้นในวันอังคารที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๕๐๘ วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมจำนวน ๕๔ ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เข้าร่วมจากหน่วยงานภาครัฐ อันได้แก่ ๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒. กระทรวงศึกษาธิการ ๓. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๔. กระทรวงดิจิทัลเพื่อ

เศรษฐกิจและสังคม ๕. การกีฬาแห่งประเทศไทย ๖. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๗. สำนักศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ๘. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ๙. ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ๑๐. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้เข้าร่วมจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด อันได้แก่ ๑. สำนักงานวัฒนธรรมกีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ๒.สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี ๓. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ๔. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ ๕. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผู้เข้าร่วมจากสภาวัฒนธรรมจังหวัด อันได้แก่ ๑. สภาวัฒนธรรมจังหวัดนนทบุรี ๒. สภาวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ๓. สภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ ๔. สภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสาคร ๕. สภาวัฒนธรรมเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ๖. สำนักงานวัฒนธรรมเขตปทุมวัน นอกจากนี้ยังมีผู้เข้าร่วมจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ๑. ชมรมอนุรักษ์และพัฒนาปากกัดพื้นบ้าน กรุงเทพมหานคร ๒. บ้านศิลปะนางเลิ้ง ชุมชนวัดสุนทรธรรมทาน กรุงเทพมหานคร ๓. องค์การยูเนสโก ๔. สภาองค์กรชุมชนเขตตลิ่งชัน ๕. กลุ่มคนตัวเล็กกับการอนุรักษ์ ๖. ประธานตลาดริมคลองเจริญกรุง ๗. ชมรมคนรักในหลวงเขตประเวศ รวมถึง ผู้เข้าร่วมจากสถาบันศึกษา อันได้แก่ ๑. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ๓. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ๔. มหาวิทยาลัยศรีปทุม ๖. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

การประชุมรับฟังความคิดเห็นในครั้งนี้ เริ่มจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประวิทย์ เขมะสุนันท์ กล่าวต้อนรับและกล่าวถึงที่มาและความสำคัญของโครงการวิจัยในการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มย่อยได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการในครั้งนี้ อีกทั้งยังกล่าวถึงขอบเขตของงานวิจัยในครั้งนี้ อันประกอบด้วย ๑. ศึกษา อำนาจหน้าที่และภารกิจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๒. ศึกษา พันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ค.ศ. ๒๐๐๓ ขององค์การยูเนสโก ๓. ศึกษา แผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี ด้านวัฒนธรรมของประเทศ แผนแม่บทวัฒนธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฯ นโยบายรัฐบาล นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๔. กรณีศึกษา: คันท้า วิเคราะห์ การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ จำนวน ๓-๕ ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียแปซิฟิก ยุโรป และแนะแนวทางที่สามารถปรับใช้กับประเทศไทย ๕. บุคลากรในกระทรวงวัฒนธรรม ผู้บริหารกระทรวง คณะกรรมการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บุคลากรของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ๖. ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และอธิบายถึงประเด็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบวิธีวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งการได้มาซึ่งผลการศึกษาเชิงคุณภาพและผลการศึกษาเชิงปริมาณ รวมถึงการนำเสนอสรุปผลการศึกษาเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ดังภาพ

ภาพที่ ๑๐ การประชุมและเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

โดยการประชุมดังกล่าวมีผลสรุปการประชุมเพื่อแก้ไขแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

๕.๓ สรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย แก้ไขแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

จากการทำประชาพิจารณ์แผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔ ในวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ณ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เขมะสุนันท์ และคณะผู้วิจัย ได้รับประเด็นในการปรับปรุงยุทธศาสตร์ แผนการดำเนินงาน และแผนกิจกรรม โดยภาคประชาชนมีส่วนร่วมต่อการแนะนำดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

- ควรมีการให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้ลงลึกในระดับท้องถิ่น รวมถึงทำให้ชุมชนตระหนักรู้ถึงประโยชน์จากการที่ประเทศทำการพัฒนาแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

- ควรมีกระบวนการที่ทำให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาตระหนักถึงคุณค่าในการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาของตนเองไปสู่สังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน

- ควรมีกระบวนการในการสร้างความตระหนักเพื่อให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของการสร้างเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้แก่เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- ควรมีกระบวนการส่งเสริมการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้แก่เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การปรับปรุงโครงสร้างภายในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

- ควรมีการจัดเตรียมแผนอัตรากำลังเพื่อรองรับต่อการสรรหาบุคลากรทางดิจิทัล อาทิ นักสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เพื่อรองรับต่อการพัฒนาระบบดิจิทัล ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรและกระบวนการภายในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

- ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลในการจัดทำสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ อาทิ การใช้ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ จากการไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เพื่อบูรณาการเข้ากับข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๕.๔ แผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

๑. วิสัยทัศน์

“ประชาชนมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนำไปสู่
การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติอย่างยั่งยืน”

๒. พันธกิจ

พันธกิจที่ ๑ ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมวัฒนธรรม

พันธกิจที่ ๒ ส่งเสริมประชาชนให้มีความตระหนักในการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทาง

พันธกิจที่ ๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างให้มีเครือข่ายความร่วมมือด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

พันธกิจที่ ๔ ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการนำระบบสารสนเทศมาใช้

๓. เป้าประสงค์โดยรวม

๑. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับการขึ้นบัญชีอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
๒. เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความตระหนักในการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๓. เครือข่ายความร่วมมือมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๔. กระบวนการดำเนินงานได้รับการพัฒนาด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๑) เป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ ๑

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับการขึ้นบัญชีอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๒) ตัวชี้วัด

- ๒.๑ เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความรู้และความเข้าใจต่อการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพิ่มมากยิ่งขึ้น
- ๒.๒ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับการขึ้นบัญชีระดับชาติและระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น

๓) กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ การขึ้นบัญชี

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมยังขาดความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชี อย่างไรก็ตาม กระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวางทุกชั้นตอน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างความรู้และความเข้าใจด้านการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้วยการ

- รณรงค์ให้เกิดการสร้างความรู้ความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- รณรงค์ให้มีจัดโครงการส่งเสริมการสร้างความรู้และความเข้าใจเรื่องการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่าง

ต่อเนื่อง โดยเอื้อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อาทิ โครงการฝึกอบรมความรู้
เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแก่เยาวชนในชุมชน เป็นต้น

- ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทุกรูปแบบ ทั้งในระบบและนอกระบบ
- สนับสนุนการสร้างสรรคหรือเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่สถาบันต่าง ๆ ในการจัดการฝึกอบรมเรื่องการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- สร้างเครือข่ายขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ เครือข่ายสนับสนุนให้ชุมชนร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- อบรมการจัดทำใบมก.๑ และ ใบมก.๒ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ๓ อันประกอบด้วย ๑. ผู้ทรงคุณวุฒิ ๒. ชุมชนผู้ปฏิบัติสืบทอด ๓. องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร

แผนงานที่ ๑ ศึกษาและจัดรวบรวบองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๑ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้วยการ ๑. จัดทำผลงานวิจัย บทความวิชาการ รวบรวมข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชี ๒. วิเคราะห์จัดกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม ๓. จัดการฝึกอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๔. ส่งเสริมให้มีการบรรจุองค์ความรู้ด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมลงในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
แผนงานที่ ๒ จัดทำแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๑ จัดทำแหล่งเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้วยการ ๑. จัดทำแหล่งเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในรูปแบบ “Application” และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ๒. Update ระบบคลังข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในฐานะแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัย ๓. ส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งออฟไลน์และออนไลน์ ๔. จัดงานนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนงานที่ ๓ จัดทำการอบรมการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมบนสื่อออนไลน์

แผนกิจกรรมที่ ๑ จัดทำกรอบรมไบม.ภ.๑ ผ่านสื่อออนไลน์

แผนกิจกรรมที่ ๒ จัดทำกรอบรูปใบม.ภ.๒ ผ่านสื่อออนไลน์

แผนกิจกรรมที่ ๓ จัดทำใบประกาศและ/หรือบัตรสมาชิกผู้ที่ผ่านการอบรมใบม.ภ. ๑ และใบม.ภ. ๒

แผนกิจกรรมที่ ๔ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด องค์ร
ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร อาทิต ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และภาคี
เครือข่ายภาคเอกชน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖

กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติและระดับนานาชาติ ด้วยการ

- ส่งเสริมให้มีการสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่น ๆ อาทิ โครงการเยาวชนนักสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมการรวบรวมและจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อันหมายถึงข้อมูลรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัด
- สนับสนุนแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- สนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อาทิ เครือข่ายวัฒนธรรมชุมชนเพื่อจัดทำรายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- สนับสนุนการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

- ภาครัฐมีมาตรการสนับสนุนหรือสร้างแรงจูงใจที่เอื้อประโยชน์ต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในฐานะหลักฐานสำคัญในการแสดงความเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในอาณาเขตประเทศไทย
- สนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ อาทิ โครงการแลกเปลี่ยนข่าวสารและประสบการณ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น

แผนงานที่ ๑ ชุมชนนักสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๑ ส่งเสริมความร่วมมือในการสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับชุมชน แผนกิจกรรมที่ ๒ จัดทำผลงานวิจัย บทความวิชาการ รวบรวมข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนงานที่ ๒ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๑ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แผนกิจกรรมที่ ๒ จัดทำและรวบรวมการสำรวจมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในชุมชน
แผนงานที่ ๓ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเรียนรู้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๑ สนับสนุนการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และถ่ายทอดความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร อาทิ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๑) เป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ ๒

เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความตระหนักในการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑ เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับการยกย่องเพิ่มมากขึ้น

๒.๒ เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้รับการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความตระหนักในการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการสนับสนุนให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๓) กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมให้มืองค์ความรู้และจัดอบรมให้มีความเข้าใจการสืบทอดถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

แผนงานที่ ๑ สืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
แผนกิจกรรมที่ ๑ ประกาศรับสมัครผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม
แผนกิจกรรมที่ ๒ จัดงานนิทรรศการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้วยการ
๑. สาธิตทางวัฒนธรรม
๒. จัด Work Shop การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้ผู้เข้าร่วมนิทรรศการได้มีส่วนร่วม
๓. จัดการประกวดผลงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๓ ส่งเสริมกระบวนการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในชุมชน
๑. สร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าและความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในชุมชน
๒. ผลักดันให้เกิดการจัดตั้งศูนย์การสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประจำชุมชนท้องถิ่น

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร อาทิตุ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ.๒๕๖๖

กลยุทธ์ที่ ๒ ยกย่องเชิดชูเกียรติชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรดีเด่นด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติในฐานะที่เป็นผู้ที่ส่งเสริมการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แผนงานประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุนการยกย่องเชิดชูเกียรติชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรดีเด่นด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

แผนงานที่ ๑ ยกย่องเชิดชูเกียรติชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรดีเด่นด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

แผนกิจกรรมที่ ๑ ยกย่องเชิดชูเกียรติ ด้วยการ

๑. จัดประชุมคณะกรรมการจัดทำเกณฑ์พิจารณาคัดเลือก๒. ประกาศรับสมัครคัดเลือกชุมชน๓. จัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกชุมชน๔. คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบชุมชนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือก๕. ประกาศผลการคัดเลือก๖. จัดงานมอบโล่รางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร อาทิตุ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖

กลยุทธ์ที่ ๓ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานด้านการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สามารถดำเนินการได้ด้วยการอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชน

แผนงานที่ ๑ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๑ รวบรวมความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ประเด็นเนื้อหาสาระสำคัญที่น่าสนใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แผนกิจกรรมที่ ๒ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๑. ประชาสัมพันธ์ออฟไลน์ : ๑.๑ จัดทำเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๑.๒ จัดงาน Event เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๒. ประชาสัมพันธ์ออนไลน์ : ๒.๑ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและประเด็นเนื้อหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านเว็บไซต์ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม รวมถึงเว็บไซต์อื่น ๆ ๒.๒ จัดทำวิดีโอทัศน์เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านช่องทางออนไลน์ ได้แก่ Youtube, Facebook ๒.๓ จัดทำข้อความ/รูปภาพเผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านช่องทางออนไลน์ ๒.๔ จัดทำข้อความ/รูปภาพเผยแพร่และประชาสัมพันธ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านช่องทางออนไลน์ ๓. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ประกาศทางสื่ออื่น ๆ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การที่ไม่แสวงหาผลกำไร อาทิตย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ.๒๕๖๖

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๑) เป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ ๓

เครือข่ายความร่วมมือมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑ เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

๒.๒ เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

๓) กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความรู้และความตระหนักรู้ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

เนื่องจากเครือข่ายทางวัฒนธรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่ง อาทิ ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ช่วยลดการทำงาน และการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน ทำให้การพัฒนา สามารถในด้านต่าง ๆ ดำเนินไปได้ก้าวหน้า รวดเร็ว และส่งผลต่อสังคมในวงกว้างยิ่งขึ้น การสร้างความรู้และความตระหนักรู้ในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ผ่านเครือข่ายในระดับชุมชนและภาคประชาชนจึงส่งผลให้ เกิดประสิทธิผลด้านความยั่งยืนในทุกมิติ

แผนงานที่ ๑ ศึกษาเพื่อกำหนดเครือข่ายส่งเสริมความรู้และความตระหนักรู้ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

แผนกิจกรรมที่ ๑ ศึกษารวบรวมความคิดเห็น เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดเครือข่ายส่งเสริมความรู้และความตระหนักรู้ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๒ จัดตั้งเครือข่ายส่งเสริมความรู้และความตระหนักรู้ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ด้วยการ
๑. จัดการประชุมแลกเปลี่ยนความเห็น
๒. กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการต่อไป

แผนงานที่ ๒ จัดประชุมเครือข่ายส่งเสริมความรู้และความตระหนักรู้ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

แผนกิจกรรมที่ ๑ กำหนดทิศทางของเครือข่ายส่งเสริมความรู้และความตระหนักรู้ในการบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในประเด็นต่าง ๆ อันประกอบด้วย
๑. การบริหารจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒. การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แผนกิจกรรมที่ ๒ ดำเนินการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินการ รวมถึงกำหนดแผนในปีถัดไป
แผนงานที่ ๓ การสร้างความรู้ในระดับชุมชนและภาคประชาชน (ในแต่ละเครือข่าย)
แผนกิจกรรมที่ ๑ จัดการฝึกอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ในแต่ละเครือข่าย) ด้วยการ ๑. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๒. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน แผนกิจกรรมที่ ๒ จัดการทดสอบวัดความรู้หลังการอบรม (ในแต่ละเครือข่าย) แผนกิจกรรมที่ ๓ จัดการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้กับตัวอย่างเครือข่ายชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นหรือได้รับรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร อาทิจุมนานุษยวิทยาสรีนธร และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖

กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างเครือข่ายเพื่อดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และภาคประชาชน มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมในการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้วยเหตุดังกล่าวจึงนำมาสู่กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างเครือข่ายเพื่อดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยประกอบด้วยแผนงานดังนี้

แผนงานที่ ๑ ศึกษาเพื่อกำหนดเครือข่ายดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

แผนกิจกรรมที่ ๑ ศึกษารวบรวมความคิดเห็น เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดเครือข่ายดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม แผนกิจกรรมที่ ๒ จัดตั้งเครือข่ายดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ด้วยการ ๑. จัดการประชุมแลกเปลี่ยนความเห็น ๒. กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการต่อไป
แผนงานที่ ๒ จัดประชุมเครือข่ายดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
แผนกิจกรรมที่ ๑ กำหนดทิศทางของเครือข่ายดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในประเด็นต่าง ๆ อันประกอบด้วย ๑. การดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๒. การสืบทอดและถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน แผนกิจกรรมที่ ๒ ดำเนินการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินการ รวมถึงกำหนดแผนในปีถัดไป
แผนงานที่ ๓ การสร้างความรู้ในระดับชุมชนและภาคประชาชน (ในแต่ละเครือข่าย)
แผนกิจกรรมที่ ๑ จัดการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (ในแต่ละเครือข่าย) ด้วยการ ๑. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ๒. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน แผนกิจกรรมที่ ๒ จัดการทดสอบวัดความรู้หลังการอบรม (ในแต่ละเครือข่าย) แผนกิจกรรมที่ ๓ จัดการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้กับตัวอย่างเครือข่ายชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นหรือได้รับรางวัลยกย่องเชิดชูเกียรติ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมศิลปากร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร อาทิตยสถาน มานุษยวิทยาสิรินธร และภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

ระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ

๑) เป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ ๔

กระบวนการดำเนินงานได้รับการพัฒนาด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

๒) ตัวชี้วัด

๒.๑ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสามารถปรับปรุงการให้บริการทางด้านดิจิทัลได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๒.๒ ได้รับระบบสารสนเทศซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๓) กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ ยกระดับคุณภาพในการให้บริการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการจัดการวัฒนธรรม

ภาครัฐมีหน้าที่ในการให้บริการเพื่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ในการนี้จึงจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดผ่านกระทรวงวัฒนธรรม แม้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศจะสามารถถูกพัฒนาขึ้นมาได้ในเวลาอันรวดเร็วผ่านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจเพื่อสังคมและกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หากแต่บุคลากรของของภาครัฐเองยังคงต้องได้รับการพัฒนาให้ตนเองสามารถปรับตัวเข้ากับกระบวนการทางดิจิทัลที่ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อให้ภาครัฐสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศได้และสามารถให้บริการที่เป็นเลิศได้สอดคล้องต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในที่สุด แผนงานจึงประกอบด้วย ๑ แผนกิจกรรม คือ การพัฒนาระดับคุณภาพในการให้บริการ

แผนงานที่ ๑ การพัฒนาระดับคุณภาพในการให้บริการ	
แผนกิจกรรมที่ ๑. การพัฒนาระดับคุณภาพในการให้บริการทางดิจิทัล	๑.๑ การจัดตั้งคณะกรรมการการพัฒนาระดับคุณภาพในการให้บริการทางดิจิทัล
	๑.๒ การฝึกอบรมมาตรฐาน ITIL: Information Technology Infrastructure Library
	๑.๓ การกำหนดกลยุทธ์ในการให้บริการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ
	๑.๔ การออกแบบงานบริการให้สอดคล้องต่อกลยุทธ์
	๑.๕ การให้บริการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องต่อกระบวนการที่ได้รับการออกแบบไว้
	๑.๖ การตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑.๗ การนำผลที่ได้จากการตรวจสอบมาใช้ในการปรับปรุงกลยุทธ์ในการให้บริการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ระยะเวลาการดำเนินโครงการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรองรับต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านช่องทางดิจิทัล

กระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยเอกสารที่มีความซับซ้อนและมีกระบวนการในการส่งมอบเอกสารในแต่ละขั้นตอนจำนวนมากโดยมีผู้รับผิดชอบหลักคือกระทรวงวัฒนธรรม ส่งผลให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเกิดความยากลำบากในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ช่วยสนับสนุนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมผ่านช่องทางดิจิทัลอันจะก่อให้เกิดการให้บริการที่เหนือความคาดหวังของผู้รับบริการตลอดกระบวนการขึ้นบัญชีด้วยความรับผิดชอบของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการขึ้นบัญชีดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานซึ่งล้วนมีส่วนร่วมต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม อันประกอบไปด้วย กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่นำมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในการเสริมสร้างเศรษฐกิจสอดคล้องกับกระทรวงพาณิชย์ซึ่งทำหน้าที่ในการส่งเสริมให้เจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสามารถสร้างรายได้ และกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการประกอบกิจการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนงานจึงประกอบด้วย ๑ แผนกิจกรรม คือ การพัฒนาระบบจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

แผนงานที่ ๑ การพัฒนาระบบจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

แผนกิจกรรมที่ ๑ การพัฒนาระบบ

๑.๑ จัดตั้งคณะกรรมการการพัฒนาระบบจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๑.๒ ทำการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาระบบ ประกอบไปด้วย Software Specification and Requirement โดยมีส่วนร่วมจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน

๑.๓ ทำการพัฒนาระบบจัดการข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยมีส่วนประกอบคือ

๑.๓.๑ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ โดยสามารถรองรับต่อข้อมูลในลักษณะ Unstructured Data

and Structure data

๑.๓.๒ Web Application ซึ่งผู้ใช้สามารถนำข้อมูลเข้าในหลากหลายรูปแบบ อาทิ PDF หรือ MVC

๑.๓.๓ Mobile Application ซึ่งผู้ใช้สามารถนำข้อมูลเข้าในหลากหลายรูปแบบ อาทิ PDF หรือ MVC ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่

๑.๓.๔ รายงานเพื่อแสดงผลในมุมมองต่าง ๆ โดยประชาชนสามารถติดตามความก้าวหน้าของการขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมผ่านระบบจัดการฐานข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมได้ อีกทั้งภาครัฐเองก็สามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการขึ้นบัญชีมรดกทางวัฒนธรรมขึ้นสู่ระบบในรูปแบบของรายงานได้เช่นกัน

๑.๔ ทำการทดสอบโดยมีส่วนร่วมจากทั้งภาครัฐและภาคประชาชน

๑.๕ การอบรมแก่ตัวแทนจากภาครัฐและภาคประชาชน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม

ระยะเวลาการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖

กลยุทธ์ที่ ๓ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อรองรับต่อการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์เป็นฐาน

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่ได้เกิดขึ้นและดำรงอยู่โดยมีเส้นแบ่งของจังหวัดเป็นกรอบ หากแต่ถูกถ่ายทอดและสืบทอดผ่านเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานอยู่เสมอส่งผลให้เกิดการเคลื่อนที่และการกระจายตัวของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งมีหน้าที่ในการส่งเสริมเครือข่ายทางวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องทำการรวบรวมข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยมีภูมิศาสตร์เป็นฐานในการนำวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทั้งในมิติของการส่งเสริมรักษาและการสืบทอดถ่ายทอดผ่านเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมโดยได้รับความร่วมมือจากกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีกรมโยธาธิการและผังเมืองที่ทำหน้าที่ในการประสานงานกับส่วนปกครองท้องถิ่นในการรวบรวมข้อมูลแผนที่ แผนงานจึงประกอบด้วย ๑ แผนกิจกรรม คือ การพัฒนาระบบ Big Data เพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์

แผนงานที่ ๑ การพัฒนาระบบ Big Data เพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์

แผนกิจกรรมที่ ๑ การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาแผนการพัฒนาระบบ Big Data เพื่อสนับสนุนการ

ตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์

แผนกิจกรรมที่ ๒ การคัดเลือกผู้รับจ้างพัฒนาระบบ Big Data เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์

แผนกิจกรรมที่ ๓ คณะกรรมการแผนการพัฒนาระบบ Big Data เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์

ทำการสรรหา และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างบูรณาการ

แผนกิจกรรมที่ ๔ การรวบรวมและพัฒนาข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจทางด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อนำเข้าสู่ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

แผนกิจกรรมที่ ๕ การพัฒนารายงานเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล

แผนกิจกรรมที่ ๖ การทดสอบและติดตั้งระบบ Big Data เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงภูมิศาสตร์

แผนกิจกรรมที่ ๗ การอบรมการใช้งานระบบแก่ผู้ใช้ข้อมูล

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจเพื่อสังคม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย กรมโยธาธิการและผังเมือง

ระยะเวลาการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๖

แผนผังภาพรวมแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

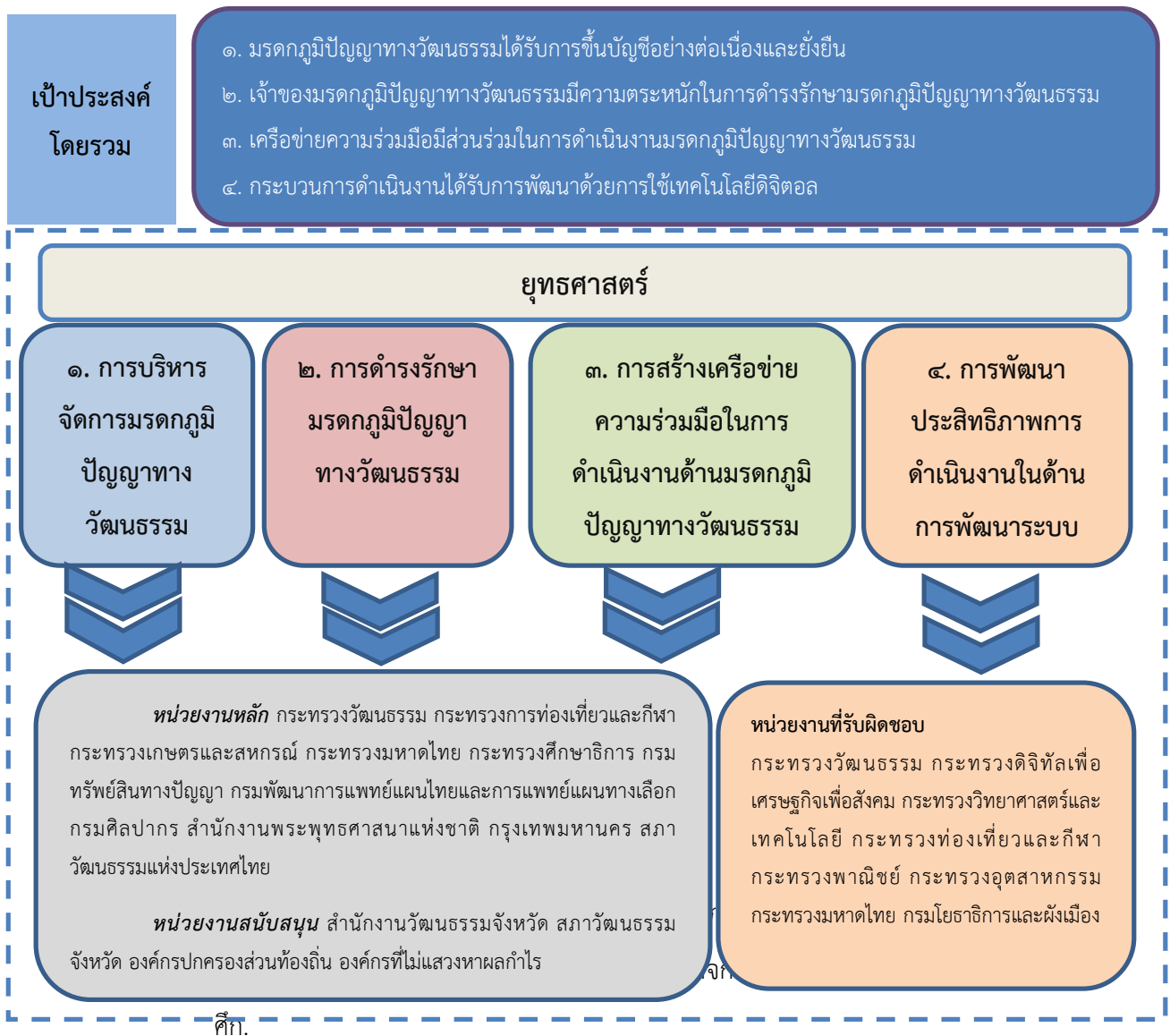
กรอบยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๔

วิสัยทัศน์

“ประชาชนมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนำไปสู่การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๒. ส่งเสริมประชาชนให้มีความตระหนักในการดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๓. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างให้มีเครือข่ายความร่วมมือด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน
๔. ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานในด้านการนำระบบสารสนเทศมาใช้

กัญญ์สิริ จันทรเจริญ. (2552). *การวิจัยทางการแพทย์: แนวคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ:

สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

ธนิช เลิศชาญฤทธ์. (2554). *การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

(องค์การมหาชน).

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สาวตรี สุวรรณสถิตย์. (2554). “ตอบคำถามเกี่ยวกับอนุสัญญามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ กรณีขึ้น

ทะเบียน ‘ละครรำราชสำนักเขมร’ และ ‘หนังเชิดเงาใหญ่ แสบกทม ของกัมพูชา’.” เอกสารใน

- การประชุมรับฟังความคิดเห็นของการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก เสนอที่โรงแรมบางกอกภูเขา, 27 กันยายน 2554.
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา. (2557). คำแถลงนโยบายของคณะมนตรี. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Administration of Cultural Affairs in Japan. (2010). *Agency for Cultural Affairs, Chapter VI Preservation and tilization of Cultural Properties*. Retrieved from http://www.bunka.go.jp/english/pdf/h21_chapter_06.pdf
- Aikawa-Faure, N. (2009). From the Proclamation of Masterpieces to the Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage. In *Intangible Heritage*, 13 - 44. Edited by Laurajane Smith and Natsuko Akagawa. London: Routledge.
- Arimini, Gusti Ayu. (2014). *Identifikasi Permasalahan Pencatatan Warisan Budaya Takbenda Indonesia*. Retrieved March 12, 2017, from file:///C:/Users/007/Downloads/3-1-1-SM.pdf.
- BBC. (2018). *ฝรั่งเศสชื่นชมปึงประชาชาติเป็นมรดกวัฒนธรรมของโลก*. Retrieved 13 April 2018, from <http://www.bbc.com/thai/international-42679564>
- Boyce C. and Neale P. (2006). *Conducting In-Depth Interviews: A Guide for Designing and Conducting In-Depth Interviews for Evaluation Input*. n.p.: Pathfinder International Tool Series.
- Bryman, A. & Bell, E. (2015) "Business Research Methods" 4th edition, p.160
- National Heritage Act 2005*. (2017). Retrieved from <http://www.gtwhi.com.my/index.php/resource/important-documents/national-heritage-act-2005>
- Darmaputera, Eka. (1988). *Pancasila and the Search for Identity and modernity in Indonesian Society: A Cultural and Ethical Analysis*. Leiden: Brill.
- Departemen Kebudayaan dan Pariwisata and Kantor UNESCO Jakarta. (2009). *Buku Panduan Praktis Pencatatan Warisan Budaya Takbenda Indonesia*. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001869/186978m.pdf>.

- Dilahad R. M. and Latif M. I. (2013). Focus Group Interview as a Tool for Qualitative Research: an Analysis. *Pakistan Journal of Social Sciences (PJSS)*. Vol. 22, No. 1, pp. 191 – 198.
- FCICH. (2018). *French Center For Intangible Cultural Heritage*. Retrieved 13 April 2018, from <http://www.cfpci.fr/english>
- Intangible Cultural Heritage Centre for Asia and the Pacific. (2010). *Intangible Cultural Heritage Safeguarding Efforts in Indonesia*. Retrieved March 2, 2017, from <http://www.ichcap.org>.
- Jones, Tode. (2013). *Culture, Power, and Authoritarianism in the Indonesian State: Cultural Policy across the Twentieth Century to the Reform Era*. Leiden: Brill.
- Kim Yersu. (1976). *Cultural Policy in the Republic of Korea*. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Korean Government. (2010). *Cultural Heritage Protection Act*. Retrieved from <http://wlaw.klri.re.kr/eng/search/search>
- Lee Jong-Hui. (2557). องค์การและนโยบายปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของประเทศเกาหลีและบทบาทขององค์กรปกป้องคุ้มครอง. Cultural Heritage Administration (CHA) of Korea.
- Ministry of Culture. (2014). *Thai Government's Perspective on Safeguarding Intangible Cultural Heritage*. Ministry of Culture.
- Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Indonesia and UNESCO Office, (2009). *Practical Handbook for Inventory of Intangible Cultural Heritage of Indonesia*. Jakarta. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001869/186978m.pdf>.
- Park, Seong-yong. (2013) *On Intangible Heritage Safeguarding Governance: An Asia-Pacific Context*. n.p.: Cambridge Scholars Publishing.

- Ruggles, F. and Silverman, H. (2009). From Tangible to Intangible Heritage. In *Intangible Heritage Embodied*, D. Fairchild Ruggles and Halaine Silverman (eds.), 1 - 13. New York: Springer.
- Soebadio, Haryati. (1985). *Cultural Policy in Indonesia*. Paris: The United Nations.
- UNESCO. (2003, October). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001325/132540e.pdf>
- _____. (2013). *Asia and the Pacific: List of conventions ratified and non-ratified by country*. Retrieved from http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=23045&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- _____. (2014). *Periodic report No. 00824/France*. Retrieved 13 April 2018, from <https://ich.unesco.org/en-state/france-FR?info=periodic-reporting>

ภาคผนวก

ประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประเด็นแรก	การจัดการการขึ้นบัญชี
ประเด็นที่สอง	การพัฒนาประสิทธิภาพ
ประเด็นที่สาม	การส่งเสริมการสืบทอดและถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม
ประเด็นที่สี่	การปรับปรุงโครงสร้างภายใน
ประเด็นที่ห้า	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงาน

ประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

ประเด็นแรก	การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม การสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจในการขึ้นบัญชี
	<u>ประเด็นคำถาม</u>

- วัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างไร
- วัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด มีส่วนร่วมในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร
- จากรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ได้ประกาศขึ้นบัญชี ท่านทราบหรือไม่ว่ามีรายการใดบ้างที่เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในจังหวัดของท่าน
- ท่านคิดว่าการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สอง การประสานงานระหว่างกรมส่งเสริมวัฒนธรรมกับภายนอก อันประกอบด้วย วัฒนธรรมจังหวัด ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด

ประเด็นคำถาม

- วัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด มีการทำงานหรือดำเนินงานอย่างไร
- วัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด ประสานงานกับกรมส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างไร
- วัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรม และกรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีการให้บริการอย่างไร
- ท่านคิดว่าประชาชนเจ้าของมรดกวัฒนธรรมมีทัศนคติต่อการดำเนินงานของวัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด อย่างไร
- ท่านคิดว่าประชาชนเจ้าของมรดกวัฒนธรรมมีความพึงพอใจต่อการทำงานของวัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด อย่างไร
- ท่านคิดว่าประชาชนเจ้าของมรดกวัฒนธรรมคิดเห็นอย่างไรต่อการให้บริการของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
- วัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรม และกรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีส่วนร่วมกับประชาชนเจ้าของวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สาม การส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม

- วัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างไร
- วัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด มีความร่วมมือในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ผ่านมาเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ประเด็นที่สี่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชน

ประเด็นคำถาม

- การดำเนินงานของวัฒนธรรมจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีความร่วมมือกับคนในชุมชนหรือไม่ อย่างไร

แบบสอบถามเชิงปริมาณ

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเพื่อจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยกระทรวงวัฒนธรรม แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตลอดจนทัศนคติและความพึงพอใจ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านในการตอบแบบสอบถามและขอขอบพระคุณในความร่วมมือทางวิชาการ โดยข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ

แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๓ ทัศนคติและความพึงพอใจ

ส่วนที่ ๔ การดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วม

ส่วนที่ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. กรุณาระบุเพศของท่าน

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. กรุณาระบุอายุของท่าน

☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี

☐ ๒๐-๓๐ ปี

☐ ๓๑-๔๐ ปี

☐ ๔๑-๕๐ ปี

☐ ๕๑-๖๐ ปี

☐ มากกว่า ๖๐ ปี

๓. กรุณาระบุระดับการศึกษาของท่าน

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา

☐ อนุปริญญา/อาชีวศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

๔. กรุณาระบุสังกัดของท่าน หรือความเกี่ยวข้องต่อมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ในฐานะภาคีเครือข่าย

☐ ๑. ชุมชนผู้ปฏิบัติและสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและ/หรือครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

☐ ๒. ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรมและ/หรือนักวิชาการอิสระในพื้นที่

☐ ๓. ข้าราชการในกลุ่มส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

☐ ๔. สภาวัฒนธรรมจังหวัด และ/หรือ สภาวัฒนธรรมอำเภอ และ/หรือ สภาวัฒนธรรมตำบล

☐ ๕. คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับชาติ และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมระดับจังหวัด และ/หรือ คณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร

☐ ๖. องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เช่น สมาคมมูลนิธิ และ/หรือ องค์กรเอกชน และ/หรือ องค์กรมหาชน เช่น ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เป็นต้น

☐ ๗. เยาวชนที่มีความรู้ในสาขามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

☐ ๘. อื่น ๆ (กรุณาระบุ).....

๕. กรุณาระบุจังหวัดของท่าน

☐ กรุงเทพมหานคร

☐ จังหวัด (กรุณาระบุ).....

ส่วนที่ ๒ ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๖. กรุณาตอบแบบสอบถามประเด็นการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดังนี้

ประเด็นคำถาม	ถูก	ผิด
“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” มีความหมายเดียวกันกับ “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้”		
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สูญหายไปแล้ว (ไม่มีการฟื้นฟู) สามารถนำมาขึ้นบัญชีใหม่ได้อีกครั้ง		
ลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ๑. วรรณกรรมพื้นบ้านและภาษา ๒. ศิลปะการแสดง ๓. แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และงานเทศกาล ๔. ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล ๕. งานช่างฝีมือดั้งเดิม ๖. การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้		
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจะต้องมีคุณสมบัติที่มีการถือปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน		
คุณสมบัติประการหนึ่งของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมคือจะต้องได้รับการถ่ายทอด/สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น		

การเสนอชื่อรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อขึ้นบัญชีระดับนานาชาติ สามารถกระทำได้ปีละ ๑ รายการ/๑ ประเภท เท่านั้น		
การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้นจะต้องเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน		
การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต้องได้รับการยินยอมจากเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมก่อน		
รายการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมประกอบด้วย รายการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จำเป็นต้องส่งเสริมและรักษาอย่างเร่งด่วน		
การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแตกต่างจากการจดลิขสิทธิ์		

๗. กรุณาประเมินความรู้ความเข้าใจของท่านต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม	ความ เข้าใจ น้อย ที่สุด	ความ เข้าใจ น้อย	ความ เข้าใจ ปานกลาง	ความ เข้าใจ มาก	ความ เข้าใจ มาก ที่สุด
ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”					
ท่านเข้าใจกระบวนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม					

๘. กรุณาประเมินความรู้ความเข้าใจของท่านต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม	ความ เข้าใจ น้อย ที่สุด	ความ เข้าใจ น้อย	ความ เข้าใจ ปาน กลาง	ความ เข้าใจ มาก	ความ เข้าใจ มาก ที่สุด
ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า					

“ส่งเสริมและรักษา”					
ท่านเข้าใจกระบวนการส่งเสริม และรักษามรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม					

๙. กรุณาประเมินความรู้ความเข้าใจของท่านต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม	ความ เข้าใจ น้อย ที่สุด	ความ เข้าใจ น้อย	ความ เข้าใจ ปาน กลาง	ความ เข้าใจ มาก	ความ เข้าใจ มาก ที่สุด
ท่านเข้าใจความหมายของคำว่า “เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม”					
ท่านเข้าใจกระบวนการดำเนินงาน แบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม					

ส่วนที่ ๓ ทักษะคิด และความพึงพอใจ

๑๐. กรุณาประเมินทักษะคิดของท่านต่อการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม	ไม่	เห็น	เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
--------------	-----	------	----------	----------	----------

	เห็นด้วย	ด้วย น้อย	ปานกลาง	มาก	มาก ที่สุด
ขั้นตอนการขึ้นบัญชีมรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรม ควรมีการ เปลี่ยนแปลง/ปรับปรุง					
แบบฟอร์มการขึ้นบัญชีมรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรม มีความ ซับซ้อน					
ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้าน การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนเจ้าของ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม					
การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดต้อง อาศัยการมีส่วนร่วมของเจ้าของ มรดกภูมิปัญญา					

๑๑. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

๑๒. กรุณาประเมินทัศนคติของท่านต่อการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม	ไม่ เห็นด้วย	เห็น ด้วย น้อย	เห็นด้วย ปานกลาง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย มาก ที่สุด
การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิ ปัญญาทางวัฒนธรรม ควรมีการ เปลี่ยนแปลง/ปรับปรุง กระบวนการ					
ควรจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมและรักษา					

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น					
ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม					
ควรมีบทลงโทษในกรณีที่ทำให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเกิดความเสียหาย หรือนำไปใช้ในทางที่ผิด					

๑๓. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๔ การดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วม

๑๔. กรุณาประเมินทัศนคติของท่านต่อการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด
กิจกรรมการของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีความเหมาะสมกับชุมชน/เครือข่าย					
กิจกรรมการที่เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมดำเนินการสร้างประโยชน์ต่อชุมชน/เครือข่าย					

การจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมรดก ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมี ประสิทธิภาพ					
เครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรมควร มีการเปลี่ยนแปลง/ ปรับปรุงการดำเนินงาน					

๑๕. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๑๖. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย (ข้ามไปทำ ๑๘)

๑๗. กรุณาประเมินทัศนคติของท่านต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม	ไม่ เห็นด้วย	เห็น ด้วย น้อย	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย มากที่สุด
การมีส่วนร่วมของชุมชน/เครือข่าย ในการกำหนดกิจกรรม					
กิจกรรมของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีความเหมาะสมกับชุมชน/ เครือข่าย					
กิจกรรมต่าง ๆ ที่กรมส่งเสริม วัฒนธรรมดำเนินการสร้างประโยชน์ ต่อชุมชน/เครือข่าย					
การจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมีความ					

เหมาะสม					
การจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายมีความต่อเนื่องและยั่งยืน					
กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มหรือเครือข่าย					
การดำเนินงานของเครือข่ายมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพ					

๑๘. ท่านเคยใช้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมหรือไม่

☐ เคย

☐ ไม่เคย (ข้ามไปทำข้อ ๒๐)

๑๙. กรุณาประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

ประเด็นคำถาม	พึงพอใจ น้อย ที่สุด	พึง พอใจ น้อย	พึงพอใจ ปานกลาง	พึงพอใจ มาก	พึงพอใจ มากที่สุด
การให้ความสำคัญของการขอรับบริการ					
ความกระตือรือร้นและความเต็มใจให้บริการ					
การพูดจาและความสุภาพอ่อนน้อม					
การอำนวยความสะดวกต่อการบริการ					
ขั้นตอนการให้บริการ					
ความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม					
ความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม					

ความพึงพอใจต่อกรมส่งเสริม วัฒนธรรมในการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือมรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม					
---	--	--	--	--	--

ส่วนที่ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒๐. กรุณาประเมินทัศนคติของท่านต่อประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์	ไม่ สำคัญ	สำคัญ น้อย	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ มาก	สำคัญ มาก ที่สุด
การจัดการการขึ้นบัญชี					
การพัฒนาประสิทธิภาพ					
การส่งเสริมการสืบทอดและ ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม					
การปรับปรุงโครงสร้างภายใน					
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือใน การดำเนินงาน					

๒๑. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นยุทธศาสตร์การส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอย่างไร

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เขมะสุนันท์ และคณะผู้วิจัย

.....
.....